

**ЗВО «МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІЗНЕСУ І ПРАВА»**

ЗБІРНИК ТЕЗ

**Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції**

**«Управління сучасними гуманітарно-
економічними та правовими процесами в
умовах трансформаційного розвитку
держави»**

27 травня 2021 року

м. Херсон

**ЗВО «Міжнародний університет бізнесу і права»
Національний інститут економічних досліджень Академії
наук Молдови
Херсонський державний університет
Херсонська морська державна академія
Таврійський національний університет ім. В.І. Вернадського**

**ЗБІРНИК ТЕЗ
Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції «Управління сучасними
гуманітарно-економічними та правовими
процесами в умовах трансформаційного розвитку
держави»**

**27 травня 2021 року
ЗВО «МУБіП»
м. Херсон**

Збірник тез Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Управління сучасними гуманітарно-економічними та правовими процесами в умовах трансформаційного розвитку держави», 27 травня 2021 р. Херсон. Ред. вид-во ЗВО «МУБіП», 2021. 235 с.

У збірнику представлено тези доповідей учасників інтернет-конференції «Управління сучасними гуманітарно-економічними та правовими процесами в умовах трансформаційного розвитку держави». Розглядаються питання суперечності сучасного розвитку економіки, регіональні особливості трансформаційних змін, ризики та кризові явища у світовій економіці.

Значну увагу приділено впливу пандемії та інших обставин (клімат, ресурси, фінанси, конфлікти, катастрофи) на соціально-економічні та правові аспекти розвитку.

© Заклад вищої освіти
«Міжнародний університет
бізнесу і права», 2021
© Колектив авторів, 2021

**ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ «УПРАВЛІННЯ
СУЧАСНИМИ ГУМАНІТАРНО-ЕКОНОМІЧНИМИ
ТА ПРАВОВИМИ ПРОЦЕСАМИ В УМОВАХ
ТРАНСФОРМАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ»**

Білоусова Світлана Валентинівна - президент ЗВО «Міжнародний університет бізнесу і права», д.е.н., професор, голова організаційного комітету

Ненько Сергій Сергійович - ректор ЗВО «Міжнародний університет бізнесу і права», к.ю.н., доцент, професор кафедри адміністративного, кримінального права і процесу

Жуйков Геннадій Євгенович - перший проректор ЗВО «Міжнародний університет бізнесу і права», д.е.н., професор

Прохорчук Світлана Володимирівна - проректор з навчально-методичної роботи ЗВО «Міжнародний університет бізнесу і права», к.е.н, професор

Білоусов Олексій Михайлович – завідувач кафедри міжнародних економічних відносин та економічної теорії ЗВО «Міжнародний університет бізнесу і права», д.е.н., професор

Щаслива Ганна Петрівна – начальник навчального відділу ЗВО «Міжнародний університет бізнесу і права», к.е.н., доцент

Імшеницька Ірина Георгіївна – завідувач аспірантурою та докторантурою ЗВО «Міжнародний університет бізнесу і права»

Ернест Цві Хаймович - перший заступник міністра економіки Ізраїлю (2004 рік), почесний професор ЗВО «Міжнародний університет бізнесу і права»

Джош Гилон - глава агенції Міжнародного кризис-менеджменту СЮ Лос-Анджелес (США), почесний професор ЗВО «Міжнародний університет бізнесу і права»

Райнер Шамбергер – голова Співки Підприємців Мюнхена, почесний доктор ЗВО «Міжнародний університет бізнесу і права», доктор філософії.

Адвокато́ва Н.О.
*к.е.н., доцент,
доцент кафедри економіки та фінансів,
Херсонський державний
аграрно-економічний університет,
м. Херсон, Україна*

АНАЛІЗ РОЗМІРУ ПРОЖИТКОВОГО МІНІМУМУ В УКРАЇНІ

Зростання економічного благополуччя населення є одним з основних завдань держави. При цьому основними показниками рівня благополуччя населення є соціальні маркери, такі як мінімальна заробітна плата, мінімальна пенсія, стипендія, соціальна допомога, мінімальний прожитковий мінімум та інші.

В Україні базовим показником державного соціального стандарту на підставі, якого визначаються державні соціальні гарантії та стандарти у сфері доходів населення, житлово-комунального, побутового, соціально-культурного обслуговування, охорони здоров'я є прожитковий мінімум.

Прожитковий мінімум виступає показником обсягу споживання найважливіших матеріальних благ і послуг. Величина прожиткового мінімуму являє собою вартісну оцінку споживчого кошика, що включає мінімальні набори продуктів харчування, непродовольчих товарів і послуг, необхідних для збереження здоров'я людини і забезпечення його життєдіяльності, а також обов'язкові платежі та збори. Споживчий кошик розраховується як в

середньому на душу населення, так і для різних соціально-демографічних груп населення [1, 2, 3, 4, 5, 6].

Аналізуючи зміну розміру споживчого кошику на протязі останніх 21 рік у період з 2000 по 2020 рік, також було досліджено інші економічні фактори та їх взаємозв'язок з розміром прожиткового мінімуму (табл.1) [13].

Зробивши порівняння різних економічних показників та розміру споживчого кошика з 2000 року до 2020, можна зробити декілька висновків. По-перше, з 2000 до 2008 року мінімальна зарплата була менша за прожитковий мінімум, що не відповідає світовій практиці, це означає, що населення країни було бідніше ніж гарантує влада. До 2008 року розмір прожиткового мінімуму був на рівні мінімальної зарплати, а в деякі роки навіть вищій [7, 8, 9, 10]. Мінімальний прожитковий мінімум дорівнював середній заробітній платі по Херсонській області з 2000 по 2003 рік [14]. Виконання соціального стандарту вдалося досягти тільки у 2009 році, коли мінімальна заробітна плата стала більшою ніж прожитковий мінімум і становила 605 грн. З 2009 по 2014 роки показники майже не змінилися, залишалися стабільними.

Поступово починаючи з 2014 року, відбувається зростання прожиткового мінімуму, а у 2017 році відбулося різке підвищення мінімальної зарплати у два рази та прожиткового мінімуму на 10%. Частка прожиткового мінімуму стала в мінімальній зарплаті не перевищувати 96%, в середній зарплаті по Україні не більше 30%, а в середній заробітній платі по Херсонській області не більше 39%.

Рік	Мінімальна з/п на 1 січня звітного року (грн)	Середня з/п по Україні (грн)	Середня з/п по Херсон.обл (грн)	Прожитковий мінімум (грн)	Вартість споживчого кошика для відповідних категорій населення (грн.)				Індекс інфляції в звітному році (%)	Частка від прожиткового мінімуму, %			Курс долара	Прожитковий мін. В доларах	Мін.з/п в доларах	Темп приросту розміру споживчого кошику
					Діти від 6 років	Діти від 6 до 18 років	дорослі працюючі	дорослі непрацюючі		при мінімальній з/п	при середній з/п по Україні	при середній з/п по Херсон.обл.				
2000	90	230	173	270	241	241	281	217	112,4	300,0	117,4	156,1	5,43	49,724	16,575	
2001	118	311	233	311	276	276	346	249	106,1	263,6	100,0	133,5	5,3	58,679	22,264	115,2
2002	165	376	289	342	307	334	384	268	99,2	207,3	91,0	118,3	5,33	64,165	30,957	110,0
2003	185	463	356	362	324	361	405	285	108,2	195,7	78,2	101,7	5,33	67,917	34,709	105,8
2004	237	590	451	423	376	387	468	332	112,3	178,5	71,7	93,8	5,32	79,511	44,549	116,9
2005	332	806	625	453	410	405	514	359	110,3	136,4	56,2	72,5	5,05	89,703	65,743	107,1
2006	400	1041	800	472	470	468	558	411	111,6	118,0	45,3	59,0	5,05	93,465	79,208	104,2
2007	460	1351	1017	532	540	527	604	482	116,6	115,7	39,4	52,3	5,05	105,35	91,089	112,7
2008	605	1806	1375	607	632	604	680	573	122,3	100,3	33,6	44,1	7,7	78,831	78,571	114,1
2009	744	1906	1733	701	799	680	776	734	112,3	94,2	36,8	40,5	7,98	87,845	93,233	115,5
2010	922	2629	2060	875	870	776	975	800	109,1	94,9	33,3	42,5	7,96	109,92	115,83	124,8
2011	1004	3054	2274	953	911	1042	1112	838	104,6	94,9	31,2	41,9	7,98	119,42	125,81	108,9
2012	1134	3377	2543	1095	930	1161	1118	856	99,8	96,6	32,4	43,1	7,99	137,05	141,93	114,9
2013	1218	3619	2811	1176	972	1210	1218	949	100,5	96,6	32,5	41,8	7,99	147,18	152,44	107,4
2014	1218	4012	3043	1176	1032	1286	1218	949	124,9	96,6	29,3	38,6	15,76	74,619	77,284	100,0
2015	1376	5230	4155	1176	1032	1286	1218	946	143,3	85,5	22,5	28,3	24	49	57,333	100,0
2016	1600	6475	5259	1544	1355	1689	1600	1247	112,4	96,5	23,8	29,4	27,19	56,786	58,845	131,3
2017	3200	8777	7206	1700	1492	1860	1762	1373	113,7	53,1	19,4	23,6	28,06	60,584	114,04	110,1
2018	3723	10573	8495	1853	1626	2027	1927	1497	109,8	49,8	17,5	21,8	27,68	66,944	134,5	109,0
2019	4173	10687	8359	1853	1779	2218	2102	1638	104,2	44,4	17,3	22,2	23,29	79,562	179,18	100,0
2020	4723	12497	10160	2189	1921	2395	2270	1769	105	46,3	17,5	21,5	24,09	90,868	196,06	118,1

На рисунку 1 проведено дослідження встановленого розміру мінімального прожиткового мінімуму за 2000-2020 рр. [11,12,13, 15,16].

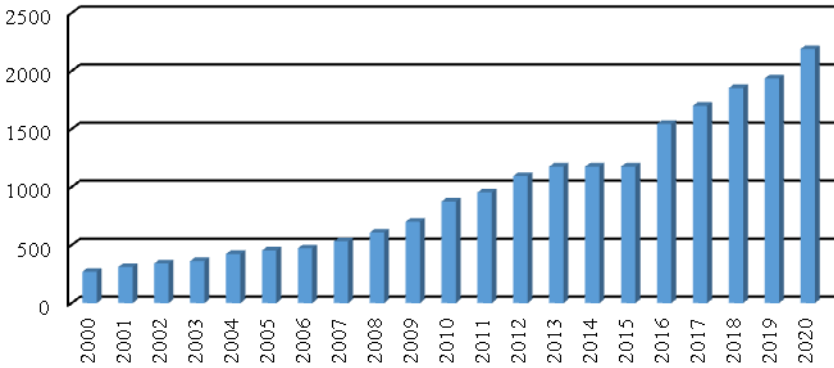

Рис.1 Динаміка розміру мінімального прожиткового мінімуму у 2000-2020рр.

У період фінансової та політичної криз при зростанні рівня інфляції та курсу долара не завжди відбувалося зростання мінімальної заробітної плати та споживчого кошику, що свідчить про те що рівень життя населення України знижувався, особливо це було відчутно у 2009 та 2014-2015 роки. Проте, сучасний розмір законодавчо встановленого прожиткового мінімуму в Україні менший ніж фактичний прожитковий мінімум. Складові споживчого кошику відстали биль ніж на 30 років. Тому перегляд складових та розміру споживчого кошику необхідно змінювати, щодо покращення благополуччя населення країни та найбільш незахищених громадян України.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Закон України «Про прожитковий мінімум» № 966-XIV від 15.07.1999 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/966> (дата звернення: 21.04.2021).
2. Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» від 05.10.2000 № 2017-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14#Text> (дата звернення: 27.04.2021).
3. Закон України «Про мінімальний споживчий бюджет» № 1284-XII від 03.07.1991 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/> (дата звернення: 28.04.2021).
4. Постанова Кабінет Міністрів України «Про затвердження наборів продуктів харчування, наборів непродовольчих товарів та наборів послуг для основних соціальних і демографічних груп населення» № 780-2016-п від 11.10.2016 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/780-2016-%D0%BF> (дата звернення: 29.04.2021).
5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження наборів продуктів харчування, наборів непродовольчих товарів та наборів послуг для основних соціальних і демографічних груп населення» від 14.04.2000 № 656. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/656-2000-%D0%BF#Text> (дата звернення: 20.05.2021).
6. Постанова Верховної Ради України. Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Проблеми формування

- прожиткового мінімуму в Україні» від 19.05.2020 № 620-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/620-20#Text> (дата звернення: 20.04.2021).
7. Постанова Верховного Суду від 20 грудня 2018 року у справі № 826/3639/17. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v3639805-18#Text> (дата звернення: 26.04.2021).
 8. Набори продуктів харчування, набори непродовольчих товарів та набори послуг для основних соціальних і демографічних груп населення. URL: www.cpsr.org.ua (дата звернення: 20.05.2021).
 9. Оплата праці та соціально-трудова відносина. URL: www.cpsr.org.ua<http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 29.04.2021).
 10. Офіційний курс гривні щодо іноземних валют. URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення: 10.05.2021).
 11. Про споживчий кошик пересічного громадянина України. URL: <https://fpsu.org.ua/mobile/napryamki-diynalnosti/organizatsijna-roboty/8104-pro-roboty>
 12. Розміри прожиткового мінімуму в Україні. URL: <https://services.dtki.ua/catalogues/indexes/1> (дата звернення: 21.04.2021).
 13. Середня заробітна плата по Херсонській обл. у грн. URL: <https://index.minfin.com.ua/labour/salary/average/hersonskaya>
 14. Склад споживчого кошика в Україні. URL: <https://maanimo.com/ua/indexes/142767-sklad-spozhyvchogo-koshika-v-ukrayini> (дата звернення: 10.05.2021).

15. Споживчий кошик в Україні: що він передбачає та чи відповідає прожитковому мінімуму. URL: <https://nv.ua/ukr/ukraine/events/spozhivchij-koshik-v-ukrajini-shcho-vin-peredbachaje-ta-chi-vidpovidaje-prozhitkovomu-minimumu-2489731.html> (дата звернення: 22.04.2021).

Арцибашева К.О.
*здобувач першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальність «Туризм»
Таврійський національний
університет ім. В.І. Вернадського,
м. Київ, Україна*

АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЕПІДЕМІЇ COVID-19

Сфера туризму зазнає збитків глобального масштабу внаслідок запровадження заходів щодо подолання пандемії коронавірусу та невизначеності подальшого розвитку ситуації. 96 % туристичних дестинацій у всьому світі зазнали обмежень. У 2020 році відбулося падіння обсягу міжнародних туристичних прибуттів на рівні 58-78 % порівняно з минулим роком. За оцінками експертів, відновлення попиту до рівня 2019 року займе не менше двох років, водночас авіакомпанії будуть змушені підвищити вартість подорожі в середньому на 43-54 %.

Поряд із виїзним туризмом значних втрат зазнав і внутрішній туризм. У цілому, втрати туристичної галузі в Україні оцінюються у

понад 1,5 млрд дол. США. Пізній початок курортно-рекреаційного сезону внаслідок впровадження обмежувальних заходів також створив накопичувальний ефект, який негативно вплинув як на індустрію відпочинку та подорожей, так і на супутні галузі – готельно-ресторанний бізнес, транспорт (пасажирські перевезення), роздрібну торгівлю, індустрію розваг та діяльність установ культури. На додачу до поточних та прогнозованих втрат, сфера туризму Українських Карпат цьогоріч вже постраждала від низького попиту на гірськолижний відпочинок внаслідок аномально теплої зими [1].

Обмеження на пересування, які були впроваджені державами для запобігання поширенню захворювання на COVID-19, падіння доходів громадян внаслідок економічної кризи та рецесії потенційно зумовлюють зростання попиту на відпочинок в межах України. Саме внутрішній туризм є основним напрямом збереження та відродження галузі.

Варто звернути увагу, що провідні туристичні країни Чорноморського регіону (Румунія, Болгарія, Туреччина) також робили акценти у 2020 р. саме на розвиток внутрішнього туризму, і не лише закликали громадян відпочити на вітчизняних курортах, але й впроваджували заохочувальні заходи.

Слід також врахувати можливість залучення туристів із сусідніх держав, зокрема Республіки Молдова та Білорусі, для яких відвідання України має певні переваги: логістична доступність (особливо для громадян Молдови), відсутність мовного бар'єру, напрацьовані маршрути тощо. Проте практична реалізація цього

попиту залежатиме від спроможності налагодити діяльність курортної інфраструктури в умовах протиепідемічних обмежень [1].

У відповідь на COVID-19 Всесвітньою організацією туризму (UNWTO) створено Глобальний кризовий комітет з туризму (далі – комітет), до складу якого входять ВООЗ (Всесвітня організація охорони здоров'я), ІКАО (Міжнародна організація цивільної авіації) та ІМО (Міжнародна морська організація). Приватний сектор представлений Міжнародною радою аеропортів (ACI), Міжнародною асоціацією круїзних ліній (CLIA), Міжнародною асоціацією повітряного транспорту (IATA) та Всесвітньою радою туризму та туризму (WTTC). Комітет напрацьовує план відновлення сектору, готує пакет технічної допомоги для відновлення (Recovery Technical Assistance Package) та забезпечує лідерство у сприянні здійснення урядами заходів для життєдіяльності сфери та захисту найбільш вразливих членів суспільства.

Комітет оприлюднив перший пакет рекомендацій для термінового вжиття урядами та приватним сектором за трьома основними напрямками:

1. Управління кризою та пом'якшення наслідків. Рекомендації стосуються збереження робочих місць, підтримки самозайнятих працівників, забезпечення ліквідності, сприяння розвитку навичок та перегляду податків, зборів та норм, що стосуються подорожей та туризму;
2. Забезпечення стимулу та прискорення відновлення, зокрема надання фінансових стимулів, включаючи сприятливу

податкову політику, скасування обмежень на поїздки, як тільки це дозволить ситуація, сприяння спрощенню оформлення віз, підвищенню маркетингу та довірі споживачів. Рекомендації також передбачають визначення сфери туризму в центрі національної політики відновлення та планів дій.

3. Підготовка до майбутнього. Рекомендовано приділяти більше уваги вкладу сектору в Порядок денний сталого розвитку та формувати стійкість до навчання з уроків сучасної кризи. Рекомендації закликають уряди та суб'єкти приватного сектору розробляти плани готовності та використовувати цю можливість для переходу до циркулярної економіки.

За оцінками фахівців, для сфери туристичних послуг сезону періоду коронакризи будуть притаманні надання споживачами пріоритету щодо: вибору коротших термінів відпочинку, переважання індивідуального пересування (автотуризм) та індивідуального розміщення, вибору оздоровчого, морського та сільського туризму. Очікується, що коронакриза спричинить сталі зміни у вподобаннях споживачів, прискорюючи впровадження онлайн технологій, приділяючи більшу увагу гігієні та здоровому способу життя, активнішому використанню безготівкових та безконтактних методів оплати та засобів адресної доставки.

Схильність туристів до використання нелегальних та напівлегальних курортних помешкань залежатиме від готовності прийняття споживачами ризику ймовірного інфікування. А отже, санітарно-гігієнічні умови та можливість дистанціювання під час

проживання та відпочинку є важливими чинниками конкуренції за споживача у сезоні 2020 року.

На заваді залученню споживачів може стати також бажання надавачів туристичних послуг компенсувати втрати частини сезону за рахунок підвищення цін, зменшення якості сервісу та витрат на облаштування об'єктів відпочинку. Утім вдалою така тактика може бути лише для бізнесів, які демонструватимуть високий рівень протиепідемічного захисту.

Підтримка розвитку туризму має будуватися й як на центральному, так і на місцевому рівнях щодо розвитку внутрішнього туризму, який би не лише дозволив перезапустити цю галузь і зменшити негативні наслідки коронакризи, але й створив основу для підвищення конкурентоспроможності України як туристичної держави.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Жаліло Я.А. Щодо розвитку туризму в Україні в умовах підвищених епідемічних ризиків [Електронний ресурс] / Жаліло Я.А., Ковалівська С.В., Филипенко А.О., Химинець В.В., Головка А. А. . – Режим доступу : <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-06/turyzm-v-ukraini.pdf>

Бородіна О.М.
*к.е.н., доцент, проректор з НІР,
Університет ринкових відносин,
м.Київ, Україна*

ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ НА РОЗВИТОК ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Пандемія COVID-19 призводить до значних суспільних та організаційних змін. Для скорішого відновлення діяльності компаній керівники повинні втілювати концепцію майбутнього роботи (Future of work), сформовану на основі методів і підходів, які застосовують під час кризи.

Разом з усім світом ми спостерігали за стрімким поширенням пандемії COVID-19, що розпочалася на початку 2020 року і назавжди змінила наше життя. У березні більше третини всього населення світу перебувало на карантині. Наприкінці квітня 1,6 мільярда працівників опинилися перед загрозою втрати засобів для існування.

Попри трагічність і невизначеність ситуації, люди не втратили надії, а суспільство демонструвало емпатію та стійкість. Організації оперативно вжили заходів щодо захисту здоров'я та забезпечення безпеки своїх співробітників і запровадили нові HR стратегії для організації роботи у віддаленому режимі. Хоча чимало компаній опинилися в скрутному становищі та були змушені скорочувати персонал, відправляти у неоплачувану відпустку і тимчасово припинити свою діяльність. Різні екосистеми об'єдналися, щоб разом, об'єднуючи зусилля, розпочати значущі зміни. Соціальне

підприємництво почало активно поширюватися у бізнес-середовищі.

Важливо усвідомити, що криза спонукає українські бізнеси до справді героїчних та безпрецедентних дій. Однак, справжнє відновлення можливе лише за умови збереження тривалого ефекту від таких заходів. Тому самих ідей і намірів недостатньо. Потрібні швидкі і глибокі зміни: відхід від вузького сприйняття викликів щодо людського капіталу і усвідомлення масштабності ролі людини на роботі, переосмислення звичних підходів до роботи з персоналом, пошук і закріплення нових практик, які б враховували потреби працівників, їхні життєві обставини, стан здоров'я, покликання і можливості.

«Соціальне підприємництво» за визначенням, представленим у звіті *2018 Global Human Capital Trends*, є втіленням «нового суспільного договору», що пропонує змістити фокус уваги на людину у взаємовідносинах між людиною і компанією та компанією і суспільством. З 2018 року ми спостерігаємо за зростанням темпів і масштабів змін, пов'язаних з технологічним прогресом, який дає можливість впроваджувати більш значущі й сміливі перетворення за менші проміжки часу. На порядку денному керівників компаній почали домінувати питання, пов'язані з новими технологіями та цифровою трансформацією, однак потреби персоналу розглядаються окремо від технологічного прогресу або навіть як такі, що безпосередньо йому суперечать.

Пандемія COVID-19 лише зміцнила наше переконання в тому, що виклики, пов'язані із забезпеченням потреб працівників, є

не окремою, а невід'ємною частиною для компаній, які прагнуть сповна використати цінність та переваги технологій, які вони впроваджують. У процесі пошуку компаніями шляхів адаптації їхніх робочих процесів до кризи з'ясувалося, що в багатьох, хоча й не в усіх, країнах світу технології не є найбільшим викликом. Там, де ця проблема стоїть найгостріше, криза вказала на наявність цифрової нерівності в країнах, регіонах, сільських громадах та містах з відсутнім доступом до сучасних цифрових технологій, зокрема до Інтернету . У країнах, що мають доступ до сучасних цифрових технологій, найбільшою складністю виявилась побудова процесів взаємодії людини з технологіями. Зокрема, формування нових принципів і методів управління процесами адаптації, поведінки та роботи у взаємодії з доступними технологіями, задоволення суто людських потреб, таких як прагнення до змістовної роботи, взаємодії та добробуту, максимальне розкриття потенціалу працівників через формування нових навичок і компетенцій, захист етичних цінностей.

Поточна криза представляє унікальну можливість для компаній, які зможуть подолати своє традиційне ставлення до людини і технологій як до окремих складових і поєднати їхні можливості задля синергії. Цей підхід допоможе організаціям визначити новий шлях інноваційного розвитку в наступні тижні, місяці та роки. Ця криза допомагає керівникам побачити, що може статися, якщо вони не запропонують дієвої моделі взаємодії людини і технологій та не перетворять свої компанії на справжні соціальні підприємства. Ситуація, що склалася через COVID-19, дає

організаціям рідкісну можливість (і, звісно, великий ризик), що може ніколи не повторитися, вийти за межі цього парадоксу і побачити можливості, які чекають попереду.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Жолонко Т. В. Управління персоналом в умовах «коронакризи»: світовий та український досвід. Міжгалузеві диспути: динаміка та розвиток сучасних наукових досліджень: матеріали міжнародної наукової конференції. Вінниця: МЦНД, 2020. Т. 1. С. 51–52.

2. Жосан Г. В. Дослідження методів управління підприємством в умовах пандемії COVID-19. Науковий погляд: економіка та управління. 2020. №2 (68). С. 125–127.

3. Кравченко С., Митченко, Л. Самоспасатель для бизнеса: как сохранить эффективность работы на карантине? Управление персоналом. 2020. №12. URL : <https://e.hrliga.com/node/2377> (Accessed: 06 December 2020).

4. Тищенко В.В. Вплив пандемії COVID-19 на економічну активність в країнах світу. Міждисциплінарні наукові дослідження: особливості та тенденції: матеріали міжнародної наукової конференції. Чернігів : МЦНД, 2020. Т. 1. С. 24–26.

Григорак А.І.
*здобувач першого
(бакалаврського) рівня освіти
Заклад вищої освіти
«Міжнародний університет бізнесу і права»
м. Херсон, Україна*

АДМІНІСТРАТИВНО – ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МЕДИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У житті людини велику роль відіграє життєдіяльність сучасного суспільства – це охорона здоров'я. При народженні людини набуває право на охорону здоров'я, воно непорушне та невід'ємне. Право жодної людини та громадянина своєї країни, держава признає та забезпечує захист і охороняє.

Нинішній рівень організації охорони здоров'я в Україні не задовольняє ні державу, ні суспільство, ні конкретно взяту людину. Існує безліч факторів, що свідчать про не задовільний стан української медицини, про її неспроможність реально забезпечити реалізацію прав, свобод та законних інтересів громадян у сфері медичної діяльності. Значною мірою це недоліки самої медичної сфери (внутрішні фактори), тією чи іншою мірою – проблеми фінансування галузі, недостатня увага до формування державної стратегії розвитку охорони здоров'я, пошуку шляхів удосконалення нормативно-правової бази вітчизняної медицини тощо (зовнішні фактори).

Серед зовнішніх факторів, які спричиняють незадовільний

стан вітчизняної охорони здоров'я, окремого розгляду вимагають проблеми адміністративно-правового регулювання організації охорони здоров'я на регіональному рівні. Зокрема, потребують опрацювання питання конкретизації суб'єктів публічного управління охороною здоров'я на регіональному рівні, принципів такої діяльності, формування належного механізму адміністративно-правового регулювання організації охорони здоров'я на регіональному рівні. Більш ніж вагомою проблемою, що характеризується особливою актуальністю, є визначення ключових векторів адміністративно-правового регулювання інституту сімейної медицини.

Явище, що уже мало місце в історії нашої держави (земська медицина, дільничні лікарі), має повернутись в суттєво оновленому вигляді, проте із добре перевіреними характеристиками. Насамперед необхідно вказати на «людино центристську» ідеологію сімейної медицини, де сім'я, особа становлять першочергову цінність. Адміністративно-правова наука повинна окрім теоретичних напрацювань (які, без всякого сумніву, є корисними та необхідними), пропонувати у якості результатів конкретні кроки нормативно-правового врегулювання проблемних напрямів суспільного життя.

Не є винятком адміністративно-правове забезпечення медичної діяльності на регіональному рівні. Зазначене підтверджується необхідністю внесення конкретних пропозицій стосовно оптимізації публічного управління галуззю на рівні регіонів, модернізації системи фінансування видатків на охорону

здоров'я в областях, районах та окремих населених пунктах держави, упорядкування системи організації та безпосереднього надання первинної медико-санітарної допомоги, започаткування обов'язкового медичного страхування тощо.

Терміни «охорона здоров'я» і «здоров'я» це юридичні терміни, застосовується ці два поняття в Конституції України [1], та сучасному законодавстві Законі України.

Дбати про власне здоров'я, не шкодити здоров'ю, не шкодити здоров'ю інших людей, це основні обов'язки, які повинні виконувати громадяни.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Конституція України URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 25.05.2021)
2. Основи законодавства України про охорону здоров'я. Документ 2801-ХІІ, чинний, поточна редакція — Редакція від 23.04.2021, підстава - 1357-IX URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text> (дата звернення 25.05.2021)

Завгородній А.В.

*д.е.н., доцент,
завідувач кафедри економіки та
інформаційних технологій,*

*Миколаївський міжрегіональний інститут розвитку людини
ВНЗ «Відкритий міжнародний університет
розвитку людини «Україна»,
м. Миколаїв, Україна*

Шаповалова І.О.,

*д.е.н., доцент,
професор кафедри економіки та
інформаційних технологій,*

*Миколаївський міжрегіональний інститут розвитку людини
ВНЗ «Відкритий міжнародний університет
розвитку людини «Україна»,
м. Миколаїв, Україна*

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК У ФОРМУВАННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Перспективи формування конкурентоспроможного розвитку підприємств харчової галузі визначаються їх інноваційними можливостями, що підтверджується напрацюваннями широкого кола науковців. В них висвітлюються концептуальні положення щодо забезпечення інноваційного розвитку підприємств промисловості [1]; обґрунтовуються підходи до формування конкурентної стратегії підприємств на засадах інноваційно-спрямованого інвестування [2]; розглядаються *основні напрями інноваційного розвитку підприємств харчової промисловості в умовах посилення конкуренції* [3].

Конкурентоспроможність підприємства та його продукції –

одна з визначальних характеристик спроможності досягти успіху на ринку, а інноваційна діяльність – це чинник, який формує таку характеристику. Позитивний вплив інновацій проявляється у збільшенні продуктивності ресурсів, зниженні собівартості та зростанні рівня доданої вартості й рентабельності, підвищенні якості та зростанні попиту на продукцію. Дослідження свідчать, що інноваційні процеси мають вплив на величину прибутку, яку отримує підприємство залежно факторів, що забезпечують його конкурентоспроможність. Виходячи з цього, науковці [4] поділяють конкурентоспроможність на два типи:

– якісна, або технологічна, в основі якої покладено вищу привабливість ринкових пропозицій за інноваційними параметрами продукції; така «сильна конкуренція» існує між якісно-конкурентними підприємствами («strong competition» between «quality-competitive» firms);

– слабка, або цінова – забезпечується за рахунок більшої привабливості ринкових пропозицій підприємства за рахунок цінового фактору («weak competition» between «pricocompetitive» firms).

Зростання інноваційної активності, спрямованої на реалізацію зазначених напрямів, та, як наслідок, підвищення конкурентоспроможності зумовлюють покращення показників господарської діяльності та підвищення ринкової вартості харчового підприємства, що в свою чергу, відкриває можливості для впровадження нових інновацій. Відповідно до методологічних

пояснень Державної служби статистики України підприємство вважається інноваційно активним, якщо воно займалось інноваційною діяльністю (розробляло чи впроваджувало нові або вдосконалені продукти та інноваційні процеси) упродовж певного періоду спостереження. Інноваційна продукція (товари, послуги) – це продукція (товари, послуги), яка виробляється (буде вироблена) в Україні вперше, або якщо не вперше, то порівняно з іншою аналогічною продукцією, представленою на ринку, є конкурентоздатною і має суттєво вищі техніко-економічні показники [5, 6, 7].

Абсолютні показники інноваційної активності серед підприємств харчової промисловості демонструють негативну динаміку (рис. 1).

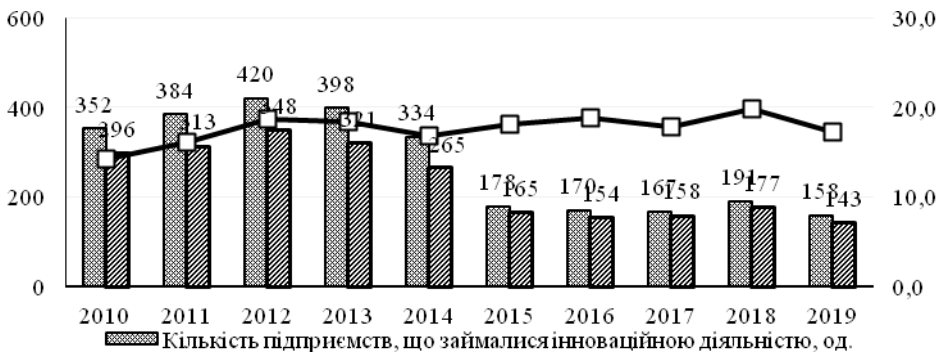

Рис. 1. Динаміка інноваційної активності підприємств харчової промисловості в 2010-2019 рр., (побудовано автором за даними Державної служби статистики України [8])

Кількість підприємств, що займалися інноваційною діяльністю, стрімко знижується, у 2019 р. вона становила лише 37,6% від значення 2012 р. та 44,9% – 2010 р. Динаміка відносних показників засвідчує нестійкі тенденції, змінюючись незначно. Впродовж десятирічного періоду частка підприємств харчової промисловості, що займалися інноваційною діяльністю та впроваджували інновації, показує деяке зростання, однак все ще значно поступається аналогічним показникам країн Європейського Союзу. Країни-лідери інноваційної активності в цій галузі мають набагато вищі значення цих індикаторів: Нідерланди – 62%, Австрія – 67%, Німеччина – 69%, Данія – 71%, Ірландія – 74%. Найменша кількість інноваційних підприємств серед країн ЄС – в Болгарії (27,1% до загальної кількості підприємств) [9]. Ситуація, що склалася в харчовій промисловості, відрізняється від стану в середньому по промисловості в кращий бік, однак у порівнянні з показниками переробної промисловості загалом, підприємства аналізованої галузі проявляють переважно нижчу інноваційну активність.

Таке становище свідчить про те, що сучасний стан інноваційної активності в харчовій промисловості перебуває в зародковому стані, що несприятливо формуванню стійкої конкурентоспроможності суб'єктів господарювання. На думку експертів, ефективний розвиток галузі на сучасному етапі можливий за умови зростання частки підприємств, що впроваджують інновації, до мінімального рівня 40–45% [10, с. 217; 11, с. 120].

Потреба в першочерговому здійсненні витрат на модернізацію

техніко-технологічного обладнання зумовлюється тим, що ступінь зносу основних засобів підприємств харчової промисловості становить до 40%, що перевищує допустимі норми. Це має негативний вплив на формування конкурентоспроможності, адже продукція, яка виробляється на застарілому енергомісткому обладнанні, має нижчі якісні характеристики та вищу собівартість, що в кінцевому підсумку впливає на ціну.

Зниження інноваційної активності підприємств харчової промисловості значною мірою зумовлене погіршенням фінансового становища виробників у галузі, адже фінансування інновацій в сучасних умовах відбувається переважно за рахунок власних коштів суб'єктів господарювання. Впродовж останніх років частка власних джерел у структурі фінансового забезпечення інноваційної діяльності становила 80-90%, в цей же час близько третини підприємств галузі завершували господарський рік зі збитками.

Результати дослідження інноваційної активності в харчовій промисловості засвідчують, що ці процеси не досягли належного рівня, а це, в свою чергу, негативно відображається на конкурентоспроможності суб'єктів господарювання, які функціонують в галузі, причому не спостерігається тенденцій до значних змін в бік покращення. Активізація інноваційної діяльності підприємств харчової промисловості потребує комплексного підходу та формування інноваційної політики з урахуванням сучасних тенденцій розвитку в інноваційній сфері, що уможливить подолання технологічного розриву і формування високого рівня

конкурентоспроможності. Подальші дослідження мають спрямовуватись на розробку стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємств харчової промисловості на інноваційній основі з урахуванням існуючого стану та специфіки функціонування галузі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Драчук Ю. З., Копішинська К. О., Колешня Я. О., Кологривов Я. І., Кузнецова К. О. *Забезпечення інноваційного розвитку промисловості України* : монографія / за заг. наук. ред. В. В. Дергачової. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2018. 234 с.

2. Прохорова В. В., Проценко В. М., Чобіток В. І. *Формування конкурентної стратегії підприємств на засадах інноваційно-спрямованого інвестування* : монографія. Харків: Українська інженерно-педагогічна академія, 2015. 291 с.

3. Шимановська-Діанич Л. М., Гайденко Є. С. Стратегія інноваційного розвитку підприємств харчової промисловості України. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія: Економічні науки.* 2018, № 2. С. 15-24.

4. Prahalad C. K., Hamel G. The core competence of corporation. *Harvard Business Review.* 1990. Vol. 68. № 3. P. 79–91.

5. Наукова та інноваційна діяльність в Україні у 2019 році. Статистичний збірник. Державна служба статистики України. К.: ТОВ "Август Трейд", 2020. 100 с.

6. Лагодієнко В.В. Реалізація інвестиційного забезпечення

інноваційної діяльності у харчовій галузі. *Бізнес-Навігатор: науково-виробничий журнал Міжнародного університету бізнесу і права*. Херсон. 2013. №2(31). С. 178-183.

7. Лагодієнко В.В., Орел В.М. Розвиток інноваційної діяльності підприємств м'ясопереробної галузі. *Культура народів Причорномор'я*. № 273. 2014. С. 223-231.

8. Наукова та інноваційна діяльність в Україні. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

9. Характеристика інноваційної діяльності підприємств. Український інститут науково-технічної і економічної інформації. URL: http://www.uitei.kiev.ua/viewpage.php?page_id=446.

10. Мамочка А. Ю. Інноваційний розвиток харчової промисловості в Україні. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. 2012, № 1. С. 216–220.

11. Купчак П. М. *Харчова промисловість України в умовах активізації інтеграційних та глобалізаційних процесів* : монографія / за ред. Л. В. Дейнеко. К. : Рада по вивч. прод. сил України НАН України, 2009. 152 с.

Костенко В.М.

*к.с-г.н., ст. науковий співробітник
Інституту садівництва НААН,*

Кононенко В.Г.

*к.с-г.н., заступник директора інституту
тваринництва степових районів
ім. М.Ф. Іванова «Асканія Нова»
Національного селекційно-генетичного
центру з вівчарства,*

ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ТА СУЧАСНИЙ СТАН ВИНОГРАДАРСТВА ТА ВИНОРОБСТВА УКРАЇНИ

Про вживання вина на півдні сучасної території України ще в часи скіфського царя Скилія пише Геродот, що відвідував північне Причорномор'я у V тисячоліття до н.е. Реальним доказом того, що вино там не лише пили, а і виготовляли з винограду є результати розкопок стародавнього поселення держави «Ольвія» (поблизу м. Миколаїв), заснованого ще у VI тисячоліття до н.е. вихідцями з Мілета. Там у різні часи археологами були знайдені майданчики, де давили виноград, залишки давильного пресу та посудів для зберігання вина .

В Криму сліди винограду просліджуються з часів таврів, скіфів, готів, хазар. У Одеському археологічному музеї зберігається з Боспорського царства (існувало на теренах північного Причорномор'я та східної частини Криму з V сторіччя до н.е. до IV тисячоліття н.е.) вироби з теракоти, що зображають жінок, дітей і божества з груздами винограду та надписами на цоколях статуй,

присвячені йому [1].

Найбільш древні матеріальні свідчення розвитку виноградарства та виноробства в Криму (кам'яні давильні винограду) збереглися біля Херсонесу (VI тисячоліття до н.е.).

Перші згадки (з Літопису Никона – 1151 р.) про вирощування винограду належать до періоду Київської Русі. Зокрема в літературних джерелах 14 ст. згадується про успішну культуру винограду при монастирях Києва. За козацьких часів у 16-17 ст. виноградники росли на Слобожанщині (Чугуїв), при цьому культура винограду була на високому рівні зі застосуванням опор, удобренням та укриттям винограду на зиму. Також, ще у 17-18 ст. широко відомі були виноградники біля Києва – в Межигір'ї, Голосієвому, Китаєвому [2].

В лекції «Про виноградарство і виноробство» на Приватних публічних курсах по сільському господарству і основним для нього наукам 14 березня 1899 року князь Л.С. Голіцин зазначав: «В минулі часи в тодішньому Царстві Польському на Дністрі та Бузі (Вінниця) були виноградники» [3].

Археологічні дослідження вказують на те, що вже у VIII сторіччі до н.е. в північному Причорномор'ї культивувалося виноградарство та виноробство. У 1861 році, Бессарабія займала перше місце у російській імперії по площам виноградників. На рубежі XIX-XX тисячоліть в південних районах теперішньої території України (Одеська, Миколаївська, Херсонська, Запорізька області та АР Крим) зароджується промислове виноградарство і виноробство,

виникають спеціалізовані промислово-торгівельні фірми і державні виноградно-виноробні господарства. У 1822 році на березі Дністровського лиману з'явилися швейцарські колоністи, ведені ботаніком і педагогом Луї-Венсаном Тарданом. Так починалася історія швейцарської колонії Шабо, яка через 200 років стала одним з найбільших центрів українського виноробства.

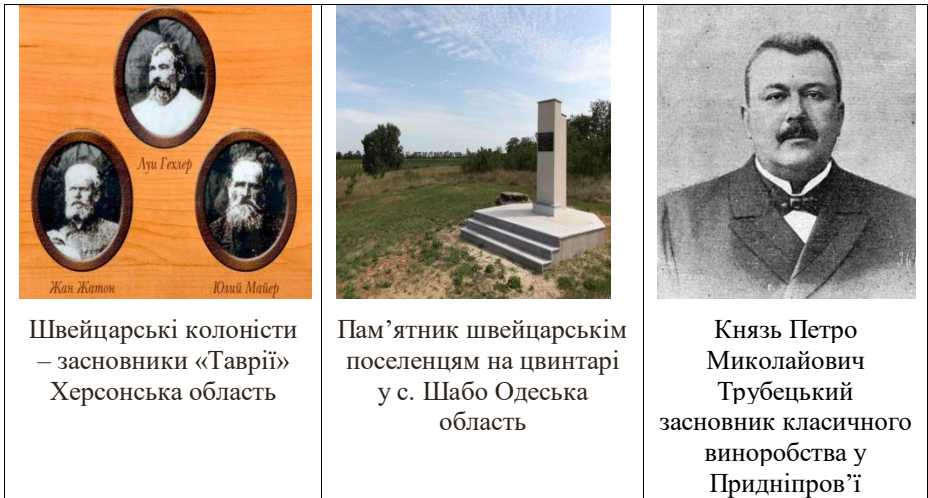

Рис.1.

Вітчизняне виноробство зобов'язане своїм розвитком не лише князю Л.С. Голіцину, але і представнику іншого княжого роду Петру Миколайовичу Трубецькому (1858-1911). Коли князь отримав через свого діда Орлова-Денисова маєток «Козацьке», розташований в 70 км на північний схід від Херсону, він розширив його до площі в 67 000 акрів. Згодом він перетворився на зразкове виноробне господарство. Перші виноградники були закладені у 1896 році. До 1910 року вони займали вже близько 200 десятин, і там вирощували

такі високі за якістю сорти, як піно-фран, піно-грі, совін'йон, каберне та рислінг.

Переробка винограду відбувалася в Козацькому, де були побудовані виноробня та величезний підвал для зберігання вин, обладнані за останнім словом тодішньої техніки. У 1900 році вина, вироблені Трубецьким, вже були удостоєні гран-прі на Всесвітній виставці у Парижі, а в 1902 році отримали премію за краще російське виноградне вино. В липні 1910 року в продаж випустили три сорти: кларет десертний, вино типу французького шато-ікем та рислінг. За біле столове вино із рислінгу типу мозельвейн господарство Трубецького нагородили золотою медаллю на Одеській фабрично-заводській, художньо-промисловій та сільськогосподарській виставці 1910 року.

Також у 1822 році на запрошення імператора Російської імперії Олександра I для відновлення причорноморських виноградників прибули швейцарські та і французькі колоністи, спеціалісти по виноробству та вирощуванню виноградної лози. У 1889 році декілька друзів колоністів: Луї Гехлер, Жан Жатон та Юлій Майер, відвідали Дніпровський повіт Таврійської губернії і випадково, перебуваючи на полюванні заїхали в в місцевість, де на даний час розташоване місто Нова Каховка на тій же географічній паралелі, що і французьке місто Коньяк. Колоністів вразила кількість незанятих територій, які ідеально підходили для вирощування цінної виноградної лози, і вони миттєво викупили більше 500 десятин земельної ділянки, заклавши на ній понад 300 десятин виноградників, з якого мали по 30000 пудів

винограду і виробляли з нього 5000 відер вина. У 2921 році на базі декількох приватних господарств у цій місцевості створюється спілка виноробів «Сипучі піски», у 1929 році після примусової колективізації спілка отримує назву Радгосп «Перемога наймитів». У 1960 році радгосп перейменовується на Радгосп-завод «Таврія». Нині ВАТ «Таврія» є одним з провідних українських виробників коньяку та бренді.

У 2013 році в Україні було 54 тис. га виноградних насаджень з валовим збором 79 тис. тонн винограду. З початком першої світової війни уряд Російської імперії заборонив продаж будь-яких алкогольних напоїв, що негативно позначилося і на виробництві виноградних вин. Наступні події – жовтнева революція 1917 року та громадянська війна привели до загибелі 76% виноградних насаджень, і їх кількість складала 13 тис. га. І лише з 1936 по 1941 роки за сприянням уряду (Постанова ЦК ВКП(б) та РНК СРСР від 28 липня 1936 року «Про виробництво Радянського шампанського, десертних і столових вин» було закладено початок організації потужної сировинної бази та виноробної промисловості країни, і площі виноградників збільшилися майже у 8 разів до позначки 103 тис. га. До 1940 року сприяли розвитку галузі також і постанови Уряду «Про спеціалізацію районів виноробства», «Про закладення виноградників у колгоспах СРСР» та інших документів. Війна не лише припинила розвиток галузі, а і зруйнувала надбання – виноробні та 35 тис. га виноградних насаджень. У повоєнні роки кількість площ виноградних насаджень не було відновлено, але і збільшено. У 1955

році вона складала 107 тис. га, а ще за 5 наступних років зросла до позначки у 397 тис. га. У 1970-1980 роках кількість виноградних насаджень була упорядкована з урахуванням якісних показників, потреб промисловості у сировині та населення у свіжому винограді, і стабілізувалася на позначках 250-170 тис. га.

Проте, з 1985 року за результатами безглуздої постанови ЦК КПСР «Про боротьбу з п'янством» розпочалося активне знищення виноградників. За 3 роки і 4 місяці було знищено 50 тис.га виноградних насаджень, що в тричі більше, ніж за роки Вітчизняної війни [4].

В УРСР налічувалося 250 000 гектарів площ, зайнятих виноградними насадженнями. По кількості насаджень Україна посідала в колишньому СРСР перше, а за виробництвом вина - друге місце. Споживання вина виноградного на душу населення в Україні на рік становило у 1980 р. - 16,9 л./чол., у 1997 р. - 1 л/чол. За останні 20 років площі виноградників в Україні знизилися в 1,6 рази, випуск виноградного вина — у 5,6 рази, споживання вина на душу населення - у 16 разів. В Україні найбільші площі виноградних насаджень були у 1971 р. (188 тис. гектарів) За цим показником Україна посідала четверте місце серед колишніх радянських республік. Площі виноградників з 1971 р. скоротилися на 50%. Умовно цей період можна розділити на три етапи: 1971-1984 роки - переведення виноградників на щеплену культуру, 1985-1988 роки - період антиалкогольної кампанії, 1988-1991 роки - період перебудови.

Найбільших збитків виноробній галузі України завдала так звана «антиалкогольна компанія», під час якої було знищено 80 тис.га виноградників. До початку 1990-х р. виноробство України було одним зі значних джерел поповнення бюджету держави.

Основні виноробні регіони України, це Крим, Закарпаття, Бессарабія, Нижнє та середнє Подніпров'я.

Рис.2.

Як видно з даних, наведених у таблиці, найбільш високий рівень розвитку виноградарства в Україні був досягнутий на початку 70-х років минулого тисячоліття, коли площі виноградних насаджень у господарствах з товарним виробництвом склали біля 246 тис. га, середня врожайність винограду біля 50 ц/га, валовий збір - 830 тонн. Такий ріст здійснювався завдяки реконструкції насаджень і асортименту шляхом заміни гібридів прямих виробників, удосконалення технологій виробництва (вищування винограду по системі Мозера), а також створення вітчизняної розсадницької бази.

Після розпочався період стагнації галузі, зумовлений боротьбою з алкоголізмом та впливом негативних явищ періоду переходу до ринкової економіки [8].

Основними виноградарськими регіонами України сьогодні є – АР Крим, (з 2014 року окупована Російською Федерацією) Одеська, Херсонська, Миколаївська, Закарпатська й Запорізька області. Згідно з існуючим природним районуванням на території України виділено 15 виноградарських зон (макрозон), які є основою для сорторайонування, і 58 природно-виноградарських районів (мікрозони). У Автономній Республіці Крим нараховується 6 макрозон і 12 мікрозон, в Одеській області – 3 і 16, Херсонській – 2 і 10, Миколаївській – 2 і 7, Закарпатській – 1 і 12 та в Запорізькій – 1 і 6.

На початку ХХІ ст. технічні сорти винограду займають в Україні майже 73 тис. га, що становить 84,4 % всіх насаджень. Частка столового винограду становить лише 15,6 %. З них в АР Крим зосереджено 48,5 % і в Одеській області – 40,7 [5].

Станом на 01.01.2019 р. за даними Держстату в Україні рахується 41,8 тис.га виноградних насаджень без АР Крим, у т.ч. плодоносних 32,8 тис.га з врожайністю 53,8 ц/га (валовий збір 366,3 тис. тонн). Найбільшу площу виноградних насаджень має Одеська область – 25,4 тис. га. (60,8 % від загальної по Україні). Решта (39,2 %) зосереджені в Миколаївській (14,8 %), Херсонській (11,2 %) Закарпатській (8,4 %) та Запорізькій (1 %) областях. Середня

урожайність винограду у 2019 р. в виноградарських регіонах України становить 53,8 ц /га.

Крим - один з найбільших, найвідоміших і найстарших виноградарських регіонів України. Сортовий склад Автономної Республіки Крим найбагатший серед регіонів –107 сортів, з них – 69 технічних і 38 столових. Найпоширеніші технічні сорти АР Крим: Ркацителі – 30 % площі, Каберне Совіньйон – 11%, Аліготе – 11%, Рислінг – 5%, Бастардо магарацький – 4%, Кокур білий – 4%. Серед столових сортів найбільшу площу займають сорти: Молдова – 18 %, Мускат гамбурзький – 13%, Мускат Італія – 13%, Мускат Янтарний – 8%, Шабаш – 8%, Ранній Магарача – 6%.

У Одеській області культивують 82 сорти винограду, в тому числі 42 технічних і 40 столових. Технічні сорти переважають - понад 90 % виноградників, з них Аліготе – 16 %, Каберне Совіньйон – 13%, Ркацителі – 7%, Одеський чорний – 6%, Мерло – 5%, Шардоне – 5%, Совіньйон зелений – 4%. Зі столових сортів найбільше поширені сорти Молдова – 25 %, Ранній Магарача – 11%, Королева виноградників – 6%, Іршаї Олівер – 5%, Аркадія – 5%, Мускат янтарний – 4%.

На Закарпатті вирощують 32 сорти винограду, більшість з яких - технічні (24). 94 % виноградарських площ зайняті технічними сортами і лише 6% – столовими. Найпоширенішим є сорт Ізабелла, який займає 64 %. Каберне Совіньйон займає 10 %, а Трамінер рожевий – 8%. Серед столових сортів Жемчуг Зала або Заладьонд займає 53 % площі, інші: 13 % - Іршаї Олівер і 9% – Шасла біла.

У Миколаївській області вирощують 38 сортів винограду, більша частина з яких - технічні (31 сорт). Поширені такі технічні сорти: Аліготе – 19 % від площі технічних сортів області, Ізабелла – 10%, Ркацителі – 10%, Каберне Совіньйон – 8%, Совіньйон – 8%, Рислінг – 5%, Шардоне – 4%, Фетяска біла – 4%. У загальній площі столових сортів більше, ніж половину займає сорт Молдова – 54 %, крім того 22 % – Шасла біла, 17% – Ранній Магарача, 6% – Іршаї Олівер.

Запорізька область має незначну площу виноградників. Тут вирощують тільки 5 технічних сортів і 8 столових. Основні технічні сорти: Одеський чорний – 26 %, Цвіточний – 24%, Біанка – 22%, Мускат одеський – 17%. Найпоширеніші столові сорти: Плевен – 22 % площі, Аркадія – 18%, Восторг – 14%, Русбол – 12%, Кодрянка – 11%.

Площа технічних сортів винограду на Херсонщині становить 84%, з них 82% районованих (28 найменувань). Частка районованих столових сортів (17 найменувань) у їхній загальній площі становить 48,7 %. Найбільшу площу серед технічних сортів Херсонської області займає сорт Ркацителі - 18,7 %, меншу площу – сорт Первенець Магарача – 8,0 %. Культивують також сорти: Біанка – 7 %, Сапераві – 6%, Совіньйон зелений – 6%, Каберне Совіньйон – 5%, Рислінг – 5% та ін. Серед столових сортів, які займають 15 % найпоширенішим є Молдова, сорт дуже пізнього строку дозрівання. Також вирощують виноград сортів: Суручанський білий – 6 %,

Восторг – 5%, Жемчуг зала – 4%. Столові сортосумішні виноградні площі – 39 % [6].

Вирощування винограду є довготривалим та високовартісним інвестиційним проектом, перші етапи якого є повністю збитковими (для закладення 1 га виноградних насаджень необхідно в рази більше фінансових ресурсів, ніж для інших сільськогосподарських культур). Створення винограднику насаджень потребує тривалого періоду виключно вкладання фінансових ресурсів (до вступу в плодоношення), а термін окупності з моменту закладення можливий не раніше ніж на 10 рік.

З огляду на ці фактори Верховною Радою України у 1999 році минулого тисячоріччя був прийнятий Закон України «Про збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства», яким передбачалося 1% коштів від продажу алкогольних напоїв акумулювати у Міністерстві фінансів України на спеціальний фонд. Відповідна комісія розпорядника цих коштів Мінагрополітики майже щомісяця здійснювала розподіл цих коштів з відсотком відшкодування, пропорційно поданим від регіональних комісій витрат суб'єктів господарювання на закладення молодих багаторічних насаджень та догляду за ними, а з 2008 року і будівництва холодильників з РГС. Завдяки дії цього Закону з 2000 по 2013 роки суб'єктами господарювання було закладено за новітніми технологіями: 50,2 тис. га виноградників, 50,3 тис.га плодово-ягідних насаджень, збудовано холодильників з РГС на 53 тис. тонн зберігання фруктів, що дало можливість вдвічі скоротити

експорт аналогічної продукції.

Порядок збору та механізму використання коштів, передбачених у державному бюджеті за програмою 2801350 «Закладення і нагляд за молодими садами, виноградниками та ягідниками» був затверджений Кабінетом Міністрів України Постановою № 587 від 15 липня 2005 року «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для розвитку виноградарства, садівництва і хмелярства».

Усього суб'єктами господарювання на проведення робіт по посадці, спорудження шпалери, будівництві краплинного зрошення на цих площах, холодильників з РГС та придбання техніки було витрачено за рахунок залучення інвестицій, банківських кредитів та власних коштів - 4,46 млрд. грн., з яких відшкодовано з державного бюджету 2,99 млрд. грн. (49%).

Разом з цим, з 2011 по 2013 роки з боку органів виконавчої влади (Міністерство фінансів України, Державна казначейська служба України) мали місце порушення вимог чинного законодавства, а саме: у 2011 році при надходженні до Мінфіну на спеціальний рахунок для цільового використання на розвиток виноградарства, садівництва та хмелярства суми 784,9 млн. грн., і розподілу Мінагрополітики суми 601,8 млн.грн. для компенсації суб'єктам господарювання витрат по створенню багаторічних насаджень та догляду за ними, Мінфіном та органами Казначейства на ці цілі було виділено лише 327,1 млн.грн.

ВИНОГРАДНИКИ					
Роки	Посадка тис.га	Фінансування млн. грн.	Роки	Посадка тис.га	Фінансування млн. грн.
2000	2,6	61,8	2007	5,8	223,5
2001	4,2	72,1	2008	5,1	253,1
2002	4	77,3	2009	2,7	211,3
2003	3,6	96,4	2010	2,3	167,8
2004	3,9	70,6	2011	1,8	148,7
2005	4	122	2012	0,9	92,3
2006	4,6	143,5	2013	0,6	39,7
Всього				50,2	1780,1

Рис. 3.

У 2012 році надійшло на спеціальний рахунок 1076 млн.грн., розподілено 644,2 млн.грн., виділено лише 309,2 млн.грн. У 2013 році ця негативна тенденція значно погіршилася. При надходженні до Мінфіну на спеціальний рахунок суми цільового збору 1612,8 млн.грн. і розподілу Мінагрополітики суб'єктам господарювання суми 468,9 млн.грн., органами Казначейства була спрямована сума лише 94,2 млн.грн. Решта (різниця) між розподіленими сумами у 2011 – 2013 р.р. та фактично виділеними була оформлена як кредиторська заборгованість.

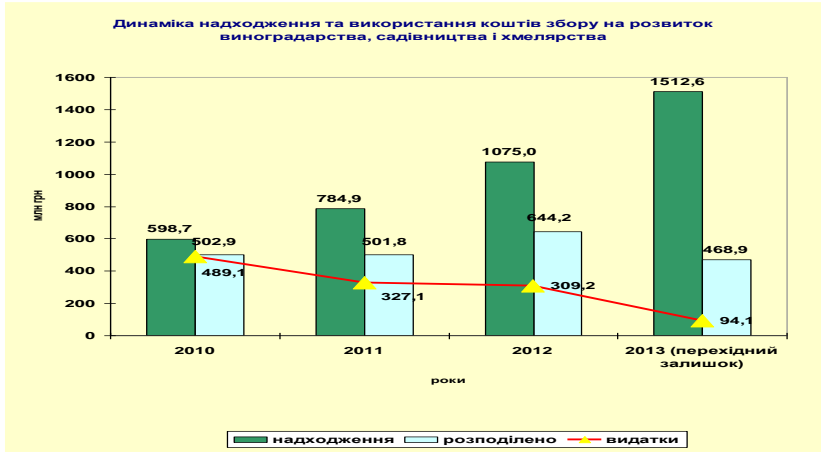

Рис. 4

У результаті відсутності державної підтримки галузей садівництва та виноградарства відбулася негативна тенденція щодо скорочення обсягів багаторічних насаджень. Середній показник щорічних закладень садів та ягідників у садівництві скоротився з 3,8 тис. га до 2,2 тис. га., у виноградарстві з 3,3 тис. га закладень виноградників до 0,3 тис. га.

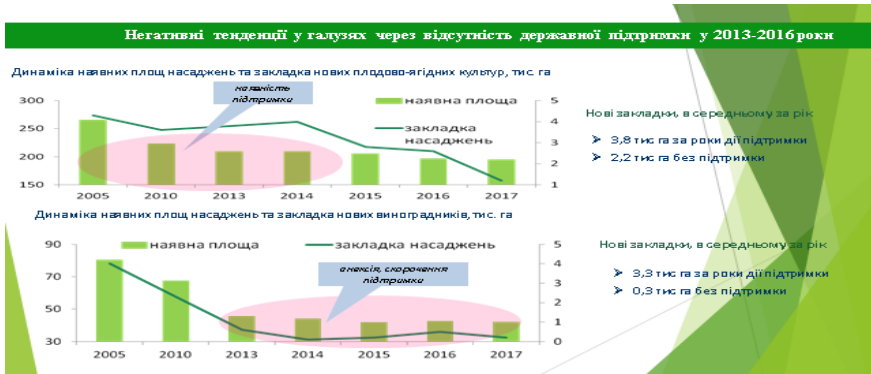

Рис.5.

Анексія АР Крим Російською Федерацією та припинення

державної підтримки у 2014 році вкрай негативно вплинула на стан виноградарської галузею України. Так, за період з 2013 до 2017 років по всіх категоріях господарств площі виноградників скоротилися з 75,1 тис. га до 43,5 тис. га, з яких відповідно 24,2 тис. га залишилося на території Криму.

У 2017 році Урядом України відновлено фінансову підтримку закладення нових виноградників за новітніми технологіями, які зі вступом у плодоношення забезпечують додаткові робочі місця, збільшують валютні надходження до держави, поповнюють фінанси за рахунок податків місцеві та державний бюджети, поліпшують добробут громадян, дають поштовх розвитку інфраструктури сільських територій. Законами України Про державний бюджет кожного року передбачається певна сума державної фінансової підтримки сільського господарства, зокрема і галузі виноградарства, що надає дієву допомогу виробникам в період до вступу у плодоношення молодих виноградних насаджень.

Крім того, з 1 січня 2006 року вступив в силу Закон України «Про виноград і виноградне вино», прийнятий 16.06.2005 року № 2662-IVЮ що регулює правові відносини в сфері виноградарства та виноробства України, пов'язані з веденням виноградників та виробництвом винограду, вина та інших продуктів виноробства, визначає регламентацію і контроль в цих галузях виробництва, права і обов'язки виробників, повноваження органів виконавчої влади і спрямований на посилення боротьби з фальсифікацією виноробної продукції в Україні.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. «Энциклопедия виноградарства», Кишинев, 1986, Главная редакция Молдавской Советской Энциклопедии, с. 47
2. Я.М. Ена, В.В. Ливчун, А.В. Соловьев, М.А. Чайковская. «Книга о вине», 1994, Донецк, Издательство «Донеччина», с.5-9
3. Н.К. Ламан, А.Н. Борисова «Князь Лев Сергеевич Голицын», 2000, Москва, ППП «Типография «Наука», с.280 – 281, 338-344.
4. В.Фуркевич «Тернистач дорога к Дионису», 2005, Киев, Преса України, с 84-87
5. Гель І.М. Історія розвитку виноградарства / Навчальний посібник для студентів спеціальності ”Садівництво і виноградарство” / І.М. Гель. – Львів, 2016, с. 14-15
6. Виноградний кадастр. Мінагрополітики, Київ, 2010 р.

Лепьохіна О.В.

д.е.н., професор, завідувач кафедри маркетингу

Двойневський І.В.

Крінціленко В.С.

здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти

075 «Маркетинг»

Заклад вищої освіти

«Міжнародний університет бізнесу і права»,

м. Херсон, Україна

ІННОВАЦІЇ У ТУРИЗМІ РЕГІОНУ

Туризм сучасного періоду є одним з пріоритетних напрямків розвитку економіки. Ця сфера діяльності сприяє збереженню історичної та культурної спадщини країни, враховує географічне

положення регіону, його природно – кліматичні ресурси, історичні пам'ятки. В сучасних умовах зростає увага до інноваційної діяльності у сфері туризму. Тому в кризових умовах інновації здатні створити передумови для розвитку туристичної галузі.

Регулювання інноваційної діяльності у туристичному бізнесі передбачає запровадження системного підходу діяльності регіональних ринків туристичних послуг. Туристична галузь відноситься до стратегічних галузей промисловості України. Державна інноваційна фінансово – кредитна установа 19 лютого 2021 року провела четвертий конкурс інноваційних проєктів. Цей конкурс виявив жваве зацікавлення у представників інноваційної індустрії. Туристична галузь, як і інші галузі регіону, чекає нові інноваційні рішення та ефективні зміни для розвитку бізнесу. Завдяки своєму розташуванню Причорноморський регіон може швидко реагувати на тенденції у туризмі. Найбільш яскравими прикладами цих туристичних тенденцій є трендові напрями у чат-ботах, роботах і автоматизації; доповненої та віртуальної реальності; голосових помічниках; екологічно безпечних екскурсіях та свідомого туризму; супер-додатків для подорожей; технологічного впливу на вибір мандрівника.

Відповідно до положень Світової організації торгівлі в туристській сфері інноваційна діяльність розвивається за трьома напрямками:

- впровадження нововведень, пов'язаних з розвитком підприємства і туристського бізнесу, у систему і структуру управління,

включаючи реорганізацію, укрупнення, поглинання конкурентів; кадрова політика (оновлення кадрів, підвищення кваліфікації); раціональна економічна і фінансова діяльність (впровадження сучасних форм обліку і звітності);

- маркетингові інновації, що дозволяють охопити потреби цільових споживачів і залучити не охоплений сегмент покупців на даний момент часу;
- періодичні нововведення, спрямовані на зміну споживчих властивостей туристичного продукту, його позиціонування на ринку, як ексклюзиву, які передбачають збільшення конкурентних переваг [1] .

Згідно з класифікацією типів інновацій у туризмі за об'єктами застосування виділяють:

- продуктові інновації – впровадження на туристичний ринок нового і удосконалення існуючого тур продукту (туру, послуги);
- ресурсні інновації – використання нового виду туристичних ресурсів для організації туризму та розробки нових видів турів і послуг;
- техніко – екологічні інновації – впровадження нової або істотно поліпшеної техніки і технології обслуговування клієнтів, просування і реалізації послуг;
- організаційні інновації – впровадження більш ефективних структур управління й порядку організації діяльності фірми, нових портфелів робочих місць і професійних вимог;

- маркетингові інновації – виділення нових сегментів ринку, обслуговування нових груп клієнтів (виділених за географічною, соціально-географічною, поведінковою ознаками)

Особливою категорією туристських ресурсів є подієвий туризм – регулярні події короткочасного характеру (декілька днів на рік – це фестивалі, театралізовані шоу, карнавали, фестивалі театру та кіно, виставки квітів, музичні та спортивні конкурси, гастрономічні фестивалі).

Розглядаючи аналіз пропозицій Г.О. Саркісян стосовно іноземних та внутрішніх турів, які користуються попитом і мають тенденції до зростання – підтверджується факт розвитку гастротуризму. На сьогодні, людство перебуває в стані пошуку самостійної ідентичності, в тому числі і шляхом пізнання національного колориту кухні [2].

Гастрономічний туризм сприяє розвитку не тільки економіки країни, він впливає на соціальну та культурну сферу. Його популяризація призводить до притоку туристів та покращення інфраструктури населення [2, с. 59].

На сьогоднішній день, найбільш популярними є такі напрямки гастрономічного туризму в Україні як: сирний, винний і медовий [2, с. 60]. Цей цікавий напрям у туризмі впливає на соціальну інфраструктуру та історично - культурну інфраструктуру. Популяризація цього виду туризму призведе до розвитку регіонального туристичного ринку, його економічного росту та привабливості, посиленню конкурентних позицій інших галузей та

раціонального використання територіальних і природно-рекреаційних особливостей регіону.

Специфіка інноваційної діяльності у туризмі полягає в тому, що розробка окремих видів інновацій потребує спільних зусиль підприємств регіону та підтримки з боку влади [3].

Упровадження інновацій у туристичну індустрію дозволить підвищити конкурентоспроможність внутрішнього і зовнішнього ринку окремих груп споживачів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Романова М.М. Инновации в индустрии туризма [Электронный ресурс] / М.М. Романова // Инновации в науке: сб. ст. по материалам ХХІХ Межднар. науч.-практ. конф. (29 января 2014 г.) — Новосибирск: Изд. СибАК, 2014. — № 1 (26). — Режим доступа: http://tourlib.net/statti_tourism/romanova2.htm
2. Саркісян Г.О. Інноваційний розвиток регіональних туристичних ринків: теорія, методологія, практика. Монографія. Харків: Друкарня Мадрид. 2020. 406 с.
3. Черніков В.І. Особливості інновацій у туризмі. Вісник ДІТБ. 2012. №16. С.89-94.

Лагодієнко В.В.,
д.е.н., професор,
завідувач кафедри маркетингу, підприємництва і торгівлі,
Одеська національна академія харчових технологій,
м. Одеса, Україна

Печка С.С.,
аспірант,
Одеська національна академія харчових технологій,
м. Одеса, Україна

Літвінов Д.О.,
аспірант,
Одеська національна академія харчових технологій,
м. Одеса, Україна

ІННОВАЦІЇ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Поглиблення глобалізації та економічної інтеграції призводить до того, що споживчий ринок все більше набуває рис відкритості, більшість бар'єрів для імпорту продовольчої продукції знято, значна емність внутрішнього ринку приваблює іноземних виробників продуктів харчування, споживачі стають все вибагливішими до асортименту продукції, що їм пропонується. Водночас діяльність значної частини вітчизняних суб'єктів господарювання в харчовій промисловості характеризується низькою технічною оснащеністю, фізичним та моральним зносом обладнання, нестабільністю та недостатнім рівнем фінансового забезпечення, невідповідністю якісних параметрів продукції світовим стандартам. В результаті впливу цих чинників збереження та посилення позицій на ринку та

забезпечення достатнього рівня конкурентоспроможності стає можливим лише за умови активізації інноваційної діяльності, модернізації виробництва, виготовлення продукції на основі використання сучасного техніко-технологічного забезпечення, оновлення її асортименту та поліпшення якісних характеристик.

Перехід на інноваційну модель розвитку є вирішальною передумовою зростання виробництва та підвищення конкурентоспроможності підприємств харчової промисловості на внутрішньому та зовнішньому ринках. В сучасних умовах досягнути цієї мети можливо лише за рахунок створення товарів з якісно новими споживчими властивостями, виготовлених на основі біо- й ресурсозберігаючих технологій, використання нових способів пакування, удосконалення технологічних процесів на основі механізації й автоматизації. Провідними компаніями світового рівня інвестуються значні ресурси в розробку та впровадження інновацій у власній діяльності. Так, найбільша у світі компанія з виробництва харчових продуктів Unilever, яка має річний обіг 48 млрд дол. США, витрачає до 2,5% власного обсягу реалізації продукції на наукові дослідження. У 2019 р. компанія інвестувала 85 млн євро в дослідний центр харчових інновацій. До сфери досліджень центру входить вивчення рослинних інгредієнтів, м'ясних альтернатив, ефективних сільськогосподарських культур, а також упакування для харчових продуктів [1].

Мінливі тенденції останніх років свідчать, що скорочення кількості інноваційно-активних підприємств харчової промисловості

супроводжується зростанням обсягу коштів, що витрачаються на інноваційну діяльність. Це призводить до зростання концентрації ресурсів, що спрямовуються для здійснення інноваційних витрат [2, 3].

Однак, незважаючи на наявний потужний науковий потенціал, результати моніторингу впровадження у виробництво нових технологічних процесів та інноваційної продукції в харчовій промисловості свідчать, що інноваційна активність підприємств галузі спрямована переважно на оновлення асортименту продукції.

Значне переважання впровадження продуктових інновацій порівняно з процесними свідчить про орієнтацію компаній на швидку окупність вкладень, отримання прибутку в короткостроковій перспективі, відсутність стратегічного спрямування на докорінну модернізацію виробництва [4, 5, 6].

Отже, спостерігається дефіцит інновацій, які сприяли б досягненню такого техніко-технологічного рівня виробництва, що відповідає сучасним прогресивним тенденціям світового ринку продукції харчової промисловості. Існуюча модель інноваційного розвитку не спроможна забезпечити достатній рівень конкурентоспроможності підприємств галузі в довгостроковій перспективі. Тому активізація інноваційної діяльності підприємств харчової промисловості потребує переорієнтації на застосування якісно нових підходів в її організації.

Реалізація удосконаленої інноваційної політики потребує врахування специфіки функціонування підприємств та особливостей

кінцевої продукції окремих галузей харчової промисловості. В консервній промисловості, наприклад, напрями реалізації інноваційних підходів обумовлюються впливом природно-кліматичних та погодних умов, необхідністю забезпечувати певні умови зберігання продукції, низьким вмістом у ній корисних речовин і вітамінів. У молочній промисловості найбільш доцільно акцентувати інноваційну діяльність на вирішенні таких проблем, як санітарно-гігієнічна якість виробництва молока, дефіцит кваліфікованої робочої сили, здатної працювати на сучасному прогресивному обладнанні, обмежена можливість широкої диференціації асортименту через низьку якість сировини. У м'ясопереробній промисловості напрями використання інноваційних ідей та технологій обумовлюються низькими темпами модернізації технологічних ліній при високому ступені їх зношування, потребою в утилізації великої кількості відходів переробки м'яса, захоронення яких неприпустиме через високий рівень токсичності, відповідністю вимогам ринку щодо підвищення рівня безпеки м'ясних продуктів без застосування хімічних консервантів. Конкуренентоспроможність кондитерської галузі визначається здатністю відповідати тенденціям постійного оновлення і розширення асортименту продукції, виведенню на ринок нових видів кондитерських виробів, використовувати оригінальні способи просування власної продукції, тобто основний акцент відбувається на реалізації продуктових та маркетингових інновацій. Для підприємств пивоварної промисловості найбільш актуальним є впровадження

технологічних, логістичних та управлінських інновацій, що дозволяли б уникнути циклічних спадів та підйомів внаслідок сезонності споживання продукції галузі. Спільним завданням для всіх без винятку галузей харчової промисловості є застосування інноваційних підходів в енерго- та ресурсозбереженні, забезпеченні екологічності виробничих та інших процесів.

Тому нагальною потребою сьогодення є відродження галузевого наукового потенціалу, орієнтація його на перетворення фундаментальних досліджень у прикладні розробки, активізація використання прямих та непрямих методів державної підтримки інноваційної діяльності в галузі, акумулювання власних, залучених та позикових джерел для її фінансового забезпечення, створення чіткої системи визначення пріоритетів здійснення інновацій в умовах обмежених фінансових ресурсів, концентрація їх на ключових для кожної галузі напрямках. Лише розвиток на інноваційній основі зможе стати чинником підвищення конкурентоспроможності суб'єктів господарювання в харчовій промисловості, досягнення ними успіху в умовах зростаючої ринкової конкуренції, перетворення підприємств галузі з експортерів сільськогосподарської сировини на постачальників продукції з високим рівнем доданої вартості.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Веб-сайт компанії Unilever. URL : <https://www.unilever.ua/news/?search=инноваций&monthfrom=1&yearfrom=2018&monthto=12&year=2021/>
2. Наукова та інноваційна діяльність України у 2019 р.:

статистичний збірник / відп. за випуск М.С. Кузнєцова. Київ: Державна служба статистики України, 2020. 100 с.

3. Державна служба статистики України: офіційний сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

4. Ruslan Mudrak, Iryna Nyzhnyk, Volodymyr Lagodiienko, Nataliia Lagodiienko Impact of Seasonal Production on the Dynamics of Prices for Meat and Dairy Products in Ukraine. *TEM Journal*. Volume 8, Issue 4, Pages 1159-1168, ISSN 2217-8309, DOI: 10.18421/TEM84-08, November 2019.

5. Лагодієнко В.В., Лагодієнко Н.В. Моделивання оцінки інноваційної спроможності промислових підприємств. Збірник наукових праць «Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики». – Web of Science. №1 (28), 2019. С. 280-289.

6. Mensh G. *Stalemate in Technology: Innovation Overcome the Depression*. Cambridge, Mass., 1979. 241 p.

Лісін Р.Р.

здобувач першого

(бакалаврського) рівня освіти

Заклад вищої освіти

«Міжнародний університет бізнесу і права»

м. Херсон, Україна

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

ЖИТЛОВИХ ПРАВ

Житло є поняттям, яке включає в себе житловий будинок, квартиру, садибу, котедж, дачу, що розраховані на тривалий строк

служби та призначені для проживання. Не можуть вважатися житлом окремі виробничі приміщення, вагончики, підвали, сараї, гаражі, збірнорозбірні, пересувні, контейнерні та інші підсобні споруди, а також приміщення, призначені для тимчасового (готель, лікарня) або недобровільного (в'язниця) перебування особи під терміном «житло» розуміє особливу споруду чи приміщення, спеціально призначене для проживання людей: житловий будинок, квартиру, інше житлове приміщення разом з відповідною допоміжною площею (кухня, коридор, ванна кімната, вітальня та ін.). У широкому розумінні поняття «житло» охоплює не тільки межі житлового осередку (квартири, житлового будинку), але і різного роду засоби повсякденного обслуговування, а також прибудинкову територію .

Поняття житла, його різновиди є динамічними категоріями, що постійно розвиваються залежно від розвитку правової матерії. Природний розвиток житлового законодавства, житлових правовідносин має наслідком виникнення нового різновиду житла: «соціального житла» чи «житла соціального забезпечення». Згідно із Законом «Про житловий фонд соціального призначення» соціальне житло – житло всіх форм власності (крім соціальних гуртожитків) із житлового фонду соціального призначення, що безоплатно надається громадянам України, які потребують соціального захисту, на підставі договору найму на певний строк [1]. Також у цьому законі вживаються такі поняття: «соціальний гуртожиток», «спеціалізований будинок для ветеранів війни та праці, громадян похилого віку та інвалідів», «спеціалізований будинок для бідних та

безпритульних», «тимчасовий притулок для дорослих». Дещо інше визначення соціального житла надає Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», а саме: соціальне житло – жила площа, яка надається за нормами державних соціальних стандартів відповідно до законодавства за рахунок державного та/або комунального житлового фонду . На законодавчому рівні формується поняття «житло соціального забезпечення». Якщо проаналізувати використання терміна «соціальне житло» у законодавстві, то можна стверджувати, що поняття «соціального житла» може бути різновидом більш широкого поняття «житло соціального забезпечення», що вміщує види постійного і тимчасового житла, адже категорія «соціальне житло» передбачає отримання постійного житла. Житло соціального забезпечення – це житло, призначене для задоволення житлової потреби особам, які не мають житла або не в змозі власними зусиллями забезпечити себе житлом, у зв'язку зі складними життєвими обставинами, що надається у постійне або тимчасове користування, на платній або безоплатній основі, у випадках та в порядку, передбачених законодавством. Житло соціального забезпечення слід розглядати як різновид загального поняття житла, що має свої властивості та класифікацію. Можна зробити висновок, що у житловому праві назріла потреба розширити загальну класифікацію житла, що буде містити і житло соціального забезпечення .

Часто вживається термін «відомче житло», яке не має законодавчого закріплення. Тому пропонуємо вважати відомчим житлом житлові приміщення в будинках житлового фонду, що надаються для задоволення потреби в житлі працівників, що перебувають у трудових відносинах з підприємством, установою, організацією, а також громадян, що залишили роботу на підприємстві, в установі, організації у зв'язку з виходом на пенсію, родин померлих працівників і деяких інших осіб у випадках, спеціально передбачених законодавством, за спільним рішенням адміністрації і профспілкового комітету, яке підлягає обов'язковому затвердженню органом місцевого самоврядування.

Отже, житло необхідно розглядати, як придатне для постійного або тимчасового проживання осіб приміщення, що завершене будівництвом, відповідає санітарним та технічним нормам, віднесене у встановленому порядку до житлового фонду, яким на законних підставах володіє чи користується особа.

У цілому право на житло можна визначити як гарантовану державою можливість задоволення фізіологічних та соціальних потреб особи в умовах безпечного та здорового довкілля, шляхом придбання житла у власність, користування житлом на визначених законом підставах та здійснення захисту у випадку недотримання та порушення вищевказаних можливостей.

Безпритульність – негативне соціальне й відносно масове явище, яке характеризується неможливістю з різних причин проживати особі в жиллому приміщенні, на яке вона має право, що є

однією з форм порушення прав громадян на житло. Основною ознакою безпритульності на відміну від бездомності є не відсутність житла взагалі, а неможливість людини проживати і перебувати в ньому з певних вагомих причин.

Таким чином, право на житло є правом комплексним, що опосередковує особливі юридичні відносини – відносини між особою та державою. Необхідно пришвидшити прийняття Житлового кодексу України, що відповідав би вимогам сьогодення, урегулював адміністративно-правові відносини щодо захисту права на житло. Законодавчого визначення потребують поняття «житло», «відомче житло», «службове житло», «доступне житло», «житло соціального забезпечення» для застосування ширшого їх трактування, щоб забезпечити захист права на житло.

Експерти наголошують, що центральна влада не забезпечила належного фінансування прийому та розселення вимушених переселенців. Волонтери з'ясували, що фондів житла фактично (а не декларативно) немає, як немає і єдиної бази житла. Держава сьогодні не має можливості надавати житло громадянам на безоплатній основі, тому більшість переселенців змушені вирішувати житлове питання самостійно. При цьому виникають такі проблеми: більшість переселених громадян не може дозволити собі оренду житла приватної форми власності через досить високу орендну плату, не всі хочуть здавати його вихідцям зі сходу країни. Через те що переселена особа не може знайти житло, дуже важко знайти й постійну роботу, що ускладнює соціальну адаптацію та посилює патерналістські

настрої. Як результат, значна частина переселенців або мають задовольнятися житлом з непридатними для проживання умовами, або повертатися на тимчасово невідконтрольну територію до свого житла.

Таким чином, аналіз різних аспектів вітчизняної житлової політики свідчить, що реалізацію права громадян на житло можна визнати як незадовільну. Як свідчить і зарубіжний, і вітчизняний досвід, модернізація будинків може реалізовуватися за підтримки держави, органів місцевого самоврядування та обов'язкового співфінансування співвласників житла. Такий процес модернізації житлового фонду передовсім потребує усвідомлення мешканцями своїх прав та обов'язків щодо управління власним майном, прийняття ефективних управлінських рішень тощо. Через високий рівень зношеності житлового фонду державна підтримка проведення заходів з енергозбереження та модернізації неможлива без участі місцевих програм підтримки та співфінансування співвласників. Відсутність постійно діючої державної підтримки модернізації житла зумовила пасивне та скептичне ставлення співвласників багатоквартирних будинків до прийняття рішень щодо управління майном та участі у процесі поліпшення стану житлового фонду шляхом отримання пільгового кредитування.

У зв'язку з цим необхідно продовжити впровадження Державної цільової економічної програми енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива, створити фонд

енергоефективності, запровадити ЕСКО-механізми у житловому фонді. Вирішення питання обмеження права окремих категорій осіб на отримання соціального житла потребує перегляду вітчизняного житлового фонду соціального житла та застосування сучасних підходів до його експлуатації. Цікавим є досвід Канади, яка ще в кінці минулого століття змінила уявлення про експлуатацію соціального (або державного) житла. Соціальне житло почали розглядати не як житло для окремих вузьких верств населення, а як житло для широкого кола громадян, які не можуть скористатися ринковими механізмами для вирішення житлової проблеми. Канадський уряд створив досить значний сегмент державного (неринкового) житла, за допомогою якого вирішувала свої житлові проблеми значна кількість жителів країни. При цьому таке житло залишається у власності держави [2].

На думку В. Омельчука, в Україні держава майже повністю ігнорує оренду як механізм вирішення житлової проблеми і вся державна підтримка концентрується на придбанні житла у власність громадянами окремих категорій. Це потребує значних державних ресурсів, а також знижує можливості громад, особливо в сільських територіях та невеликих містах, щодо залучення та утримання фахівців, для яких немає житлового фонду для проживання. Придбання житла у власність не вирішує проблему, бо після того, як такі фахівці отримують власне житло, у них уже немає стимулу працювати, наприклад, у сільській місцевості. Вони виїжджають у міста, а житлом, яке вони отримали у власність, розпоряджаються на

власний розсуд. У цьому напрямі державним установам доцільно вивчити канадський досвід управління державним житловим фондом, зокрема конкретні методики розрахунку собівартості утримання житла, на рівні якої встановлюється орендна плата громадянам з низькими доходами, а також методики встановлення орендної плати залежно від доходів для найменш соціально захищених груп населення [2].

Таким чином, у сучасних умовах реалізація права громадян на житло пов'язана із суспільно-політичними, фінансово-економічними та соціальнодемографічними процесами. Попри складну ситуацію в Україні, доцільним є вивчення та дослідження закордонного досвіду різних країн з метою розробки та впровадження ефективних механізмів вирішення зазначеної проблеми.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Цивільний кодекс України: Науково-практичний коментар / за заг. ред. Є.О. Харитонова, О.І. Харитонові, Н.Ю. Голубевої. – К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. – 740 с.
2. Богословська Л.М. Поняття конституційного права людини і громадянина на житло в Україні / Л.М.
3. Богословська Л.М. // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2009. – № 1. – С. 55–63

Льгов В. С.
*здобувач першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти
Заклад вищої освіти
«Міжнародний університет бізнесу і права»,
м. Херсон, Україна*

СУЧАСНІ АСПЕКТИ КІБЕРПОЛІЦІ

Протидія злочинам, що націлені на електронне управління, електронне банківське обслуговування, електронну комерційну діяльність та інші високотехнологічні галузі, є найважливішим фактором будівництва правової держави, утвердження принципу соціальної справедливості, захисту прав і свобод громадян.

У сучасних умовах поглиблення процесу інформатизації та впровадження сучасних інформаційних технологій в економіці, управлінні, кредитно-банківській діяльності, стрімкий розвиток інформаційно-телекомунікаційних технологій на основі використання глобальної інформаційної мережі «інтернет» та спрощення доступу до неї широкого кола користувачів через персональні комп'ютери обумовили зростання злочинних проявів в системі інформаційних відносин та інформаційної безпеки. Протидія кіберзлочинності останнім часом набуває своєї актуальності за рахунок: високих темпів її зростання, корисливої мотивації та транснаціональної спрямованості; перенесення центру тяжіння на скоєння комп'ютерних злочинів з використанням глобальних комп'ютерних мереж; вдосконалення способів скоєння цих злочинів, за рахунок зростання рівня

професіоналізму комп'ютерних злочинців; правової неврегульованості взаємодії суб'єктів правовідносин, що складаються під час використання «інтернет»; недостатньої міжнародної взаємодії між правоохоронними поліцейськими структурами; прорахунків у діяльності суб'єктів забезпечення кібербезпеки України в вирішенні системного кіберзахисту країни.

О. М. Бандурка й О. М. Литвинов зазначають, що протидія злочинності є особливим інтегрованим і багаторівневим об'єктом соціального управління, який включає різноманітну за формами діяльність відповідних суб'єктів, що взаємодіють у вигляді системи різнорідних заходів, спрямованих на пошук способів та інших можливостей ефективного впливу на злочинність із метою зниження інтенсивності процесів детермінації злочинності на всіх рівнях дії, її причин та умов для обмеження кількості злочинних проявів [1, с.44].

Особливе місце на національному рівні в боротьбі зі злочинами, пов'язаними з протиправним використанням комп'ютерної інформації та комп'ютерних технологій, посідають Департамент кіберполіції Національної поліції України. Він є міжрегіональним територіальним органом Національної поліції України та здійснює оперативно-розшукову діяльність. Цей орган регламентується наказом кабінету міністрів України № 831 від 13 жовтня 2015 р. «Про утворення територіального органу Національної поліції» та Положенням про Департамент кіберполіції Національної поліції України №85 від 10 листопада 2015 р. [4; 5].

Метою створення кіберполіції в Україні було реформування та

розвиток підрозділів МВС України, що забезпечило підготовку та функціонування висококваліфікованих фахівців в експертних, оперативних та слідчих підрозділах поліції, задіяних у протидії кіберзлочинності, та здатних застосовувати на високому професійному рівні новітні технології в оперативно-службовій діяльності. Міністр внутрішніх справ України А. Б. Аваков після утворення вказаного підрозділу цілком слушно визначив такі основні завдання кіберполіції, як:

1. Реалізація державної політики у сфері протидії кіберзлочинності.

2. Завчасне інформування населення про появу новітніх кіберзлочинів.

3. Упровадження програмних засобів для систематизації та аналізу інформації про кіберінциденти, кіберзагрози та кіберзлочини.

4. Реагування на запити закордонних партнерів, що надходять через канали Національної цілодобової мережі контактних пунктів.

5. Участь у підвищенні кваліфікації працівників поліції стосовно застосування комп'ютерних технологій у протидії злочинності.

6. Участь у міжнародних операціях та співпраця в режимі реального часу. Забезпечення діяльності завдяки мережі контактних пунктів між 90 країнами світу.

7. Протидія кіберзлочинам, а саме:

- у сфері використання платіжних систем: скімінг (шимінг) – незаконне копіювання вмісту треків магнітної смуги (чипів) банківських карток; кеш-трепінг – викрадення готівки з банкомата шляхом

установлення на шатер банкомата спеціальної накладкиутримувача; кардинг – незаконні фінансові операції з використанням платіжної картки або її реквізитів, що не ініційовані або не підтверджені її власником; несанкціоноване списання коштів із банківських рахунків за допомогою систем дистанційного банківського обслуговування;

- у сфері електронної комерції та господарської діяльності: фітинг – виманювання в користувачів Інтернету їхніх логінів та паролів до електронних гаманців, сервісів онлайн-аукціонів, переказування або обміну валюти тощо; онлайн-шахрайство – заволодіння коштами громадян через інтернет-магазини, сайти та телекомунікаційні засоби зв'язку;

- у сфері інтелектуальної власності: піратство – незаконне розповсюдження інтелектуальної власності в Інтернеті; кардшарінг – надання незаконного доступу до перегляду супутникового та кабельного телебачення;

- у сфері інформаційної безпеки: соціальна інженерія – технологія управління людьми в Інтернет-просторі; шкідливе програмне забезпечення (англ. «malware») – створення та розповсюдження вірусів і шкідливого програмного забезпечення; протиправний контент – контент, який пропагує екстремізм, тероризм, наркоманію, порнографію, культ жорстокості й насильства; рефайлінг – незаконна підміна телефонного трафіка [3, с.186-187].

Огляд сучасної наукової думки та аналіз діяльності підрозділів кіберполіції в структурі кримінальної поліції Національної поліції України, що відбулося у роботах провідних фахівців таких, як: Біленчука

Д.П.; Васильєва А.А.; Вехова В.Б.; Гусєва В.О.; Довженка Л.М.; Катеринчука І.П.; Кобзарєвої І.В.; Корміч Б.А.; Користіна О.Є.; Лешукової І.В.; Пархоменка Л.В.; Пашнева Д.В. та інш., дають підстави наголосити основні пріоритетні напрямки діяльності кіберполіції України у сфері протидії кіберзлочинності:

1. Вдосконалення загально-державного законодавства у сфері закріплення функцій та персоніфікації операторів та Internet-провайдерів телекомунікацій, як суб'єктів інформаційних відносин у сфері протидії кіберзлочинності. Останнім часом комп'ютерна злочинність і комп'ютерний тероризм набули значної масштабності з огляду загроз національній безпеці в інформаційній сфері, яка складає одну з основ життєдіяльності суспільства, тому особливого значення набуває нейтралізація негативного впливу і подолання суспільно-небезпечних факторів які мають прояви в глобальних комп'ютерних мережах.

2. Вдосконалення професійної підготовки та підвищення кваліфікації кадрів для підрозділів кіберполіції України. Фахова підготовка спеціалістів для підрозділів кіберполіції починається з навчання у ВНЗ з особливими умовами навчання, яка передбачає юридичну, тактико-спеціальну, психологічну та інформаційно-технологічну підготовку.

3. Активізація міжнародної взаємодії між правоохоронними поліцейськими структурами у сфері протидії кіберзлочинності [2, с.154-155].

Можемо зробити висновок, що кіберполіція є важливим суб'єктом протидії кіберзлочинності. Її діяльність ґрунтується на попередженні,

виявлені та розкритті злочинів у сфері інформаційних технологій у кіберпросторі. Підготовка спеціалістів до протидії з кіберзлочинністю передбачає удосконалення вмінь і навичок у цій сфері. Крім того, для удосконалення захисту в інтернет-просторі необхідно враховувати зарубіжний досвід держав, які розвиваються у цьому напрямі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Бандурко О. М. Протидія злочинності та профілактика злочинів: монографія. Х.: ХНУВС, 2011. 308 с.

2. Косаревська О. В. Пріоритетні напрямки діяльності кіберполіції у сфері протидії кіберзлочинності в Україні. Кібербезпека в Україні: правові та організаційні питання: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. О.: Одеський державний університет внутрішніх справ, 2017. с. 153-156.

3. Пересада О. М. Роль Національної поліції України в забезпеченні інформаційної безпеки держави: теоретико-методологічні аспекти. Правовий часопис Донбасу. 2019. № 4 (69). с. 183-189.

4. Про утворення територіального органу Національної поліції від 13 вересня 2015 р. №730: постанова Кабінету Міністрів України. Офіційний вісник України. 2015. № 76. с. 349.

5. Про затвердження Положення про Департамент кіберполіції Національної поліції України: наказ Національної поліції України від 10 листопада 2015 № 85. Офіційний вісник України. 2015

Мамчур К.Е.
*здобувач другого
(магістерського) рівня вищої освіти
081 «Право»
Заклад вищої освіти
«Міжнародний університет бізнесу і права»,
м. Херсон, Україна*

ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ КОРОНАВІРУСУ НА УКРАЇНУ: ЕКОНОМІЧНІ, СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВІ ТА ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ

Сфера економіки найбільш критично постраждала внаслідок пандемії, адже бізнес практично був зупинений. Та й зараз, незважаючи на ослаблення карантину, чимало сфер ділової діяльності знаходяться в анабіозі. На даний час спостерігаються такі проблеми, як :

- Спад кон'юнктури в економіці в цілому, значний рівень інфляції.
- Економічна криза.
- Нестабільні ціни на товари щоденного використання, продукти, одяг.
- Відсутність достатніх коштів у людей, через, що страдає великий і малий бізнес.
- Значний рівень конкуренції між підприємствами, організаціями, через, що страждають бюджетні установи.
- Відсутність соціальних програм підтримки населення України.

На сьогоднішній день занепадають державні установи, організації на фоні фінансової кризи в наслідок пандемії, а також

через розвиток безконтрольних приватних установ. Щоб бути конкурентоспроможними, треба скорочувати кадровий склад до такої кількості, яка потрібна для виконання сьогоднішніх обсягів робіт. Через, що багато людей залишаються без роботи, та зростає рівень злочинності. Всесвітній огляд підтверджує негативний вплив економічної кризи на рівень економічної злочинності, 45 % українських підприємств виявили випадки шахрайства протягом останнього року. Основним фактором, що впливає на зростання шахрайства є : корупція (26%), загроза звільнення (23%), пандемія (40%) [1; с 2].

Під час пандемії дуже велике навантаження було на лікарів. В Україні більша частина лікарень є державними. Сумно спостерігати, як занепадають державні лікарні, та звільняють лікарів. Велика кількість пільгових категорії населення потребує захисту з боку держави в безоплатному наданні медичної допомоги, що не в змозі забезпечити приватні медичні заклади. Стоматологічна допомога є однією з найбільш затребуваних широкими верствами населення. В Законі України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22.10.1993 р. № 3551 в статях12,13,14,15 вказано, що вони мають право на першочергове, безплатне зубопротезування. При цьому, фінансові витрати згідно зі ст. 17 вказаного закону здійснюється за рахунок коштів держави та місцевого бюджету [2; ст. 17]. На даний час з міського бюджету не виділяються кошти, через їх брак у зв'язку з економічною кризою. Єдине , що залишається пільговій категорії населення писати скарги, та очікувати коли

держава виділить кошти.

Сьогодні економіка України потребує змін, підвищення цін на імпортовані товари, торгова дискримінація, зростання внутрішнього і зовнішнього боргу, знецінення грошових доходів. У 2020 році КМУ внесли зміни до основних показників економічного і соціального розвитку. Причиною таких змін були відхилення фактичного рівня економічного і соціального розвитку України від прогнозованих параметрів, а також застосування обмежених протиправних заходів, спрямованих на запобігання поширення коронавірусу.

Для подолання фінансової кризи внаслідок пандемії COVID-19, доцільно було б зробити планування економічного відновлення на період 2021-2025 рр. Міністерству розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства – розробити механізм надання фінансової допомоги для малих підприємств, які зазнали істотного зменшення доходів [3; с 3].

Розглянемо вплив пандемії на клімат. Через кілька місяців з моменту початку пандемії, скоротилися викиди парникових газів, очистилися повітря і річки. Навіть дельфіни повернулися до каналів Венеції, чого раніше не спостерігалось, через велику кількість туристів та забруднення каналів. Карантинні міри, які були запроваджені в ряді країн, звісно знизили викиди парникових газів від 4 до 7 %. Але, як тільки карантин закінчився, ці викиди відновилися до рівня, який був завжди. У ВМО вважають, що у зв'язку зі змінами клімату, масштабні стихійні лиха стануть ще більш частішим явищем. По всьому світі відбуваються кліматичні

зміни : таять льодовики в Антарктиді, частішали торнадо, землетруси, повені. В цьому році у Саудівській Аравії випав сніг, вперше за 50 років, що свідчить про серйозні зміни у кліматі. Причиною всьому є викид парникових газів, людство суттєво змінює концентрацію парникових газів в атмосфері, спалюючи викопне паливо: вугілля, нафту, газ. Під час їх горіння вивільняється вуглець, який з'єднується з киснем у повітрі та утворює CO². За останні роки концентрація зросла з 280 до 400 часток на мільйон. Наслідки зміни клімату можуть бути: глобальне потепління, згідно із спостереженнями, середня глобальна температура на Землі вже зросла на 0,95 градусів Цельсія з 1998 [4; 2 с].

Особливу увагу хочеться приділити впливу пандемії на право. Під час пандемії було прийнято багато законопроектів, відбулися зміни в нормативно правових актах, а також у Кримінальному кодексі, Цивільному, Господарському.

Набули чинності зміни до КПК «Щодо особливостей судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні та розгляду окремих питань під час судового провадження на період карантину, встановлено КМУ з метою запобігання поширення коронавірусної хвороби». Цей Закон на період дії карантину встановив особливості розгляду слідчими судьями окремих питань під час судового провадження.

Абзацом 11 п. 1 цього Закону передбачено, що під час досудового розслідування та під час судового розгляду клопотання про продовження строку тримання під вартою подається не пізніше

ніж за десять днів до закінчення дії попередньої ухвали про тримання під вартою. Як, розгляд питань, які віднесено до повноважень слідчого судді (крім розгляду клопотань про надання дозволу на проведення негласних слідчих (розшукових) дій і скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого чи прокурора під час досудового розслідування), та окремих питань під час судового провадження здійснюється з урахуванням особливостей. У разі неможливості визначити слідчого суддю у відповідному суді (крім Вищого антикорупційного суду), місцевий суд вносить вмотивоване подання про передачу клопотання, яке має розглядатися слідчим суддею, для розгляду до іншого суду в межах юрисдикції одного суду апеляційної інстанції або до іншого суду в межах юрисдикції різних апеляційних судів [5, ч.2. ст 27].

Законом внесено зміни, які стосуються низки статей Цивільного кодексу України, що регулюють строки (у тому числі позовної давності) у різних правовідносинах. Такі строки продовжуються на строк дії карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України на запобігання поширення коронавірусної хвороби (COVID-19). Це стосується наступних положень:

- ст. 257 "Загальна позовна давність"
- ст. 258 "Спеціальна позовна давність"
- ст. 362 "Переважне право купівлі частки у праві спільної часткової власності":
- щодо строку з моменту повідомлення інших співвласників про намір відчужити частку, після закінчення якого співвласник має

право продати свою частку іншій особі (не співвласнику)

- щодо 1-річного строку позовної давності до вимог про переведення прав та обов'язків покупця частки у спільній частковій власності

- ст. 559 "Припинення поруки":

- щодо припинення поруки, якщо кредитор не пред'явить позову до поручителя протягом 3-річного строку після настання строку (терміну) виконання основного зобов'язання (або з моменту укладення договору поруки – якщо строк (термін) виконання основного зобов'язання не встановлений або встановлений моментом пред'явлення вимоги)

- ст. 681 "Позовна давність, що застосовується до вимог у зв'язку з недоліками проданого товару"

- ст. 728 "Позовна давність, що застосовується до вимог про розірвання договору дарування"

- ст. 786 "Позовна давність, що застосовується до вимог, які випливають із договору найму

- ст. 1293 "Право на оскарження дій виконавця заповіту":

- щодо 1-річного строку позовної давності до вимог про визнання неправомірним

Крім того, в період здійснення в Україні заходів щодо запобігання виникнення, поширення і розповсюдження епідемій, пандемій, зокрема коронавірусної хвороби (COVID-19), забороняється підвищення процентної ставки за кредитним договором.

Закон передбачає, що з моменту установаження карантину і до

його завершення наймач (орендатор) може звільнитися від плати за користування майном відповідно до ч. 6 ст. 762 ЦКУ. Вказана стаття ЦКУ передбачає, що наймач звільняється від плати за весь час, протягом якого майно не могло бути використане ним через обставини, за які він не відповідає.

Зараз не уточняється, як саме має застосовуватися нововведення:

1) як додаткове нагадування про ч. 6 ст. 762 ЦКУ і можливість не сплачувати орендну плату тим орендарям, які повністю не можуть використовувати і не використовують приміщення через карантин (наприклад, кінотеатри, музеї, магазини тощо);

2) як розширення консервативного трактування ч. 6 ст. 762 ЦКУ і можливість не сплачувати орендну плату всім орендарям, які зазнали впливу карантину, незалежно від ступеня такого впливу на їхню діяльність (наприклад, заклади харчування, які продовжують працювати в режимі "на доставку").

Так відбулися зміни і у Господарському кодексі. Зокрема, зазначений Закон визначає, що під час карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України на запобігання поширення коронавірусної хвороби (COVID-19), строки, визначені статтями 232, 269, 322, 324 Господарського кодексу України продовжуються на строк дії такого карантину та стосуються наступних положень:

Розглянемо порядок застосування штрафних санкцій (стаття 232). Нарахування штрафних санкцій за прострочення виконання

зобов'язання, якщо інше не встановлено законом або договором, припиняється через шість місяців від дня, коли зобов'язання мало бути виконано.

Гарантії якості товарів та претензії у зв'язку з недоліками поставлених товарів (стаття 269), підлягатимуть продовженню на строк дії карантину. Позови, що випливають з поставки товарів неналежної якості, можуть бути пред'явлені протягом шести місяців з дня встановлення покупцем у належному порядку недоліків поставлених йому товарів.

Відповідальність за порушення договору підряду на капітальне будівництво (стаття 322).

Позовна давність для вимог, що випливають з неналежної якості робіт за договором підряду на капітальне будівництво, визначається з дня прийняття роботи замовником і становить:

- один рік - щодо недоліків некапітальних конструкцій, а у разі якщо недоліки не могли бути виявлені за звичайного способу прийняття роботи, - два роки;
- три роки - щодо недоліків капітальних конструкцій, а у разі якщо недоліки не могли бути виявлені за звичайного способу прийняття роботи, - десять років;
- тридцять років - щодо відшкодування збитків, завданих замовникові протиправними діями підрядника, які призвели до руйнувань чи аварій. У разі якщо договором підряду або законодавством передбачено надання гарантії якості роботи і

недоліки виявлено в межах гарантійного строку, перебіг строку позовної давності починається з дня виявлення недоліків.

У разі подання позову на підставі Договору підряду на проведення проектних і дослідницьких робіт (стаття 324), позов про відшкодування замовнику збитків, спричинених недоліками проекту, може бути заявлено протягом десяти років, а якщо збитки замовнику завдано протиправними діями підрядника, які призвели до руйнувань, аварій, обрушень, - протягом тридцяти років з дня прийняття побудованого об'єкта.

У вищенаведених випадках, строки підлягатимуть продовженню на строк дії карантину, але безумовно в подальшому на практиці можуть виникати проблеми в правозастосуванні, тому в будь якому разі, в спірних ситуаціях останнє слово буде за судами.

Отже, пандемія вплинула на всі сфери життя: медицину, освіту, бізнес. У критичному стані опинилися підприємці – особливо важко довелося малому та середньому бізнесу. Напередодні запровадження карантину уряд ухвалив кілька важливих рішень для бізнесу, проте навряд чи ці заходи сильно вплинуть на стан справ підприємців. Скорочення зарплат та загалом відсутність зацікавленості у розвитку освітянського сектору збільшать кількість звільнень серед вчителів. Одна з небагатьох нематеріальних мотивацій для українських вчителів – спілкування з учнями та задоволення від результатів роботи – може бути втрачено через непродуманий план дій під час занадто тривалих карантинних заходів.

Ми усі сподіваємось, що пандемія коронавірусу колись закінчиться. Проте навіть коли це станеться, наслідки тривалого локдауну ми спостерігатимемо упродовж багатьох наступних років.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Чайковський Р., Вілкінсон Д., Економічні злочини у період кризи [Електронний ресурс], стаття Всесвітній огляд динаміки економічної злочинності, 2009, с. 6

2. Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22.10.1993 р. № 3551, ст. 17.

3. Базилук Я.Б., к.е.н., доцент, завідуючий відділу економічної стратегії, Національного інституту стратегічних досліджень, Покришка Д.С., Тейко Т.Ю., Дешко А.Л. Заходи економічного відновлення України [Електронний ресурс], наукова робота, 2020. С. 19

4. Гозак Н., Пасюк О., Парцикевич В. [Електронний ресурс], сайт Екодія, стаття «Зміни клімату» с 2.

5. Кримінально процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р № 4651-VI, розділу XI, ч.2 ст. 27.

6. Цивільний кодекс України від 18.07.1963 № 1540-VI (Редакція станом на 01.01.2004), статті [257,258,362,559,681,778,762,786,1293].

7. Господарський кодекс України від 16.01.2003 №436-IV , статті [232,269,322,324].

Отвага М.О.
*здобувач другого
(магістерського) рівня вищої освіти
081 «Право»
Заклад вищої освіти
«Міжнародний університет бізнесу і права»,
м. Херсон, Україна*

ЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВІДНОСИН ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ І ГРОМАДЯН

Розгляд відносин державних службовців і громадян потребує виокремлення та аналізу моральних засад взаємодій між спеціалістами та тими, на кого спрямована державно-управлінська діяльність.

Україна у 2020 році зазнала нового виклику світового масштабу – пандемії гострої респіраторної хвороби COVID-19, яка вразила передусім найбільш незахищені групи населення, спричинила тиск на економіку країни та стала випробуванням на міцність проведених реформ, зокрема у сфері децентралізації влади та охорони здоров'я. Кількість повідомлень про порушення прав і свобод людини і громадянина, які надійшли до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини протягом 2020 року, зросла на 40% порівняно з 2019 роком (з 33,8 тисяч у 2019 році, до 48,4 у 2020 році) [3, с.18].

Від держави як від організаційної структури суспільство очікує діяльність в інтересах всіх громадян. Справжня демократичність виявляється у визнанні:

- прав демократичної більшості,
- права на самоврядування окремої соціальної групи (громади) у сфері, що стосується цієї соціальної групи (громади),
- права на самовизначення особи в сфері особистих справ.

Крім забезпечення прав демократичної більшості державою мають гарантуватися й права окремих соціальних груп. Специфічною рисою відкритих суспільств є те, що в них більшість не має права перешкоджати реалізації потреб та інтересів меншості й не повинна вирішувати за меншість жодних справ, які ця меншість може вирішити сама. Для забезпечення своїх специфічних інтересів окремі групи повинні мати гарантовані державою можливості брати участь у прийнятті рішень, що торкаються безпосередніх проблем таких груп та у контролі за виконанням цих рішень. Права людини, якщо вона належить до тієї чи іншої меншини у відкритих соціумах оберігаються суспільством та державою особливо ретельно.

Головними етичними засадами політики щодо окремих соціальних груп мають бути: повага до особистості, поцінування соціальних відмінностей, налаштованість на соціальну інтеграцію суспільства. Для реалізації етично коректної політики держава має надавати право та реальні можливості представниками соціальних груп для дієвої участі у веденні державних справ, втілювати стратегії субсидіарної демократії, запроваджувати діалогічний спосіб вирішення гострих питань багатоманітного соціуму. Основні етичні засади політики потребують безпосередньої реалізації в діяльності та

поведінці кожного державного службовця й реалізуються у чеснотах поваги, патріотизму, неупередженості, толерантного ставлення до соціально-групового розмаїття держави

Відносини представників державної влади і громадян мають базуватися на принципах гуманізму та пріоритету прав і свобод людини і громадянина.

Принципи гуманізму та пріоритету прав і свобод людини і громадянина – пріоритетні принципи державного управління, в основі яких лежить визнання людини найвищою соціальною цінністю суспільства, визнається особиста гідність людини та необхідність поваги до неї.

Управління суспільними процесами диктує звернення до світу особистості, в якому зміст суспільних процесів розкривається в їхособистісному сенсі.

У цьому контексті базовими задачами держави стають:

- формування в суспільстві соціального партнерства – між державою, ринком і людиною;
- побудова відносини у державі на правових та моральних засадах (а не на силі влади);
- гарантування безпечного та вільного існування та розвитку людини, її матеріального благополуччя;
- підвищення якості життя.

Влада мусить бути уважною до проблем кожної людини. Права людини окреслюють свободи, які, перш за все, має поважати, оберігати та захищати держава. З іншого боку, права людини

обмежують владу державного апарату, ставлять заслін свавільному втручанню держави в приватне життя особи. Від державних службовців, які приймають і реалізують рішення, очікується забезпечення двох «видів» прав людини:

- позитивних (надання людині певних позитивних благ та можливостей);

- негативних (захисту особи від втручання в приватне життя інших людей або державних інституцій).

Нині пріоритет прав і свобод громадян виявляється не лише принципом, що має сповідуватися державними службовцями, але й цінністю, дотримання якої контролюється з боку громадянського суспільства.

Ключовим моментом для побудови професійної етики є усвідомлення призначення професії в суспільстві, соціальних функцій, які повинні виконувати професіонали, іншими словами – усвідомлення місії професії.

Основне завдання державного службовця: якісне та сумлінне виконання ним професійного призначення. Виявлення та чітке формулювання місії державної служби – базис для побудови всієї системи професійної етики державних службовців та фактор ствердження моральних відносин між владою та громадянами. Професійне призначення формує розуміння місця професійної групи у суспільстві, воно є стрижнем для вибудови засад професії та відповідних вимог до професіоналів, масштабом для оцінки їхньої діяльності. Принцип служіння народові – смислове ядро, навколо

якого має вибудовуватися система професійних ціннісних орієнтацій державних службовців.

Професійне призначення державних службовців в демократичних країнах – служіння своєму народу та кожному його громадянину. Державний службовець здійснює місію служіння через державну організацію.

Принцип служіння народові України в Законі України «Про державну службу» проголошується одним з основних принципів державної служби нашої країни [1].

У «Загальних правилах поведінки державного службовця» формулюється суспільне призначення державних службовців України [2].

Суспільне призначення державної служби полягає в забезпеченні ефективного здійснення завдань і функцій Української держави шляхом сумлінного виконання державними службовцями покладених на них службових обов'язків.

Поведінка державних службовців має відповідати очікуванням громадськості й забезпечувати довіру суспільства та громадян до державної служби, сприяти реалізації прав і свобод людини і громадянина, визначених Конституцією України та законами України.

Водночас слід мати на увазі, що державний службовець служить народові, але через державну організацію. Лояльність до демократично обраної, легітимної влади є невід'ємною складовою феномену служіннячиновників народові.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Про державну службу : Закон України від 06.03.2021
Документ № 889-VIII. URL :
http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T372300.html (дата
звернення: 10.05.2021)
2. Про затвердження Загальних правил етичної поведінки
державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування :
Наказ Національного агентства України з питань державної служби
України від 05.08.2016 № 158. URL :
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16#Text> (дата звернення:
11.05.2021)
3. Щорічна доповідь Уповноваженого Верховної Ради
України з прав людини про стан додержання та захисту прав і свобод
людини і громадянина в Україні за 2020 рік про стан додержання та
захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні. С.18. URL :
https://dpsu.gov.ua/upload/file/zvit_2020_rik.pdf.

Предметніков О. Г.

д.ю.н., професор,

Голова адвокатського

об'єднання «Док» (м. Херсон)

СУТНІСТЬ ДЖЕРЕЛ ПРАВА У СФЕРІ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ПУБЛІЧНОГО МАЙНА

Структура адміністративного права є багатовимірною, тому
необхідно переглянути зміст так званого «центру» адміністративних

правовідносин, що визначають організацію та діяльність органів виконавчої влади. Доцільно переглянути статусне законодавство та розвивати ідею створення Адміністративно-процедурного кодексу України, який може стати певним базисом єдиних процесуальних стандартів галузі, встановити спільні вимоги, строки для процедур у сфері здійснення публічної влади щодо забезпечення прав і свобод людини [2, с.153].

Теоретичне вивчення джерел права та їх ієрархії, що має на меті визначити значення кожного з видів джерел, їх взаємозв'язок між собою, є одним із найважливіших аспектів юридичної науки. Практична важливість вчення про джерела права загалом та джерел адміністративного права, зокрема, у сфері правової охорони публічного майна, полягає в необхідності точного визначення ролі кожного з джерел для більш чіткого захисту прав кожного окремого члена суспільства, реалізації компетенції публічної адміністрації на належному рівні [1].

Питання джерел права завжди були актуальними для адміністративного права, оскільки ця галузь, на відміну від багатьох інших, не має єдиного кодифікованого акта. Норми адміністративного права містяться в нормативних актах, які приймаються парламентом, Президентом, урядом, центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування тощо.

У юридичній літературі під джерелом адміністративного права розуміють зовнішню форму виразу норм названої галузі права.

Інакше кажучи, через норми адміністративного права, що закріплені в його джерелах, суб'єкти публічної адміністрації, публічні службовці, приватні особи наділяються правами та обов'язками.

Кожне джерело відрізняється від інших своїми особливостями, зумовленими цільовою спрямованістю й змістом норм, їх юридичною силою, масштабом дії.

Т. Гоббс шукав засади формування права в природі людини та в суспільстві, наголошуючи на великому значенні письмової форми законодавства, та підкреслював, що для належного функціонування норм права обов'язковим є їх доведення до відома суб'єктів права [2, с. 13–18].

В. Нечаєв у 1894 р. у статті для Енциклопедії Брокгауза та Ефрона визначив джерела права як форми, у які право виливається в процесі свого створення та з яких ми отримуємо як наші відомості про його положення, так і впевненість у тому, що ці норми мають дійсно юридичну сутність і встановлюють загальнообов'язкові правила поведінки. Джерелами права, на його думку, є:

- закони та розпорядження влади (законодавство), що визначають усю сукупність правил поведінки громадян чи окремі сторони їх відносин;
- звичаї (звичаєве право), що виражають юридичний порядок, який встановлюється незалежно від приписів закону чи безпосередньо в силу цих приписів;
- судові рішення (судова практика), які встановлюють примусові юридичні правовідносини між особами;

- юридичні акти, якими регулюються відносини окремих верств і корпорацій, а також окремих осіб згідно з їх волею;
- наука права (право юристів), яке розкриває юридичну правосвідомість шляхом визначення своїх методів і встановлення об’єктивного розуміння права [3, с. 519–525].

Для сфери правової охорони публічного майна всі з вище перерахованих джерел можуть мати сенс, оскільки ця порівняно новітня класифікація базується як на підходах практики, так і доктрини, правових звичаях.

О.В.Зайчук виділяє такі аспекти розуміння категорії «джерело права», які можуть бути прийнятними для джерел права у сфері правової охорони публічного майна:

- джерело виникнення права як соціальної категорії – пам’ятки історії, які історично мають юридичний зміст і визначають напрямки становлення права конкретної держави (насамперед для докласичного та класичного періодів);
- у генетичному розумінні – умови формування права – фактори правотворчості та загальнолюдські цінності, що безпосередньо впливають на процес формування та функціонування права;
- джерела права в юридичному значенні – спосіб зовнішнього прояву права – текстуальні джерела права, які, у свою чергу поділяються на первинні, які є безпосередньою підставою для виникнення суб’єктивних прав і обов’язків, і похідні – уточнюють зміст первинних – судова та адміністративна практика;

- діяльність суб'єктів суспільних відносин, у результаті якої реалізуються їхні потреби та задовольняються інтереси. [4, с. 335].
- Аналіз наявних поглядів на джерела адміністративного права, зокрема, у сфері правової охорони публічного майна, дає можливість встановити, що відповідне поняття ґрунтується на досягненнях теорії права, у межах якої склалося переважно два підходи до застосування поняття «джерело права». Тому поняття «джерело права у сфері правової охорони публічного майна» можна розглядати в соціально-матеріальному та в юридичному (формальному) значеннях.

В.Ф. Погорілко наголошує на багатоаспектності поняття «джерело права», однак у сучасній юридичній науці воно здебільшого вживається у формально-юридичному значенні [5, с. 46–59]. На думку О. Ф. Скакун, у національній теорії права під джерелом права прийнято розуміти похідні від держави чи визнані нею офіційні документальні форми вираження та закріплення норм права, які надають їм юридичного, загальнообов'язкового значення.

У сфері здійснення правової охорони публічного майна джерела права потрібно тлумачити через такі підходи: ідеологічний, соціальний, матеріальний та формально-юридичний.

Джерелами права в ідеологічному розумінні вважаються основоположні ідеї, на яких ґрунтується функціонування суспільства, діяльність держави та відносини між людьми. В основі цього розуміння лежить думка про те, що хоча матеріальні умови

суспільного життя й впливають на розвиток права, однак їхній вплив, по суті, є опосередкованим. Адже і форми власності, і способи господарювання, і політична організація влади, і міжособистісні стосунки завжди вибудовуються на ґрунті ідеології, пануючої в суспільстві. Звідси випливає, що через вплив на матеріальні умови суспільного життя ідеологія визначає зміст і структуру об'єктивного права .

Соціальні фактори (економічні, політичні, культурні, екологічні тощо) є причиною (утворюючою силою) права. Вони діють системно та існують об'єктивно, незалежно від волі представників правотворчих органів. Вирішальне значення для формування права має соціально-економічне становище суспільства. У соціальному розумінні джерелом права у сфері правової охорони публічного майна є множина об'єктивно існуючих економічних, політичних, демографічних, духовних та інших обставин суспільного розвитку, свідомості та волі народу України (що на них базуються), які визначають зміст нормотворчої діяльності публічної адміністрації зі встановлення загальнообов'язкових правил поведінки в галузі публічного адміністрування публічним майном.

Під джерелами права в матеріальному сенсі розуміють матеріальні умови людської життєдіяльності, які обумовлюють появу й функціонування юридичних норм. Згідно із цією концепцією право – це надбудова, зведена на базі соціальних, економічних і політичних відносин, які формуються в суспільстві. При цьому суспільні відносини у сфері правової охорони публічного майна потребують

правового врегулювання з приведенням правових норм у відповідність до потреб соціуму.

І, нарешті, у формально-юридичному розумінні джерела права розуміються як спосіб зовнішнього вираження правових норм. Відповідно до цього підходу джерелом права виступає все те, що закріплює право; все те, що розкриває його сутність; все те, звідки людина може отримати інформацію про його зміст. У формальному розумінні джерелом права у сфері правової охорони публічного майна є правотворча діяльність держави, способи, у яких публічна адміністрація бере участь у правотворенні, а також способи, форми виразу норм права (поняття розглядається з позиції буття, існування права).

С.Л.Зіве підкреслював, що при аналізі джерела права йдеться про зовнішню форму, при цьому джерело права сприймається не інакше як спосіб вираження (оформлення) і закріплення норми права в якості ідеї про необхідне чи допустиме в об'єктивній дійсності.

Наразі така концепція переважає в українській адміністративно-правовій доктрині, оскільки має практичне спрямування, дозволяючи розкрити сутність правових норм, їх загальнообов'язковий характер, правила вирішення юридичних колізій, процеси правотворчості тощо.

Формально-юридичне уявлення про джерела сучасного адміністративного права, зокрема, у сфері правової охорони публічного майна, як зазначає Н. А. Мазаракі, повинно базуватися на таких засадах:

- по-перше, під джерелами права слід розуміти лише джерела нормативно-правової інформації, тобто інформації про зміст конкретних правил поведінки, встановлених або санкціонованих державою й забезпечених її примусом. Ні витоки формування таких правил, ні процес їх створення, ні їх соціальні детермінанти у формально-юридичному сенсі джерелами адміністративного права слугувати не можуть;
- по-друге, коло джерел адміністративного права не вичерпується актами законодавства (законами та підзаконними нормативно-правовими актами). Подібне уявлення про їх природу – це рефлексія радянської правової доктрини, яка постулювала право як «зведену в закон волю панівного класу». Об’єктивно перелік джерел сучасного адміністративного права значно ширший, він охоплює цілу низку «незаконодавчих» джерел, якими визначаються (закріплюються, виражаються, конкретизуються) загальнообов’язкові правила поведінки у сфері публічного адміністрування;
- по-третє, при всій різноманітності джерел адміністративного права їх система має чітко окреслені межі. До неї входять далеко не всі соціальні регулятори, а лише ті, які держава визнала загальнообов’язковими та юридично значущими. Іншими словами, джерела інших соціальних норм (традицій, звичаїв тощо) мають розглядатися як адміністративно-правові тільки за умови їх державного санкціонування. Тільки за цієї умови відповідні соціальні норми набувають правового характеру, а їх

джерела трансформуються в джерела права.

Водночас на рівні доктрини зазвичай формально-юридичний підхід у чистому вигляді не застосовується. Через це доволі часто відбувається «змішування» понять, що є істотною методологічною помилкою: безсистемне поєднання форм вираження і способів творення правових норм, нерозуміння відмінностей між офіційною та інституційно-функціональною типологізацією джерел права, додавання соціальних регуляторів (мораль, релігійні норми, традиції і т. п.). Звідси потрібно наголосити на тому, що з врахуванням загальнотеоретичних положень необхідно чітко розрізняти ті підходи до розуміння джерел права, які вживаються в кожному конкретному випадку. У всіх протилежних випадках наводяться суперечливі та хибні позиції щодо сутнісних характеристик, класифікацій джерел права.

При цьому помилковою є сліпа, суто механічна екстраполяція загальнотеоретичних положень у площину теорії адміністративного права. Будучи квінтесенцією знань про національну правову систему, ці положення мають міжгалузевий характер і не завжди повною мірою відбивають специфіку функціонування та розвитку певних юридичних галузей. Адже цілком очевидно, що джерельні бази різних галузей відрізняються як за своєю структурою, так і за роллю та значенням кожного окремо взятого джерела.

Суспільні відносини у сфері правової охорони публічного майна в нашій державі потребують регулювання нормами адміністративного права. Управлінською діяльністю суб'єктів

публічної адміністрації сьогодні охоплюються ті сфери набуття, правореалізації, використання, правової охорони та захисту публічного майна, специфіка яких зумовлює існування норм адміністративного права, а це, у свою чергу, визначає необхідність прийняття різноманітних нормативних актів, що містять ці норми. Різноманітність джерел у цій сфері не означає їхньої безсистемності та хаотичного накопичення. Джерела права у сфері правової охорони публічного майна поступово стають усе більш внутрішньо організованими, що тягне виключення з числа джерел права актів, які порушують сутність цієї сфери.

У цілому на підставі викладеного можемо констатувати необхідність зваженого (певною мірою навіть обережного) підходу до використання загальнотеоретичних положень при побудові галузевої концепції джерел адміністративного права. Ґрунтуючись на здобутках загальної теорії права, така концепція повинна максимально точно відбивати закономірності функціонування адміністративно-правової галузі та адміністративно-правових відносин.

У цьому контексті можна визначити кілька підходів, які могли б бути застосовані щодо тлумачення сутності джерел права у сфері правової охорони публічного майна: «чистий» формально-юридичний підхід, формально-юридичний підхід з акцентом на правотворчих аспектах, «змішаний» підхід.

До представників «чистого» формально-юридичного підходу щодо джерел права у сфері правової охорони публічного майна

можна віднести С.Г. Стеценка, В.К. Колпакова, А.В. Константого та ін. Так, С.Г. Стеценко зазначає, що коло джерел адміністративного права обмежується актами чинного законодавства: Конституцією України, законами, кодексами, а також підзаконними нормативно-правовими актами Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, керівників державних підприємств, установ та організацій. До того ж С. Г. Стеценко відносить до джерел адміністративного права міжнародні договори, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України. Загалом, усі вищеперераховані джерела права цілком слушно вважати такими, що можуть регламентувати відносини у сфері здійснення правової охорони публічного майна.

Визначаючи джерела адміністративного права як «зовнішню форму вираження його норм», В.К. Колпаков включає до їх переліку Конституцію України, законодавчі акти (закони, кодекси, положення, статuti тощо), постанови Верховної Ради України, укази й розпорядження Президента України, нормативні акти органів виконавчої влади (зокрема, постанови й розпорядження уряду, положення, статuti й правила, затверджені урядом, а також накази та інструкції керівників міністерств і відомств), накази керівників державних підприємств, об'єднань, установ та організацій, розпорядження місцевих державних адміністрацій, нормативні акти місцевих рад та їх виконкомів, міжурядові угоди, міжнародно-правові акти, ратифіковані й визнані державою акти судових органів.

Водночас для сфери правової охорони публічного майна значення локальних актів як джерел права не є істотним з огляду на більш соціоцентричні тенденції щодо врегулювання відносин у цій сфері.

А.В. Константи́й, як інший представник «чистого» формально-юридичного підходу щодо джерел права у сфері правової охорони публічного майна, розглядає відповідні джерела права як зовнішні форми встановлення та виразу загальнообов'язкових правил поведінки, які регулюють відносини у сфері державного управління, акти правотворчості державних органів (законодавчих, виконавчих, судових, господарського управління), місцевих рад та їх виконкомів, а також громадських організацій, якщо ті виконують функції органів влади. На думку науковця, такими джерелами необхідно вважати нормативно-правові акти органів державної влади та місцевого самоврядування, міжнародно-правові договори України, рішення судів, правові звичаї, адміністративні договори та навіть безпосереднє волевиявлення народу на референдумі, адже «по-перше, закони та інші рішення, прийняті таким чином, мають вищу юридичну силу стосовно законодавчих актів Верховної Ради України, а, по-друге, вони не потребують будь-якого затвердження державними органами». Як раз вказаний вище підхід щодо процедури прийняття та затвердження джерел права у сфері правової охорони публічного майна займає особливе місце в цій галузі, оскільки цілком відповідає європейській практиці з цього приводу.

Натомість Ю.П. Битяк дотримується формально-юридичного підходу з акцентом на правотворчих аспектах джерел права у сфері

правової охорони публічного майна. Зокрема, дослідник вважає, що джерелами адміністративного права є прийняті уповноваженими органами акти правотворчості, які цілком складаються з адміністративно-правових норм чи містять хоча б одну з таких норм. Водночас до переліку таких джерел автор відносить Конституцію України; міжнародні договори, ратифіковані Верховною Радою України; акти, що мають силу закону (закони, кодекси, декрети уряду); постанови Верховної Ради України; укази та розпорядження Президента України; постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України; накази керівників центральних органів виконавчої влади, розпорядження голів місцевих державних адміністрацій; рішення органів місцевого самоврядування, а також рішення Конституційного Суду України. При цьому віднесення до переліку джерел адміністративного права рішень Конституційного Суду України обґрунтовано тим, що такі рішення можуть тлумачити окремі адміністративно-правові норми або скасовувати їх з огляду на невідповідність Конституції України. Відповідна конкретизація процедурно-процесуальних питань має важливе значення для сфери правової охорони публічного майна, бо охоплює практично весь перелік джерел у цій сфері та відповідає практичним потребам та інтересам у цій сфері.

«Змішаний» підхід стосовно джерел права у сфері правової охорони публічного майна застосовують В. І. Курило, А. А. Іванишук та ін. На думку В. І. Курила, до сучасної системи джерел адміністративного права України належать такі:

- 1) адміністративно-правові концепції та доктрини;
- 2) адміністративно-правові акти;
- 3) акти органів державного управління;
- 4) акти судових органів;
- 5) адміністративні договори та угоди;
- б) природне право;
- 7) адміністративно-правові звичаї;
- 8) адміністративно-правові прецеденти.

Необхідно зауважити, що такий підхід яскраво ілюструє приклад «змішування» понять стосовно джерел права у сфері правової охорони публічного майна, що є істотною методологічною помилкою.

Найбільш суперечливі питання в цій концепції В. І. Курило обґрунтовує на підставі таких положень: «Адміністративно-правові концепції і доктрини конкретизують та деталізують принципи адміністративного права ... вони є правовим базисом, свого роду зачатком правової норми, з якого вона формується і народжується відповідно до об'єктивних умов економічного й соціального розвитку. Природно, що такі основоположні ідеї є джерелом адміністративного права...».

При цьому А. А. Іванишук тлумачить джерела адміністративного права в максимально широкому сенсі, включаючи до їх системи Конституцію України, законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти, міжнародні договори, акти міжнародних організацій, загальні принципи права, традиції, звичаї, мораль,

рішення вітчизняних і зарубіжних судових установ. Окрім цього, автор пропонує вважати джерелами права затверджені цими актами статуту, положення, інструкції та концепції, спрямовані на регулювання адміністративно-правових відносин. Водночас ця позиція може бути цілком прийнятною, оскільки з огляду на змістовний обсяг її можна поділити на різновиди, які охоплюватимуть різні підходи щодо розуміння сутності джерел права у сфері правової охорони публічного майна.

Звідси потрібно зважати на той факт, що з метою формування системної, цілісної та вичерпної термінологічної бази для джерел права, вирішення юридичних колізій та становлення одноманітності правотворчості та правозастосування в цій сфері потрібно сформулювати єдину концепцію стосовно базисних аспектів у сфері правової охорони публічного майна.

У цьому контексті джерела права у сфері правової охорони публічного майна перебувають між собою в супідрядності, яка дістає вияв у такому:

– усі вони ґрунтуються на нормах Конституції та законів України, які мають вищу юридичну силу;

– джерела – нормативні акти суб'єктів публічної адміністрації вищого рівня слугують юридичною базою для джерел – нормативних актів, які приймають суб'єкти публічної адміністрації нижчого рівня;

– джерела – нормативні акти суб'єктів публічної адміністрації вищого рівня характеризуються більшим масштабом

дії, ніж аналогічні акти суб'єктів публічної адміністрації нижчого рівня;

– джерела – нормативні акти галузевого (відомчого) характеру ґрунтуються на джерелах загального характеру.

По суті, джерела права у сфері правової охорони публічного майна – це встановлені державою або визнані нею офіційні документальні форми виявлення й закріплення норм права, що мають загальнообов'язкове або локальне значення. При цьому джерела адміністративного права виступають офіційними способами зовнішнього вираження та закріплення норм адміністративного права.

Необхідно також враховувати те, що джерела адміністративного права у сфері правової охорони публічного майна не співпадають із джерелами адміністративного законодавства.

Джерела адміністративного законодавства доцільно тлумачити за критерієм офіційного визначення терміна «законодавство». Зокрема, відповідно до п. 1 резолютивної частини рішення Конституційного Суду України від 9.07.1998 № 12-рп/98 терміном «законодавство» охоплюються закони України, чинні міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також постанови Верховної Ради України, укази Президента України, декрети та постанови Кабінету Міністрів України, прийняті в межах їх повноважень та відповідно до Конституції України і законів України. Водночас потрібно зважати на те, що при регулюванні правової охорони публічного майна немає

сенсу відносити до законодавчих актів усієї визначеної в цьому рішенні нормативно-правової бази з огляду на правову природу таких актів, як постанови Верховної Ради України, укази Президента України, декрети та постанови Кабінету Міністрів України, що безпосередньо регламентували б відповідні аспекти суспільних відносин.

Отже, джерела права у сфері правової охорони публічного майна є встановленими державою або визнані нею офіційні документальні форми зовнішнього виявлення й закріплення норм права, що мають загальнообов'язкове або локальне значення та є безпосередньою підставою для виникнення суб'єктивних прав і обов'язків у сфері дії правового режиму публічного майна.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Загальне адміністративне право : [підручник] / за заг. ред. І. С. Гриценка. К. : Юрінком Інтер. 2019. 568 с.
2. Гураленко Н. А. Основні концептуальні підходи до розуміння категорії «джерело права». *Юридична Україна*. 2007. № 6. С. 13–18.
3. Энциклопедический словарь. Т. XIII / Под ред. К. К. Арсеньева, Е. Е. Петрушевского; СПб. : Издатели Ф. А. Брокгауз, И. А. Ефронъ. Типо-Литография И. А. Ефрона, 1894. 960 с.
4. Теорія держави і права. Академічний курс : Підручник / За ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. К. : Юрінком Інтер, 2018. 685 с.
5. Джерела права України (загальна теорія джерел конституційного права України / В. Погорілко, В. Федоренко. Вісник

Прохорчук С.В.
*к.е.н., професор, проректор з НМР,
ЗВО «Міжнародний університет бізнесу і права»,
м. Херсон, Україна*

ВПЛИВ КРИПТОВАЛЮТИ НА РОЗВИТОК СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Криптовалюта вже давно обговорюються і обговорюються, але вони тільки зараз стають відомі як фінансові інструменти, які можуть бути доступні і корисні не тільки твердолобим поціновувачам. Криптовалюта має потенціал для забезпечення соціального та економічного зростання в усьому світі, в тому числі в країнах, що розвиваються, за рахунок спрощення доступу до капіталу та фінансових послуг.

Криптовалюта і біткойнів, зокрема, мають досить утилітарною, але в той же час руйнівної системою якості, яка повільно, але неухильно починає заважати роботі традиційної фінансової системи.

1. Зростання економічної активності

Вже існує ціла індустрія, побудована навколо криптовалюти, і її підтримують установи, що займаються наглядом за всіма обмінами цифрових монет, що відбуваються в усьому світі. Швидкість, з якою росте індустрія криптовалюти, приголомшує, і це можуть підтвердити перші послідовники, які в одну мить розбагатіли

і знайшли можливості для фінансового росту. Біткойн, найвідоміша з цих криптовалют, вже дозволила багатьом людям і компаніям розвиватися і процвітати, в той час як багато хто також покладаються на торгівлю як на джерело доходу. Економіка повільно адаптується до цих потреб, і криптовалюти мають величезний потенціал для їх задоволення.

2. Великі можливості для країн з поганим банківським кредитом

Більше третини населення світу не має доступу до основних банківських послуг, які можуть допомогти їм у разі особистого фінансової кризи - позики, поточні рахунки і список можна продовжувати. Ці люди, які в більшості випадків вже знаходяться в несприятливому фінансовому становищі, зазвичай вдаються до сумнівної та небезпечної практики кредитування. Процентна ставка такої практики далеко не справедлива, що, як наслідок, веде до більшої нестабільності серед людей, які запросили позику. Тут на допомогу приходять криптовалюта з їх високою волатильністю і простотою використання.

Зараз існує безліч додатків і програм, які полегшують використання криптовалюта і роблять їх більш доступними для широкої аудиторії. Додатковою перевагою використання криптовалюта є те, що вона повністю децентралізована, тому торгівлю можна вільно здійснювати через кордони. Використання технологій сприятиме фінансовій революції, яка залишить у всіх більше фінансових зв'язків, можливостей і можливостей.

3. Низькі транзакційні витрати

Оскільки криптовалюта і блокчейн не потребують реальному цегляній будівлі, щоб існувати, витрати, пов'язані з їх транзакціями, мінімальні. Немає необхідності оплачувати заробітну плату співробітників, рахунки за комунальні послуги або орендну плату, тому ці заощадження природним чином перетворюються в низькі комісійні за транзакції. Це, в свою чергу, спонукає все більше і більше людей довіряти цим новим фінансовим інструментам і починати транзакції, дозволяючи більш тісно переплітатися між світовою економікою. І в залежності від обраного вами брокера, ви навіть можете торгувати без вимог до мінімального депозиту - наприклад, як пропонує CryptoRocket.

4. Підвищення прозорості транзакцій

Оскільки всі транзакції з блокчейном і криптовалюта автоматизовані і оцифровані, всі вони відслідковуються в розподіленому реєстрі. Найприємніше в цьому те, що їм не можна маніпулювати ні людьми, ні компаніями, що значно знижує ризик шахрайства і корупції. Це означає, що слаборозвинені країни також мають більше шансів вступити в гру з фінансовими операціями і поліпшити свою економіку і соціальні перспективи. Більш того, громадяни зможуть відстежувати, на що будуть спрямовані державні кошти, і, таким чином, будуть мати право голосу в рамках свого політичного клімату.

5. Більше можливостей для підприємців

Ще ніколи не було більш сприятливого часу для ведення

бізнесу, ніж зараз, в тому сенсі, що технологія блокчейн і криптовалюта можуть допомогти підприємцям отримувати платежі в більшій кількості валют. BitPesa - одна з таких компаній, яка допомагає власникам бізнесу в Африці здійснювати фінансові операції з європейськими, американськими і азіатськими компаніями. Мета полягає в тому, щоб допомогти малому і середньому бізнесу всюди отримати кращий фінансовий охоплення і вільну фінансову зв'язок з рештою світу. Використовуючи цифровий гаманець BitPesa і TenX, підприємці можуть швидко конвертувати альткойни в фіатную валюту, яку вони можуть згодом перенаправити на бізнес-інвестиції, покупки і платежі.

Світ змінюється, і він змінюється швидко. Швидкість, з якою криптовалюта захоплюють владу, є чітким показником того, що традиційні фінансові установи більше не можуть так добре утримувати форт і що виникають інші фінансові потреби, які необхідно вирішувати. Точно так же світ стикається зі зростаючою потребою зруйнувати кордони в пошуках повної соціальної і фінансової інтеграції - ця технологія блокчейна має все необхідне для вирішення таких проблем.

Це буде лише питанням часу, коли ці криптовалюта остаточно увійдуть у наше життя, формуючи її на краще з урахуванням економічного зростання та інтеграції. Мільйони людей тепер матимуть можливість інвестувати, відправляти гроші за кордон, економити гроші і починати бізнес завдяки дивовижним можливостям, які криптовалюта надають.

Світ змінюється, і він змінюється швидко. Швидкість, з якою криптовалюта захоплюють владу, є чітким показником того, що традиційні фінансові установи більше не можуть так добре утримувати форт і що виникають інші фінансові потреби, які необхідно вирішувати. Точно так же світ стикається зі зростаючою потребою зруйнувати кордони в пошуках повної соціальної і фінансової інтеграції - ця технологія блокчейна має все необхідне для вирішення таких проблем.

Це буде лише питанням часу, коли ці криптовалюти остаточно увійдуть у наше життя, формуючи її на краще з урахуванням економічного зростання та інтеграції. Мільйони людей тепер матимуть можливість інвестувати, відправляти гроші за кордон, економити гроші і починати бізнес завдяки дивовижним можливостям, які криптовалюти надають.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Rian LEWIS. Cryptocurrency revolution: finance in the era of bitcoins, blockchains and tokens. London, United Kingdom; New York, NY: Kogan Page, 2021, 1. URL: <https://www.koganpage.com/product/the-cryptocurrency-revolution-9781789665680>
2. 2018 International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank 1818 H Street NW, Washington, DC 20433. URL: www.worldbank.org

3. Moritz Holtmeier, Philipp Sandner (2019), FSBC Working Paper. The impact of cryptocurrencies on developing countries. pp.2-21.

Руснак А.В.

*д.е.н., професор, професор кафедри економіки,
Херсонська філія Національного університету
кораблебудування імені адмірала Макарова, Україна*

КРИПТОВАЛЮТА ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ МІЖНАРОДНИХ РОЗРАХУНКІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Електронні гроші є особливою економічною категорією, грошовою вартістю, обмін та розрахунки якою проводяться за допомогою інформаційних технологій. Згідно із законодавством Європейського Союзу, визначальними рисами електронних грошей є їхнє зберігання на електронних носіях, передача отримувачу лише за посередництва банку та неможливість платника бути емітентом таких грошей.

Зауважимо, що криптовалюта не є видом електронних грошей, адже вона володіє певними відмінностями. У наукових колах, незважаючи на різноманіття думок із цього приводу, дійшли згоди щодо загальних ознак криптовалют.

1) Криптовалюта має децентралізований характер, тобто у створенні нових одиниць валюти задіяні мільйони учасників мережі, а не центральний емітент.

2) Криптовалюти не залежать від національних валют, а тому не регулюються жодною країною у світі. Наступними відмінностями є цілковита анонімність транзакцій криптовалют і те, що засобом платежу в системі обігу криптовалют виступає зашифрований за допомогою спеціальної програми код.

На сьогодні деякі фінансисти пропонують розглядати криптовалюту як товар. Проте тоді не виконується така закономірність: якщо товари є ідентичними, то купується той, який має нижчу ціну. Однак для найбільш вартісних криптовалют характерною ознакою є вища транзакційна активність.

Використання криптовалюти в міжнародних розрахунках різних держав світу як інноваційного аналогу реальним грошам не є однозначним визначенням, адже постійно змінюється та коригується. При цьому цифрові гроші розглядаються як нове економічне явище, яке Центральний банк кожної держави впорядковує власними інструментами та операціями: починаючи від формального дозволу, імплементуючи рекомендації щодо хеджування можливих ризиків або застосування загальних принципів урегулювання у сфері платежів до повної заборони на всі пов'язані з цим види діяльності [2]. Абсолютну або часткову заборону на криптовалюту вводять найчастіше ті країни, які перебувають у постійній (рідше – тимчасовій) нестабільній економічній ситуації та мають проблеми внутрішнього ринку. Вищезазначеними ембарго або цілковитою відмовою від цифрових грошей вони намагаються обмежити їх використання по країні та в такий спосіб спростити контроль фіатних

платіжних засобів [3].

Єдиною країною, де криптовалюта є офіційно визнаним законним засобом платежу з квітня 2017 р., залишається Японія.

На наш погляд, така ситуація зумовлена тим, що із самого початку поняття криптовалюти було розмежовано з поняттям електронних грошей, тобто перша була визначена не як грошові кошти, а як оборотоздатний актив, який може бути використаний як платіжний засіб. При цьому операції з обміну криптовалюти на фіатні гроші не обкладаються місцевим аналогом ПДВ. Окрім цього, в Японії функціонує Комісія з цифрових активів Японії, яка є, по суті, саморегульованим органом. До того ж, до 2020 р. великі банки Японії мають намір створити національну валюту J-coin, щоб у такий спосіб знизити залежність країни від готівкових коштів, адже на даному етапі на них припадає 70% від загального обсягу транзакцій [6;7].

Таким чином, слід зазначити, що законодавче врегулювання статусу криптовалют стане важливим кроком на шляху інформатизації фінансової системи України та її інтеграції у процеси міжнародних розрахунків новітніми платіжними засобами.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Чаплян С. Правовий статус криптовалют. Приватне право. 2018. № 2. С. 149–150.

2. Колінець Л. Б. Фінансові інновації як чинники трансформації світового фінансового порядку. Економіка та суспільство. 2018. Вип. 15. URL: <http://www.economyandsociety>.

in.ua/journal/15_ukr/5.pdf

3. Ankenbrand T., Bieri D. Assessment of cryptocurrencies as an asset class by their characteristics. *Investment Management and Financial Innovations*. 2018. Vol. 15. Issue 3. P. 8–12.

4. Копил О., Неруш Л. Міжнародний досвід законодавчого регулювання питання функціонування криптовалют, криптовалютних бірж, майнінгу та виводу в фіат : інформаційна довідка. Європейський інформаційно-дослідницький центр, 2018. URL: <http://radaprogram.org/sites/default/files/infocenter/piblications/65.pdf>

5. Сучасні тенденції трансформації світової фінансової системи / за ред. Сльозко О. О. Київ : ІСЕМВ НАН України, 2014. 564 с.

6. Васильчак С. В., Куницька-Ляш М. В., Дубина М. П. Використання криптовалют в сучасних економічних системах України: перспективи та ризики. *Науковий вісник ЛНУВМБТ ім. С. З. Гжицького*. 2017. Т. 19. № 76. С. 19–25.

7. Регулирование криптовалют. Исследование опыта разных стран / Стенли М., Тиле К.-Л., Даймон Д., Никофоров Н., Драги М. / Евразийская экономическая комиссия. Январь 2018. 35 с. URL: <http://www.eurasiancommission.org/ru/act/dmi/workgroup/Documents/Регулирование%20криптовалют%20в%20странах%20мира%20-%20январь.pdf>

Сасько С. А.
старший викладач
кафедри маркетингу,
ЗВО «Міжнародний університет бізнесу і права»,
м. Херсон, Україна

Каравасва Наталія
здобувач другого (магістерського)
рівня вищої освіти
073 «Менеджмент»
ЗВО «Міжнародний університет бізнесу і права»,
м. Херсон, Україна

АНАЛІТИЧНА ТАКСАЦІЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ФУНКЦІОНУВАННЯ АВТОСЕРВІСНОГО ПІДПРИЄМСТВА В ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ

Ринок автосервісних послуг - це відношення між автовласниками і підприємствами систем автосервісу щодо куплі-продажу послуг, направлених на підтримку працездатності і відновлення автомобіля на протязі всього строку експлуатації.

Тенденціями розвитку ринку СТО є підвищення різноманітних послуг (торгівля запасними частинами, супутніми товарами, тюнінг, додаткові послуги), участь страхових компаній у створенні сервісних центрів, покупка автомобіля в кредит, збільшення обсягу кузовних робіт. При цьому основними видами робіт є підбір і продаж автомобілів і їх запасних частин, технічне обслуговування та ремонт тюнінг, догляд за автомобілями (мийка, полірування, чищення салону, зберігання і ін.). За рівнем автомобілізації Україна займає 67 позицію серед всіх країн світу (202 автомобілів на 1000 жителів) [1].

На автосервісні послуги впливають різноманітні фактори. Інструменти і обладнання мають певний ресурс працездатності і стан яких залежать від багатьох нюансів, які призводять їх у неробочий стан. Працездатний стан деталей, агрегатів, вузлів автомобіля зазвичай залежить від хімічної та механічної складової матеріалу виготовлення, які визначають їх стійкість до руйнування контактуючи з навколишнім середовищем, допустиме навантаження на них. Зазвичай обладнання руйнується, якщо не дотримуватися вимог по експлуатації приладів. Щоб спланувати всі необхідні потреби запасних частин для СТО треба врахувати те, що не тільки експлуатація автомобіля впливає на надійний стан конструкції, але необхідно ще врахувати виробничу потужність СТО [2].

Фінансові проблеми 2020-2021 років змусили українців частіше звертатися до послуг майстрів з ремонту в автомобілів. Пандемія привела до відмови від сформованої в нульові роки моделі - замінювати зламане новим і дозволила сконцентруватися на функціональній достатності, вважають економісти.

Дослідники відзначають, що попит на послуги з ремонту автомобілів (слюсарні роботи, фарбування і перетяжка салону) зріс у цілому за перший квартал цього року на 36%.

У порівнянні з аналогічним періодом 2020 року пошук майстрів по авторемонту виріс на 24%.

У мережі автосервісів ТОВ «СМАРТ КЕЙ» кількість заїздів в квітні в порівнянні з минулим роком збільшилася на 5%, а середній чек виріс на 14%, зазначає керівник мережі Левченко О. П.

Аналітики пов'язують це з тим, що в умовах пандемії особистий транспорт залишається найбезпечнішим засобом пересування, і багато клієнтів стали уважніше підходити до технічного стану своїх автомобілів.

Ціни на послуги на більшості підприємств мережі вдалося зберегти на докризовому рівні, однак через зростання курсу долара і євро вартість комплектуючих виросла в середньому на 10-20%.

Слід відзначити особливість, що офіційні дилери не відчують зростання попиту на послуги з ремонту автомобілів, оскільки це явище більшою мірою стосується тих, хто вибув з гарантії автомобілів. У той же час зростання звернень з приводу ремонту побічно говорить про збільшення пробігів між замінами автомобілів, а це означає, що гарантійний парк дилерів зменшується.

Цей тренд відображає загальну економічну ситуацію в країні: зростання цін на автомобілі до 12% з початку року, і, як наслідок, зниження купівельної спроможності населення, що безпосередньо впливає на число звернень українців до послуг майстрів з відновлення й ремонту. Економісти відзначають, що населення стало створювати фінансові ресурси і економити на споживанні. З боку споживача головними вимогами до автосервісних послуг залишається якість та оптимальна вартість, суміщені з мінімальним очікуванням. Поведінка автовласників нерідко виливається в пошук вірного і надійного СТО незалежно від приналежності до того чи іншого ринкового сегменту.

Високий попит на послуги автосервісу може бути досягнутий за рахунок високої якості послуг, застосування прогресивного обладнання, раціональної організації і стимулювання праці, контролю якості, а також використання при ремонті запасних частин, які відрізняються високою якістю і надійністю в експлуатації.

Вплив різноманітних факторів на автосервіс, сильно віддзеркалюється на попит послуг технічних станцій, тому для її надійної роботи треба враховувати всі нюанси організації роботи підприємства. Для популяризації своїх послуг необхідно проводити моніторинг та аналіз автосервісного ринку, виявляти тенденції та зміни потреб споживачів автосервісних послуг, враховувати парк автомобілів та напрямки його зміни, проводити оцінку рівня конкурентоспроможності СТО та якості автосервісної послуги, визначати шляхи диверсифікації діяльності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Список стран по количеству автомобилей на 1000 человек (Електронний ресурс) - Режим доступу: <https://ru.wikipedia.org/wiki> .
2. В. В. Біліченко, Є. В. Смирнов, і В. О. Огневий, «Визначення комплексних стратегій розвитку автотранспортних підприємств» Вісник машинобудування та транспорту, № 1(9), с. 9-14. 2019. DOI: https://doi.org/10.31649/2413-4503-2019_-9-1-9-14.

Соколова Л. В.
*старший викладач кафедри менеджменту,
Заклад вищої освіти
«Міжнародний університет бізнесу і права»,
м. Херсон, Україна*

ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТУРИСТИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ПОДОЛАННЯ КРИЗИ ГАЛУЗИ

Світовий туризм через швидкі темпи свого розвитку та зростання був визнаний економічним феноменом ХХ століття. Галузь туризму становить основу економіки багатьох розвинутих країн світу та країн що розвиваються.

Туристична галузь Європейського Союзу завжди була однією з найбільш успішних: 2,4 млн. туристичних підприємств (90% з яких мікро-, малі та середні), 12% зайнятості на ринку праці, 23 млн. прямих і непрямих робочих місць, 37% працівників туризму віком до 35 років, 267 млн. подорожуючих європейців (78% проводять відпустку в своїй країні чи іншій країні ЄС). Туризм забезпечує близько 10% ВВП Європейського Союзу; найбільш залежними від туризму є: Хорватія (25% від ВВП), Кіпр (22%), Греція (21%), Португалія (19%), Австрія, Естонія, Іспанія (по 15%), Італія (13%), Словенія і Болгарія (по 12%), Мальта (11%), Франція (10%), Німеччина (9%); найменш залежною – Словаччина (2,6%) [1, с. 5-6].

Частка туризму в загальній економіці України за статистичними даними складає близько 1,4 % ВВП, в той час як Всесвітня туристична організація (UNWTO) оцінює можливий

внесок туризму до 9% ВВП. На недооціненість та неповне використання можливостей туризму для розвитку національної економіки вказує і вкрай низька позиція України (78 місце із 140 країн світу) за індексом конкурентоспроможності подорожей та туризму у 2019 році, в той час як країни ЄС традиційно демонструють високі результати, а деякі із них входять до 10 кращих країн світу (Іспанія – 1 місце, Франція – 2, Німеччина – 3, Італія – 8).

Пандемія коронавірусу COVID-19 спричинила безпрецедентну кризу світової туристичної галузі, через карантинні обмеження або повне закриття кордонів для міжнародного туризму урядами 156 країн відбулося закриття більшості туристичних компаній, готелів і ресторанів, скасування масових заходів і фестивалів (у червні 2020 р. сектор туристичних послуг в ЄС впав на 75%, в Україні – на 82%).

За час свого розвитку туризм продемонстрував унікальну здатність до швидкого відновлення після різного роду економічних криз, проте багато країн втрачуть свої провідні позиції, а в Україні можуть з'явитися можливості наближення до світових туристичних лідерів.

Необхідними діями для реанімування слабкої туристичної індустрії України повинні стати: 1) удосконалення стандартів сервісу через оновлення стандартів якості відповідно до вимог законодавства та встановлення постійного контролю за їх виконанням; 2) створення електронного реєстру всіх суб'єктів туристичної діяльності, що дасть можливість врегулювати діяльність туристичних агентів, гідів та інших суб'єктів; 3) створення нового, якісного, трендового

туристичного продукту на внутрішньому ринку; 4) здійснення комплексної рекламно-інформаційної компанії для популяризації туристичного продукту на основі новітніх інформаційних технологій; 5) застосування інноваційних туристичних технологій.

Технологічна відсталість, відсутність новацій та пасивність до застосування інноваційних туристичних технологій, які вже набули широкого використання в інших країнах світу, становить одну із важливих перепон розвитку туристичної галузі України.

Проблематика визначення інновацій в туризмі досі не вирішена, здебільшого наукові дискусії розгортаються навколо того що саме вважати «інновацією» у двох напрямках:

1) «Інновація – це кінцевий результат новаторської діяльності, втілений у вигляді нового або удосконаленого туристичного продукту і впроваджений в обіг» [2, с. 222];

2) «Інновація – процес, за допомогою якого нова ідея або практика стає корисною, нові шляхи, що забезпечують вирішення різних задач для задоволення потреб людей» [3, с. 73].

Відповідно до уніфікованого міжнародного стандарту зі статистики інновацій – Курівництва Осло, який було розроблено для дослідження інноваційного розвитку об'єднаної Європи експертами Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) разом із Євростатом, інновації – це «запровадження будь-якого нового або значно вдосконаленого продукту (товару або послуги) чи процесу, нового методу маркетингу або нового організаційного методу в діяльності підприємства, організації робочих місць чи зовнішніх

зв'язків» [3, с. 74]. Визначена в стандарті класифікація інновацій, адаптована до сектору туризму поділяє їх на продуктові, процесні, організаційні та маркетингові.

Загальними напрями інноваційної діяльності підприємств галузі туризму можуть бути: випуск нових видів туристичного продукту; використання нових туристичних ресурсів; зміни в організації виробництва і споживання туристичних послуг; виявлення і використання нових ринків збуту туристичних послуг, використання нової техніки і технологій в наданні туристичних послуг.

Застосовувані в туризмі інноваційні технології поділяють на види:

- за сферою новизни: нові для галузі, нові для країни, нові для світу, нові для підприємства;
- за змістом: організаційно-управлінські, інформаційні, технологічні, технічні;
- за причиною виникнення: реактивні та стратегічні;
- за потенціалом: радикальні та модифікуючі.

Інноваційні туристичні технології можуть бути використані для удосконалення матеріально-технічної бази туристичних підприємств, підвищення рівня сервісу, збереження пам'яток культури, підтримання інтересу до окремих туристичних об'єктів, залучення нових туристів, підвищення рівня їх комфорту та створення ексклюзивних послуг.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Covid-19 та соціальний діалог в туристичній галузі: практика ЄС та український реалії / Внучко С., Тимошенко Т. Київ : 2020. URL: <http://federation.org.ua/podiitafakti/covid-19-ta-sotsialnii-dialog-v-turistichnii-galuzi-praktika-es-ta-ukrainski-realii.htm> (дата звернення: 25.05.2021).
2. Менеджмент туристичної галузі : підручник / О. М. Білоусов, О. Є. Лугінін, О. С. Морозова, Л. В. Соколова. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2017. 580 с.
3. Жукович І. А. Інновації в туризмі: основні теоретичні та практичні аспекти. Наука та наукознавство. 2017. № 2 (95). С. 69-81.

Соколовський А.В.

Пеший В.В.

*здобувачі першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти*

Заклад вищої освіти

*«Міжнародний університет бізнесу і права»,
м. Херсон, Україна*

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Існування та прогресивний розвиток держави залежить від здійснення цілеспрямованої політики щодо захисту державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності, економічного, науково-технічного й оборонного потенціалу країни. Основний зміст такої політики визначає Закон України від 19 червня

2018 р. "Про національну безпеку України" [3], згідно з яким національна безпека - громадська безпека і порядок - захищеність життєво важливих для суспільства та особи інтересів, прав і свобод людини і громадянина, забезпечення яких є пріоритетним завданням діяльності сил безпеки, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб та громадськості, які здійснюють узгоджені заходи щодо реалізації і захисту національних інтересів від впливу загроз

Національна безпека - складне явище, яке складається із системи заходів економічного, політичного, екологічного, громадського, оборонного характеру.

Основними напрямками державної політики щодо національної безпеки України є:

- у внутрішньополітичній сфері - забезпечення неухильного додержання і створення дієвих механізмів захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина, захист конституційного устрою, забезпечення політичної стабільності тощо;
- у соціальній сфері - створення ефективної системи соціального захисту людини, охорони та відновлення її фізичного і духовного здоров'я, ліквідації алкоголізму, наркоманії, інших негативних явищ, збереження та зміцнення демографічного та трудових ресурсного потенціалу країни;
- у сфері безпеки державного кордону та у воєнній сфері - реформування Збройних Сил України та їх військових формувань

з метою забезпечення їх максимальної ефективності, посилення контролю за станом озброєнь і захищеністю військових об'єктів; активізація робіт з утилізації зброї;

- в економічній сфері - забезпечення умов для сталого економічного зростання, вдосконалення антимонопольної політики, подолання «тонізації» економіки через реформування податкової системи тощо;
- у науково-технологічній сфері - посилення підтримки пріоритетних напрямів науки і техніки, постійне збільшення бюджетних видатків на розвиток науки і техніки;
- в інформаційній сфері - вжиття комплексних заходів щодо захисту інформаційного простору та протидії монополізації інформаційної сфери України, забезпечення інформаційного суверенітету України, активне залучення засобів масової інформації до боротьби з корупцією тощо.
- інші, визначені Законом "Про основи національної безпеки України", напрями.[5]

Основним суб'єктом забезпечення безпеки є держава, що здійснює функції у сфері національної безпеки через органи законодавчої, виконавчої та судової влади. Держава не лише забезпечує безпеку кожного громадянина на території країни, а й гарантує захист громадянам України, що перебувають за її межами.

Суб'єкти забезпечення безпеки, створюючи систему безпеки і будучи її взаємозалежними елементами, діють на основі суворого розмежування повноважень.

Верховна Рада України - в межах своїх повноважень здійснює законодавче регулювання й контроль за діяльністю органів державної влади та посадових осіб щодо здійснення ними відповідних повноважень у сфері національної безпеки;

Президент України як глава держави - забезпечує державну незалежність, здійснює керівництво в сферах національної безпеки й оборони;

Рада національної безпеки і оборони України як координаційний орган з питань національної безпеки і оборони при Президентові України - координує та контролює діяльність органів виконавчої влади в сферах національної безпеки й оборони;

Кабінет Міністрів України - вживає заходів щодо забезпечення обороноздатності, національної безпеки й боротьби зі злочинністю;

Конституційний Суд України - вирішує питання про відповідність законів та інших правових актів у сфері національної безпеки Конституції й дає офіційне їх тлумачення;

Суди загальної та спеціальної юрисдикції - здійснюють правосуддя в сфері забезпечення національної безпеки;

Прокуратура України - здійснює наглядові повноваження у сфері національної безпеки;

Національний банк України - розробляє та здійснює емісійно-кредитну політику в інтересах національної безпеки;

Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади - в межах своїх повноважень забезпечують реалізацію законів, указів,

концепцій, програм, постанов органів державної влади у сфері національної безпеки, створюють і підтримують у стані готовності й застосування відповідні сили та засоби безпеки.

Відповідно до Конституції [1] і Закону "Про Службу безпеки України" [4] загальне керівництво безпекою здійснює Президент України. Визначення стратегічних інтересів України, концептуальних підходів і напрямів забезпечення національної безпеки та оборони, здійснення поточного контролю діяльності органів виконавчої влади у сфері національної безпеки й оборони належить Раді національної безпеки і оборони України.

До основних органів спеціальних служб безпеки належать: Служба безпеки України, Управління державної охорони України, Державна охорона при МВС та Державна прикордонна служба України, Служба зовнішньої розвідки України.

Основи організації і діяльності Служби безпеки України (СБУ) закріплені в Законі "Про Службу безпеки України"[4], згідно з яким СБУ - державний правоохоронний орган спеціального призначення, який забезпечує державну безпеку України, підпорядкований Президентові України і підконтрольний Верховній Раді України.

На СБУ покладається у межах визначеної законодавством компетенції захист державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності, економічного, науково-технічного і оборонного потенціалу України, законних інтересів держави та прав громадян від розвідувально-підривної діяльності іноземних

спеціальних служб, посягань з боку окремих організацій, груп та осіб, а також забезпечення охорони державної таємниці. До завдань СБУ також входить запобігання, виявлення, припинення та розкриття злочинів проти миру і безпеки людства, тероризму, корупції та організованої злочинної діяльності у сфері управління і економіки та інших протиправних дій, які безпосередньо створюють загрозу життєво важливим інтересам України.

Систему СБУ складають Центральне управління СБУ, підпорядковані йому регіональні органи, органи військової контррозвідки, військові формування, а також навчальні, науково-дослідні та інші заклади СБУ.

Окремим органом виконавчої влади у сфері безпеки є Управління державної охорони України, яке відповідно до Закону "Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб" [2] організує та контролює забезпечення охорони осіб, які замішають державні посади на строк їх повноважень (Президент України, Прем'єр-міністр України, Голова Верховної Ради України, Генеральний прокурор тощо), а також глав іноземних держав в період їх перебування на території України. Управління державної охорони України є центральним державним правоохоронним органом спеціального призначення.

Державна охорона - це система організаційно-правових, режимних, оперативно-розшукових, інженерно-технічних та інших заходів, які здійснюються спеціально уповноваженими державними органами з метою забезпечення нормального функціонування органів

державної влади України, безпеки посадових осіб та об'єктів, визначених зазначеним Законом. Державна охорона здійснюється на принципах законності, безперервності, поваги до прав, свобод, гідності людини і громадянина, єдиноначальності.

Керівництво діяльністю Управління державної охорони України здійснює Начальник Управління, який призначається на посаду і звільняється з посади Президентом України. Державна охорона здійснюється за такими напрямками:

- припинення протиправної діяльності окремих осіб або груп, яка загрожує нормальному функціонуванню органів державної влади України, життю, здоров'ю, честі та гідності посадових осіб і членів їхніх сімей;
- особиста охорона осіб;
- охорона об'єктів і підтримання на них контрольно-пропускового режиму;
- оснащення об'єктів технічними засобами охорони за рахунок коштів юридичних осіб, в користуванні яких ці об'єкти перебувають;
- проведення комплексу профілактичних заходів з метою запобігання протиправним посяганням. Контроль за діяльністю Управління державної охорони України здійснює Президент України [5].

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Конституція України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 25.05.2021)
2. Закон України Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160/98-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 24.05.2021)
3. Закон України Про національну безпеку України (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 31, ст.241) Із змінами, внесеними згідно із Законами № 1357-IX від 30.03.2021 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення 26.05.2021)
4. Закон України Про Службу безпеки України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, № 27, ст.382). Вводиться в дію Постановою ВР № 2230-XII від 25.03.92, ВВР, 1992, № 27, ст.383 Із змінами, внесеними згідно із Законами № 1014-V від 11.05.2007, ВВР, 2007, № 33, ст.442 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text>
5. Адміністративно-правове регулювання у сферах національної безпеки та охорони державного кордону URL : https://pidru4niki.com/1667052855893/pravo/administrativno-pravove_regulyuvannya_sferah_natsionalnoyi_bezpeki_ohoroni_derzhavno_ogo_kordonu (дата звернення 24.05.2021)

Степанова І.В.
*к. е. н., доцент, доцент кафедри
Міжнародних економічних відносин
та економічної теорії
Заклад вищої освіти
«Міжнародний університет бізнесу і права»,
м. Херсон, Україна*

АНАЛІЗ ЕКСПЕРТНИХ СТРАТЕГІЙ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КОМПАНІЙ УКРАЇНИ

Конкурентоспроможність міжнародної компанії є однією з найважливіших категорій ринкової економіки, що характеризує можливість і ефективність адаптації господарюючих суб'єктів до умов ринкового конкурентного середовища. Конкуренція виступає найважливішим механізмом забезпечення ефективності, пропорційності та динамічності ринкової економіки.

Дослідження міжнародної конкурентоспроможності компанії в умовах економічної ситуації, яка склалась в Україні та світі, дає змогу розглядати її як комплексну характеристику потенційних можливостей забезпечення конкурентних переваг як компанії, так і відповідної галузі та країни у цілому [3, с. 68]

Підприємство, що розвивається, поширює свою сферу на світові ринки і бере участь в міжнародному бізнесі, де використовуються концепції міжнародного маркетингу. При цьому враховується специфіка зарубіжних ринків та особливості умов роботи. Для підприємства, що розвивається, настає момент, коли його не задовольняють характеристики вітчизняного ринку,

економічні умови в державі, політичний клімат, тому відбувається вихід підприємства на зовнішні ринки. Для підприємств України це актуальне питання. Основні причини, що перешкоджають виходу на закордонні ринки: поганий стан основний засобів, нестача фінансових засобів, застарілість технологій, невідповідність продукції міжнародним стандартам [1, с. 84-85].

В Україні існують підприємства, потенціал виробництва яких перевищує внутрішні потреби країни і продукція та послуги яких є конкурентноздатними не тільки на вітчизняному ринку. Цим підприємствам необхідно шукати нові ринки збуту, щоби збільшити обсяги продажу продукції та більш ефективно використовувати виробничі потужності, щоб вийти на іноземний ринок і шукати нові ринки збуту. Але для підприємства є безліч перешкод і обмежень у міжнародній торгівлі, до яких належать: валютний контроль із боку держави, низка нетарифних товарів, митні тарифи (фіскальні і протекціоністські) тощо [2].

Вирішуючи експортувати, перше, з чим має визначитися керівництво компанії – це метод виходу на іноземний ринок, ключова складова експортної стратегії. Від неї залежить масштаб і характер підготовчої роботи для забезпечення присутності на цільовому ринку.

У свою чергу вибір країн для постачання товарів чи послуг визначається наявністю у компанії відповідних фінансових, людських та інших ресурсів, а також особливостями ринків, на яких вона хоче бути представленою.

Є п'ять ключових моделей просування на зовнішні ринки. Цей вибір особливо актуальний для українських компаній, що виходять на дохідний, але високо конкурентний ринок ЄС.

1. Непрямий експорт – відносно швидкий і дешевий спосіб виведення продукції на ринок іншої країни. Зазвичай такий експорт здійснюється через торговельну марку. В рамках цієї моделі продукція виробляється однією компанією, а продається під брендом іншої.

2. Відкриття дочірньої компанії – один з найоптимальніших і водночас витратних способів освоєння нового ринку. На відміну від непрямого експорту, така модель дозволяє повністю контролювати маркетингову стратегію та стратегію продажу вашої продукції на зовнішньому ринку. Втім, вона вимагає істотних фінансових інвестицій, часу, а також знання місцевого регуляторного та податкового законодавства.

3. Партнерство – один із видів прямого експорту. Для ефективного використання такої моделі необхідно мати надійного партнера в країні, куди планується експорт продукції. В цьому випадку українська компанія відповідатиме за виробництво, тоді як іноземний партнер – за реалізацію продукції.

Ефективність контролю каналів збуту і просування в рамках даної моделі залежить від характеру відносин з партнером. Чим вони міцніші, тим краще. Часом таке співробітництво може набувати форми спільної компанії/підприємства. Для українських експортерів подібна модель є пріоритетною, оскільки підприємству з іноземними

інвестиціями простіше залучати фінансування і реалізувати свою продукцію за кордоном.

4. Інвестиції в готове виробництво – наступна модель просування продукції на міжнародний ринок. За наявності достатніх коштів ви можете купити готові виробничі потужності в іншій країні та почати випускати свою продукцію безпосередньо на цільовому ринку. Ця модель належить до найбільш витратних. При цьому вона вимагає вкладень в адаптацію бренду, маркетингової стратегії та стратегії продажів.

5. Продаж за ліцензією чи франшизою - це простий спосіб для освоєння нового ринку.

Таку модель варто використовувати, якщо це вже є сильний бренд і якісний продукт, відомий за межами країни, до того ж вихід на ринок через ліцензію або франшизу дозволяє ефективно контролювати контрагентів. Так працює більшість великих торговельних, ресторанных та розважальних мереж, таких як McDonalds, Subways, Starbucks, Burger King тощо.

Отже, яку б модель освоєння нових ринків українські виробники не обрали, варто пам'ятати, що ефективність кожної з них ґрунтується на адекватній оцінці власних можливостей і ресурсів, а також якісній підготовчій роботі. Чим краще компанія/підприємство підготується до експорту, тим ефективніше і довше зможе продавати свою продукцію і, як наслідок, швидше повернуться початкові інвестиції.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Лепьохіна О.В., Степанова І.В. Сучасні маркетингові підходи у зовнішньоекономічній діяльності підприємств. *Науково-виробничий журнал «БІЗНЕС-НАВІГАТОР»*. 2020. № 5(61). С. 84–85.
2. Науменко С.М., Гапша К.О. Маркетингові дослідження у зовнішньоекономічній діяльності: організаційно-економічний механізм. *Молодий вчений*. 2014. № 6(1). С. 181–184.
3. Щаслива Г.П. Визначення рівня конкурентної переваги міжнародної компанії на засадах забезпечення розвитку його економічного потенціалу. / А. Гаркуша, Г.П. Щаслива // *Економіко-правові аспекти експертних досліджень: вітчизняна практика та міжнародний досвід* : збірник тез Міжнар. наук.-практ. конф., м. Херсон, 30 січня 2020 р. Херсон : 2020. URL : http://www.mubip.com/?page_id=6814 (дата звернення: 21.05.2021)

Тарахтей М.А.
викладач філософії
Заклад вищої освіти
«Міжнародний університет бізнесу і права»,
м. Херсон, Україна

ПАНДЕМІЯ COVID-19 ЯК КАТАЛІЗАТОР СФЕРИ ДОЗВІЛЛЯ

Загалом, історія людства свідчить, що явище пандемій – не таке вже й нове в ній, різні епідемії, так чи інакше, постійно супроводжували людство на його шляху. Першу зафіксовану в

документальних джерелах епідемічну пошесть датують 165 – 180 роками, яка забрала приблизно 5 млн. життів, це, так звана, Моровиця Антоніна, яка відбулася на теренах Римської імперії та країнах Близького Сходу; за словами римського історика Діона Кассія, тоді хвороба щоденно спричиняла до 2000 смертей в самому Римі, «захворіло чверть населення Риму, близько 25% з них померло. Загальна кількість померлих в усіх місцях поширення епідемії оцінюється в 5 мільйонів, хвороба призвела до смерті приблизно третини населення в деяких районах і спустошила римську армію» [1].

Потім була Юстиніва Джума (541 – 542), що забрала від 30 до 50 мільйонів життів; від Великої епідемії віспи в Японії (735 – 737) загинуло близько 1 млн., та чи не найбільших жертв спричинила так звана бубонна джума (Чорна смерть), яка сталася в Європі у 1347 – 1351 роках, і від якої загинуло понад 200 млн. людей. Потім, 1520 року, була епідемія віспи загинуло 56 млн.; протягом XVII – XVIII низка «Великих епідемії» регулярно спустошувала європейські міста, загинуло понад 3 млн. людей. Епідемічні хвороби вражали людство протягом усієї його історії і зараз подовжують це робити [дивись: 2 «Статистичну мапу пандемій»]; у XX сторіччі варто згадати про такі пандемії, як: ВІЛ СНІД, що з'явився у 1981 році, і триває по сьогодні, який вже забрав від 25 до 35 млн. життів; Азійський грип (1957 – 1958) біля 1,1 млн.; Гонконгський грип (1968 – 1970) 1 млн. У XXI столітті з'явилися такі пандемійні пошесті, як

от: Свинячий грип, ТОРС, Ебола, БВРС (з'явився 2015, триває по сьогодні) і от, 2019 року, з'являється COVID-19.

Якщо умовно поставити на шальки терезів дві принципово протилежні цінності: цінності знання (духовні) та матеріальні, то побачимо, що в мирний і спокійний час останні значно переважають перші: свідомість пересічної людини і усього суспільства майже повністю поглинається економічною сферою, з її турботами про матеріальний зиск, господарчий добробут, комфорт і розкіш, – згадаємо відомий римський вислів «хліба й видовищ», який є квінтесенцією економіко-споживчого світогляду.

Але в критичні часи шальки терезів, безумовно схиляються на бік цінностей духового виміру, з огляду на той факт, що наявність у людини великої кількості золота й нерухомості: імператорського палацу, чисельних легіонів, усієї держави тощо, не є запорукою безпеки, оскільки хвороба, страждання і смерть з однаковою рівністю поглинає: як бідних так і багатих, як командирів, так і їх підлеглих, як вельмож так і простих людей...

В такі часи, в масовій свідомості, нівелюються матеріальні цінності, девальвують і натомість актуалізуються цінності принципово іншого гатунку – духового виміру, – передусім з таких сфер, як от: релігія, наука та філософія. – Чому ж в такі критичні для соціуму часи відбувається масовий попит на нематеріальні та невіддані цінності, що вони дають? – Релігія, насамперед, перед обличчям смерті дає окремій людині і суспільству в цілому, якість втішання і надію: комусь – на одужання, комусь на захист «ласку

божу», – що хвороба пройде повз нього та його домівки, тим, хто вже на межі життя, вона дає надію на гідне життя по той бік смерти; крім того, релігія пропонує своє бачення причин і подолання кризової (епідемічної) ситуації, апелюючи такими розуміннями, як «кара господня», «гріх», «карма», «кінець світу» тощо, закликаючи суспільство до масового каяття, молитов, добродесного життя, загального посту тощо, – себто, від релігії ще йде й пропозиція певних технологій щодо впорядкування критичної ситуації; наука, на відміну від релігії виявляє не метафізичні причини пандемії, а цілком матеріальні і шукає на своєму шляху практичні засоби вирішення проблеми, винаходить і застосовує свої технології, корегуючи людську поведінку і розвиваючи певні галузі науки: медицину, лікарську справу, фармацевтику, рентгенологію, вірусологію тощо (посиленні карантинні заходи, посилення особистої гігієни, винахід лікувальних препаратів-панацеї тощо); філософія, зі свого абстрактно-логічного і універсально-світоглядного боку, в річищі сучасної до неї соціокультурної парадигми, по своєму, на абстрактному рівні, осмислює причини пандемії в контексті історії життя однієї людини або певної спільноти, – шукає альтернативні і більш адекватні моделі людського реагування, корегує картину світу і людську поведінку, замість традиційних релігійних пропозицій, – в умовах смертельної небезпеки. – Зокрема, достеменно відомо, що і Марк Аврелій і Соломон і безліч інших впливових персон, у скрутні часи свого життя (критичні ситуації) зверталися по допомогу до

Софії – філософської мудрости, – і вона допомогла їм вистояти і зберегти людську подобу перед фактом смертельної небезпеки.

Відтак, хоч як це не цинічно лунало, а кризові ситуації сприяють посиленому розвою духової ціннісної складової, внаслідок чого людство отримує нові надбання і здобутки в царині Знать, – в релігії, науці та філософії. Це посилення духової складової людства відбувається за рахунок послаблення інтересу до економічних ідеалів, оскільки господарчі цінності виявляються безсилими перед обличчям смерти, у вигляді загальних епідемії або природних катаклізмів тощо, що однаково забирають життя: як багатіїв і владоможців, так і пролетаріїв. – Оскільки, чисельні вельми поважні особи, сенс життя яких складали *гроші, влада і слава*: імператори, царі, князі, королі, герцоги, принци, графи, полководці, державні діячі, релігійні діячі (папи, єпископи), митці (скульптори, музики, драматурги), – свого часу не змогли захиститися від невидимої пошести, ані за допомогою грошей, ані за допомогою влади, ані за допомогою слави [3], тоді в соціумі постійно виникало одне й те ж слушне питання: а чи так важливі, на справді, оці суспільні ідеали: влада, слава й багатство, якщо вони не можуть допомогти й врятувати людину від смертельних обійм епідемічної хвороби?

Отже, кризові ситуації, зокрема пандемії, сприяють розвою духової складової людського ціннісного виміру, насамперед таких його відділів, як от релігія, наука та філософія, проте, у двадцятому сторіччі, наряду із традиційними цінностями: знання, слави й багатства (сфери: *знання, змагання й матеріального накопичення*)

з'явилась нова ціннісна сурядна – *цінності дозвілля*, які охоплюють собою множину заходів і концептів щодо організації і проведення вільного часу як окремої людини, так і ріжних соціальних груп, – відпочинок і насолода життям, свідоме «байдикування», демонстративна асоціальність і аполітичність, відстороненість від тенет обов'язків громадського і суспільно-політичного характеру, звільнення від гніту економічної необхідности, соціокультурних і релігійних традицій сучасного суспільства, – життя за власним бажанням, на свій розсуд – усе це постало як мета і самоціль – на глобальному рівні, – як достеменний соціальний факт. А це означає, що сучасна кризова ситуація, спричинена COVID-19 активізувала не лишень цінності зазначеного *духового виміру*, а й цінності *дозвілля*. «В наслідок впливу пандемії, – зазначає Вадім Логінов, на сторінках часопису Forbes, прогнозуючі можливі інвестиційні вектори, в часи ковідної пандемії та після неї, – зміниться добробут і поведінка людей. Безумовно, знизяться доходи (і це ще належить оцінити). Але паралельно знизяться й витрати.

Недавнє дослідження BCG і «Ромир» показали, що в суспільстві, в найближчі півроку більш ніж на третину знизяться витрати на одяг, розваги, ресторани, подорожі, покупку авто і предмети розкоші (тобто, матеріальні цінності – прим. М.Т.). А ось витрати на домашнє дозвілля, доставку товарів, Інтернет, віддалене навчання тощо, навпаки, зростуть» [4]. – Взагалі, за оцінкою фахівців, у зв'язку з пандемією, очікуються докорінні, на світоглядному рівні, зміни в системі цінностей глобального соціому: «Ця криза, зазначає

В. Логінов, – привнесе не лише поведінкові трансформації щодо матеріальних цінностей, а й дуже істотні ціннісні зрушення. Більшість людей зрозуміє, що здоров'я, сімейні цінності – це пріоритет. Відповідно, можна припустити, що в подальшому основні потоки інвестицій скеруватимуться в людський капітал, область захисту здоров'я і продовження життя.» [там само], – зокрема, якщо раніше, з часів конкістадорів люди під час лихоліть і фінансових криз найбільш за все поцінували золото, оскільки, завдячуючи своїм хеміко-естетичним властивостям воно завше було в ціні, то зараз, під час пандемії COVID-19 на перше місце виступають цінності неекономічного і неполітичного характеру, – це, насамперед, цінності сім'ї і здоров'я.

І якщо сімейну цінність можна віднести до традиційної духовної складової, то вже цінності здоров'я, захисту і подовження життя – це вже типові цінності *вільного часу*, оскільки догляд за власним здоров'ям та здоров'ям своїх рідних та близьких, вимагає щоденних системних зусиль, а це достоту вимагає у людини наявність у неї певного вільного часу – *дозвілля*. Крім того, під час тривалих карантинних обмежень, коли мільйони людей опинилися «замкненими» у своїх домівках, в соціумі, виник величезний надлишок вільного часу і його треба було якось впорядковувати, – аби життя зберігало сенс і тонус і не перетворювалось на сплячку. Для багатьох людей це стало справжнім викликом та випробуванням; так, від неорганізованости дозвілля, знічев'я, почали масово спалахувати випадки сімейного насильства, ненависти, домашнього

алкоголізму, інтелектуальної деградації, ожиріння і цукрового діабету, внаслідок гіподинамії (малорухомого, статичного стибу життя). «Ми стали більше часу проводити разом з близькими, – зазначає психолог, професор НДУ ВШЕ Марина Мелія, – як наслідок, загострилися відносини між чоловіками і дружинами, батьками і дітьми. Оголилося то, що було приховано» [5].

Отже, кризові ситуації взагалі і явище пандемій, зокрема, мають властивість спонукати до переосмислення, людиною і суспільством, власних життєвих пріоритетів, змінювати погляди на теє, що лишень сьогодні вважалось слухним і необхідним, саме по собі зрозумілим і не потребуєчим прискіпливого розгляду. Так було в усі часи, проте особливістю нинішньої пандемії COVID-19, на відміну від інших пандемій, що траплялися в історії людства раніше, є те, що поряд із цінностями Знання (науки, релігії, філософії) вперше, на масовому рівні, активізувалися цінності вільного часу (злагода сімейних стосунків, якість власного здоров'я і здоров'я рідних та близьких, подовження життя; on-line навчання, різноманітні вебінари та коучинги тощо).

З огляду на це, відповідним чином, можна припустити, що в подальшому перспективними щодо інвестування, стануть напрямки, пов'язані зі сферою організації, впорядкування й обслуговування людського дозвілля.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Чума Антоніна (матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії). URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Чума_Антоніна
2. Пандемии в истории человечества. *НИИ Организации Здравоохранения и медицинского менеджмента*. URL: https://fas.gov.ru/ckeditor_assets/attachments/1121/pandemiya_history_pdf.pdf
3. Категория: умершие от чумы (материал из Википедии – свободной энциклопедии). URL: https://ru.wikipedia.org/wiki/Категория:Умершие_от_чумы
4. Логинов, Вадим. Новые ценности: во что нужно инвестировать после пандемии. *Журнал Forbes*. Канал: *Финансы и инвестиции*. URL: <https://www.forbes.ru/finansy-i-investicii/403003-novye-cennosti-vo-chto-nuzhno-investirovat-posle-pandemii> (дата публикации: 16.06.2020, 21:19)
5. Кудашкина, Екатерина. Ковид и счастье: Коронавирус сделал жителей одних стран несчастными, а других, наоборот, счастливыми. *Газета Ведомости*. Раздел: *Стиль жизни*. URL : <https://www.vedomosti.ru/lifestyle/articles/2021/01/17/854384-kovid-schaste> (дата публикации: 17.01.2021, 23:52)

Федорчук О.М.

*к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінансів, обліку та підприємництва
Херсонський державний університет*

Федорчук Є.М.

*завідувач лабораторії економіки
та науково-аналітичних досліджень
Південно-Українська філія державної наукової установи
«Український науково-дослідний інститут прогнозування та
випробування техніки і технологій для сільськогосподарського
виробництва імені Л. Погорілого»*

КОНЦЕПТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Поступова інтеграція аграрного сектору України до світового економічного простору, в тому числі до Європейського Союзу, посилення процесів глобалізації змінили основні пріоритети і напрями суспільного механізму економічних відносин. Епіцентром всебічного оновлення аграрних відносин, пошуку нових ефективних форм господарювання є аграрні реформи, внаслідок яких змінюються інтереси як суспільства в цілому, так і сільського населення. Модель функціонування аграрного сектору зазнала трансформації внаслідок еволюційних змін, тобто від концепції «подолання голоду» до «продовольчої безпеки», а нині «сталого розвитку».

Парадигма суспільства сталого розвитку суттєво відрізняється від парадигми індустріального суспільства, яке ґрунтується на пріоритеті економічного зростання шляхом широкого використання

індустріальних способів виробництва, в тому числі в сільському господарстві. Це пояснюється тим, що в індустріальному суспільстві відбувається концентрація виробництва та населення, урбанізація, формування системи цінностей, орієнтованих на ефективність, раціональність безвідносно природного середовища. Соціальний та економічний прогрес в індустріальному суспільстві відбувається по лінії нарощування обсягів виробництва матеріальних благ та одержання економічної вигоди будь-якою ціною [3]. За таких умов охорона навколишнього середовища підпорядковується економічному розвитку, що обумовлює принципову неможливість дієвого захисту навколишнього середовища.

Сутність дефініції «сталий розвиток» має багатоцільовий характер і визначає пріоритетним вектором перехід до біосферної моделі розвитку природокористування, тобто до безпечного в усіх аспектах прояву розвитку техносфери і стабільного стану природного середовища, їх гармонійного співіснування в рамках встановлених припустимих обмежень, що означає перехід до розвитку суспільства, мета і цінності якого зорієнтовані на стабільність всіх сфер життя, збереження для майбутніх поколінь фундаментального права на життєздатне і життєзабезпечуюче навколишнє середовище.

Концепція сталого розвитку характеризується як конструктивна реакція суспільства на інформацію про деградацію усіх природних систем життєзабезпечення, що в сучасних умовах загрожує виживанню людства. Об'єктивна необхідність концепції сталого розвитку пояснюється соціально-економічними,

екологічними, інформаційними, правовими передумовами [4].

Конкурентоспроможність аграрних підприємств є результатом їх конкурентних переваг у всьому спектрі питань управління. Конкурентоспроможність аграрних підприємств характеризується показниками високої виробничої ефективності продукції, яка реалізується завдяки сучасному обладнанню, технологіям, кваліфікованими працівниками та здатністю завоювати й тривалий час утримувати стійкі позиції на ринку, що забезпечується завдяки ефективному використанню принципів та факторів стратегічного управління.

Аналіз конкурентоспроможності аграрного підприємства на ринку допускає вивчення факторів, які поділяються на зовнішні й внутрішні. Зовнішні фактори впливу на конкурентоспроможність аграрних підприємств визначені в соціально-економічних та організаційних відносинах, що дозволяють підприємству виробляти продукцію, яка за ціновими та неціновими характеристиками більш приваблива. Внутрішні фактори – це об'єктивні критерії, які визначають можливості підприємства щодо забезпечення власної конкурентоспроможності.

Посилення позицій у конкурентній боротьбі залежить від якості стратегічного управління, оскільки лише стратегічне спрямування діяльності дає змогу забезпечити підприємству виживання і отримання успіху в конкурентному середовищі. Сутність стратегічного управління конкурентоспроможністю аграрних підприємств розкривається в розробці стратегії та

довгострокової програми дій для досягнення цілей та вирішення завдань щодо її підвищення при мінімальному використанні обсягу ресурсів відповідно до ситуації, що склалася на ринку. Поєднання цільового та інтегрального підходів до реалізації концепції стратегічного управління дає можливість встановлювати цілі розвитку, порівнювати їх з наявними можливостями (ресурсним потенціалом) підприємства та приводити їх у відповідність шляхом розробки та реалізації системи стратегій («стратегічного набору»).

Ефективна система управління конкурентоспроможністю аграрного підприємства впливає на вибір конкурентної стратегії розвитку підприємства. Вибір загальної стратегії конкурентоспроможності аграрних підприємств забезпечує повне і ефективне використання наявних можливостей. Основною ознакою виступає адаптація можливостей підприємства до конкретних умов ринку через виявлення базових стратегій підвищення конкурентоспроможності [2]. Формування стратегії конкурентоспроможності аграрних підприємств базується на прийнятті управлінського рішення щодо пріоритетності фінансування функціональних стратегій з метою забезпечення конкурентних переваг на ринку. Результатом реалізації такої стратегії є досягнення високих науково-технічних рівнів, зростання ефективності виробництва, кращих рівнів ресурсозбереження й екологізації діяльності.

З метою підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств доцільно здійснити низку заходів: створити умови для

стабілізації та збільшення виробництва сільськогосподарської продукції; встановити закупівельні ціни на сільськогосподарську продукцію, які б відшкодували не лише витрати на її виробництво, а й забезпечували прибуток; запровадити підтримку сільськогосподарських товаровиробників усіх форм власності в напрямках, які сприяють залученню інвестицій, кредитів для технічного й технологічного перетворень; зменшити податковий тиск на аграрний сектор та встановити пільги на окремі види сільськогосподарської продукції тощо [1].

Для підвищення системи управління конкурентоспроможністю аграрних підприємств необхідний організаційно-економічний механізм управління конкурентоспроможністю аграрних підприємств, який представляє собою сукупність підсистем, що відображають агреговані комплекси дій щодо зростання конкурентних можливостей підприємства.

Вважаємо, що організаційно-економічний механізм – це поєднання організаційних та економічних блоків, що направлені на організаційні і економічні характеристики системи управління, визначають специфіку конкурентних переваг, з одночасним розвитком і поглибленням організаційно-економічного потенціалу, рентабельності діяльності суб'єктів господарювання.

Організаційно-економічний механізм спрямований на вирішення всіх низки завдань для досягнення таких цілей, як модернізація виробництва на підприємстві, отримання конкурентних переваг та досягнення економічного розвитку на мезо- та

макрорівнях. Організаційний блок механізму – це система адміністративних методів, способів та прийомів формування та діяльності суб'єктів господарської діяльності. Сюди входять всі зв'язки, що виникають у процесах управління, виробництва, утворення цін, фінансування тощо. Він включає в себе: планування, організацію, контроль, забезпечує взаємодію держави та підприємств, сприяє поширенню інновацій у суспільстві.

Економічний блок механізму – це сукупність форм, інструментів, методів впливу на економічні відносини та процеси фінансування, оподаткування господарської діяльності, процеси ціноутворення на продукцію. До методів управління належать оподаткування, кредитування, інвестування, бюджетне фінансування, венчурне фінансування, іноземне фінансування, самофінансування, матеріальне стимулювання тощо. До основних інструментів належать прибуток, амортизаційні відрахування, податки, ціна, ставка відсотку, дотації, субвенції тощо.

Таким чином, результати теоретичного аналізу показують, що підґрунтям системи управління конкурентоспроможності аграрних підприємств виступають конкурентні переваги, конкурентний потенціал, які за рахунок взаємодії формують конкурентоспроможність підприємства та визначають його конкурентний статус на ринку. Поєднання економічної, екологічної та соціальної складових сталого розвитку аграрних підприємств впливає на забезпечення їх конкурентоспроможності в сучасних умовах господарювання.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Федорчук О.М., Протосвіцька О.І. Фактори підвищення конкурентоспроможності агропромислових підприємств регіону. Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Серія «Економічні науки». № 4. - 2018. С. 453-463.

2. Халімон Т.М. Стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємства. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: міжнародні економічні

3. Шпильова В.О. Ідентифікація факторів конкурентоспроможності сучасного підприємства в процесі формування його конкурентних переваг. Інвестиції: практика та досвід. 2014. № 4. С. 58-61.

4. A.Mokhnenko, V.Babenko, O.Naumov, I.Perevozova, O.Fedorchuk [Mathematical-Logistic Model of Integrated Production Structure of Food Production](#). Paper presented at the CEUR Workshop Proceedings, ICTERI-2020 16th International Conference on ICT in Research, Education and Industrial, 2711. P 446-454.

Фокіна-Мезенцева К. В.

*доктор економічних наук, доцент
професор кафедри міжнародного менеджменту
Київського національного
торговельно-економічного університету*

РИЗИКИ МІЖНАРОДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Сучасний економічний розвиток можна охарактеризувати

двома найважливішими тенденціями: глобалізацією світової економіки і міжнародною економічною інтеграцією. Саме вони мають вирішальний вплив на формування підприємницьких структур, стратегічні пріоритети їх розвитку, створюють сприятливі умови або обмеження їх діяльності.

Глобалізація - ключове поняття, що характеризує процеси світового розвитку, що зародилися в кінці ХХ століття і продовжуються до теперішнього часу. Суть глобалізації - в різкому розширенні і ускладненні економічних, політичних та інших взаємозв'язків і взаємозалежностей держав.

Україна в силу цілого ряду причин пізніше інших індустріально розвинених країн інтегрувалася у відкритий світовий ринок. В організації глобальної економіки, у вибудовуванні ієрархії між країнами, а також в перерозподілі

доданої вартості велику роль відіграє Світова організація торгівлі (СОТ). СОТ - це інститут, що організує правила гри на світовому ринку. Основним завданням СОТ декларується вироблення універсальних правил міжнародної торгівлі, зниження обмежень на пересування товарів і послуг, вирівнювання умов конкуренції. В даний час підприємству нескладно стати учасником міжнародних економічних відносин, проте, незважаючи на ряд безсумнівних переваг, подібні дії несуть в собі і значні ризики, пов'язані з нестабільністю світової економіки, збільшенням свободи торгівлі і інвестицій в світовому масштабі, розвитком складних фінансових інструментів, зростанням кількості і обсягів злиттів і поглинань

підприємств, збільшення числа техногенних аварій і катастроф а також світову пандемію Covid-19. У тому випадку, якщо підприємство інтегровано в світове ринкове середовище і міжнародну інфраструктуру, а еволюція методів управління цими процесами відображає природний хід розвитку, логічно й обґрунтовано стверджувати про появу нового об'єкту управління - ризику зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) та міжнародної діяльності взагалі.

З цієї причини проблематика управління ризиками міжнародних бізнес - операцій - одна з ключових для промислових підприємств, орієнтованих на міжнародні ринки.

Українська економіка, як і світова, стоїть перед загрозою виведення капіталу інвесторів, з країн, що розвиваються. Цьому сприяє панічні настрої щодо страху перед кризою представників бізнесу, а також і частини пересічних громадян. Станом на 2021 рік державний борг України склав 2 551 935,6 млрд грн, а сплата зовнішнього боргу склала 146,46 млрд грн [1]. Ці виплати значно вище за попередніх років, але вони були здійснені за допомогою перефінансування та співпраці з Міжнародним валютним фондом (МВФ), тому є ризик неотримання нових траншей від МВФ. Скорочення споживання у світовій торгівлі та зменшення попиту, як слідство, стає загрозою для українських експортерів сировини. Тому необхідна зміна самої структури наповнення та витрат з державного бюджету [2]. Україна має переваги за деякими позиціями на ринку

продовольчих товарів, тому ця перевага може стати фактором зростання в умовах передкризового стану світової економіки. Загрози глобалізації для українських виробників харчової промисловості пов'язані із тим, що подальша лібералізація зовнішньоекономічної діяльності, не зважаючи на всі існуючі переваги, може призвести до наростання економічної залежності, втрати внутрішніх ринків для вітчизняних виробників.

Зростаюча міць і вплив окремих держав, концентрація ринку в технологічному секторі і ціннісно-орієнтований тиск споживачів, співробітників і суспільства в цілому, створюють складні проблеми для промисловості в усьому світі. Виробничим компаніям вкрай необхідно прийняти стратегію відновлення після COVID-19, щоб уникнути катастрофічних результатів. За даними «Звіту про глобальні ризики 2021», що публікується Всесвітнім економічним форумом виокремлен ландшафт глобальних ризиків [3]. Згідно цього звіту, що заснований на результатах опитування майже 700 експертів з усього світу і осіб, що приймають рішення, яких запитали про їхні побоювання на найближче десятиріччя, про те, як глобальні ризики взаємодіють, поряд з гео економічними, екологічними, соціальними, технологічними ризиками – економічним ризиком був визначен ризик боргового кризису.

В умовах сьогодення дедалі актуальніше стає вирішення питання імпортозаміщення, що з одного боку потребує модернізації та переоснащення промислових підприємств, інвестицій та інновацій, та з іншого боку, надає поштовх в умовах пандемії і

реаліями управління кризами на місцях. В світі з'явилися чудові приклади рішучості, співпраці та інновацій, особливо у співпраці між державним і приватним секторами, розгортання діалогу між державою та бізнесом.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Міністерство фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/derzhavnij-borg-ta-garantovaniy-derzhavju-borg>
2. Нова світова економічна криза: чи впорається Україна з викликами? URL: <https://www.slovoidilo.ua/2020/03/05/kolonka/aleksandr-radchuk/ekonomika/nova-svitova-ekonomichna-kryza-chy-vporayetsya-ukrayina-vyklykamy>
3. The Global Risks Report 2021 16th Edition. - URL: <https://www.weforum.org/reports/the-global-risks-report-2021>

Чабан В.О.

*кандидат сільськогосподарських наук, доцент
Херсонська державна морська академія,
Україна*

ГЛОБАЛЬНЕ ЗАБРУДНЕННЯ СВІТОВОГО ОКЕАНУ ТА ШЛЯХИ ЗНИЖЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ЛИХА

Величезна маса вод Світового океану формує клімат планети, служить джерелом атмосферних опадів. Більше половини кисню надходить в атмосферу з океану, і він регулює вміст вуглекислоти в атмосфері, оскільки здатний поглинати її надлишок, в

Світовому океані щорічно.

Світовий океан - це і протейн для голодуючих, яких на землі мільйони, і нові ліки для хворих, вода для пустель, енергія і мінерали для промисловості, місця відпочинку.

Мабуть, жодна проблема не викликає зараз у людства таких жвавих дискусій, як проблема забруднення Світового океану. Останні десятиліття відбувається посилення антропогенних впливів на морські екосистеми в результаті забруднення морів і океанів. Поширення багатьох забруднюючих речовин придбало локальний, регіональний і навіть глобальний масштаби. Тому забруднення морів, океанів і їх біоти стало найважливішою міжнародною проблемою, а необхідність захисту морського середовища від забруднень диктується вимогами раціонального використання природних ресурсів. Ніхто не буде заперечувати доцільність охорони океану і розвиненою в ньому життя від шкоди, яка може завдати викиди відходів. Найважливіше те, що ми не маємо права перебувати в очікуванні остаточного рішення про те, що є «забруднення», так як ризикуємо опинитися перед фактом забруднення, яке ніхто і не намагався запобігти. Це тим більш серйозно, що океан неможливо очистити, як річку або озеро.

При обговоренні проблеми забруднення океану важливо виділяти питання трьох типів: 1) Які речовини, в яких кількостях і яким шляхом потрапляють в океан? Потрапляють вони в океан з річковим стоком, з каналів скидання, при затопленні танкерів і інших судів або переносяться вітром в море? 2) Що відбувається з

забруднюючими речовинами, коли вони потрапляють в океан? Як швидко вони розбавляються до нешкідливих концентрацій? Яким чином вони накопичуються в харчових ланцюгах? Наскільки швидко руйнуються шкідливі органічні забруднювачі, як нафта, ДДТ і подібні їм речовини? 3) Яке значення для протікаючих в океані процесів має той чи інший рівень забруднення?

Концентрується чи забруднююча речовина в морських організмах в таких кількостях, що представляє небезпеку для здоров'я людей при вживанні морепродуктів в їжу?

Деякі зміни в навколишньому середовищі океану, викликані людською діяльністю, вже незворотні. Наприклад, річки, перегороженні дамбами, виносять значно менше прісної води та осадового матеріалу. Порти в гирлах річок змінюють характер руху потоку води в природне середовище. Наскільки чистий повинен бути океан і наскільки людина повинен намагатися зберегти навколишнє середовище? Проблема полягає в тому, щоб визначити, що є оптимальним для суспільства, і досягти цього з найменшими витратами.

Більшість речовин, званих забруднювачами, вже є в океані у величезних кількостях: матеріал донних опадів, метали, солі і всі види органіки. Океан може витримати ще велике навантаження цими речовинами, проте питання полягає в тому, наскільки велику: до якої межі океан буде витримувати це навантаження без негативних наслідків.

Термічне(теплове) забруднення представлено гарячою водою

прибережних теплових електростанцій, а так само холодною водою, що надходить з причалів, де розвантажуються суду-газовози. Крім того, з судів скидають сміття, а також баластне воду, яка містить нафту.

Це навмисні викиди; однак забруднювачі потрапляють в океан та іншими шляхами. З повітря надходять дрібні частинки пестицидів, що розпилюються над посівами, частинки сажі з димових труб, вихлопні гази двигунів автомобілів і літаків. Від покритих фарбою корпусів кораблів відокремлюються невеликі кількості токсикантів, призначення яких запобігти обростання кораблів водоростями і ракоподібними. Нафта, що виливається з танкерів у результаті морських катастроф і фонтануюча при підводному бурінні, утворює особливий вид забруднювача.

Прісні води річкового стоку впливають на такі морські організми, як корали; крім того, вони несуть з собою забруднювачі, змиті дощем з дерев і землі а також тепла яке потрапляє в океан в результаті виверження вулканів.

Найбільш масштабним і значним є хімічне забруднення середовища невластивими їй речовинами хімічної природи. Серед них - газоподібні іаерозольні забруднювачі промислово-побутового походження. Прогресує і накопичення вуглекислого газу в атмосфері. Подальший розвиток цього процесу буде посилювати небажану тенденцію у бік підвищення середньорічної температури на планеті. Викликає тривогу у екологів і триваюче забруднення Світового океану нафтою і нафтопродуктами, досягла вже 1/5 його загальної

поверхні. Нафтове забруднення таких розмірів може викликати суттєві порушення газо- і водообміну між гідросферою і атмосферою. Не викликає сумнівів і значення хімічного забруднення ґрунту пестицидами та її підвищена кислотність, що веде до розпаду екосистеми.

У період між 1923-1998 рр. в США Інститутом охорони навколишнього середовища та енергетики зазначено до 12 000 випадків забруднення нафтою вод. Більшість зафіксованих розливів було незначною і не вимагало проведення спеціального очищення поверхні океану. Загальна кількість розлитої нафти коливається від 8,2 млн. галонів в 1997 р. до 21,5 млн. галонів в 2010. Можна назвати декілька шляхів надходження нафти і нафтопродуктів: скидання в море промивних, баластних і фекальних вод з суден (23%); скиди у портах і припортових акваторіях, включаючи втрати при завантаженні бункерів наливних суден (17%); скидання промислових відходів і стічних вод (10%); зливі стоки (5%); катастрофи судів і бурових установок в море (6%); буріння на шельфі (1%); атмосферні випадіння (10%); винос річковим стоком у всьому різноманітті форм (28 %).

Найбільші втрати нафти пов'язані з її транспортуванням з районів видобутку.

Аварійні ситуації, слив за борт танкерами промивних і баластних вод, - все це обумовлює наявність постійних полів забруднення на трасах морських шляхів.

Обсяг забруднення нафтою з цього джерела перевищує 2 млн

т нафти на рік. Зі стоками промисловості і нафтопереробних заводів в море щороку потрапляє до 0,5 млн т нафти.

Нафтові плівки на поверхні морів і океанів можуть порушувати обмін енергією, теплом, вологою і газами між океаном і атмосферою. Зрештою наявність нафтової плівки на поверхні океану може вплинути не тільки на фізико-хімічні і гідробіологічні умови в океані, але і на баланс кисню в атмосфері

При проектуванні і будівництві глибоководних спусків стічних вод необхідно розраховувати ступінь змішання та розбавлення прибережних вод, напрямок і сила морських течій та розрахувати розу вітрів на даній місцевості та сила приливів та відливів. при будівництві даних споруд необхідно враховувати океанічні фактори (глибинні течії, щільність і температурні стратифікації вод, процеси турбулентної дифузії та ін.) а також розраховують ступінь очищення та знешкодження цих стоків.

Жоден океанограф не хоче, щоб небезпечні відходи накопичувалися там, де він працює або щоб ці відходи накопичувалися на суші там, де він живе.

Охорона природи, і водних ресурсів зокрема, - завдання нашого століття, проблема, яка стала соціальною. Знову і знову ми чуємо про небезпеку, що загрожує водному середовищі, але до цих пір багато хто з нас вважають її неприємним, але неминучим породженням цивілізації і вважають, що ми ще встигнемо впоратися з усіма забрудненнями. Однак вплив людини на водне середовище становить загрозливі масштаби.

Для зниження екологічного навантаження слід виділити глибоководні місця океану з повільною течією, де можна скидати певні відходи, завдаючи мінімальний збиток навколишньому середовищу. Слід заохочувати проведення нових досліджень по впливу забруднювачів на океан і його життєдіяльність та надавати переваги біологічному очищенню вод. Необхідно розробляти більш раціональні основи для прийняття рішень про те, як переробляти відходи і як від них позбутися. Щоб докорінно поліпшити становище, знадобляться цілеспрямовані та продумані дії. Відповідальна і ефективна політика по відношенню до водного середовища буде можлива лише в тому випадку, якщо ми назбираємо надійні дані про сучасний стан середовища, обґрунтовані методи по зменшенню і запобіганню шкоди, що завдається Природі Людиною.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Правила запобігання забрудненню з суден ВВШ України: наказ МТЗУ 13.08.07., №694. – Бл. ГФІУ. – 2007.- № 5/6.- с. 52-56.
2. Безпека мореплавства: /перелік документів/ //Вест. В.Т. – 2007. - №1.-с.45
3. Безопасность морских перевозок (нефти, песка) //Бюл. ГФНУ. – 2007. - №1 – с.84-97.
4. В.Е. Леонов, В.Ф. Ходаковский, Л.Б. Куликова. Основы экологии и охрана окружающей среды: Монография. / Под редакцией д.т.н., профессора В.Е. Леонова. – Херсон: Издательство Херсонского государственного морского института, 2010. – 352 с.

Шевченко О.В.
*старший викладач кафедри адміністративного,
кримінального права і процесу
Заклад вищої освіти
«Міжнародний університет бізнесу і права»,
м. Херсон, Україна*

ПАНДЕМІЯ ЯК ЗАСІБ ДЛЯ ЗМІНИ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ У НАПРЯМІ ПЕРЕХОДУ ДО НОВОЇ ЯКОСТІ

Світовий досвід свідчить, що будь-яка криза закінчується. Криза, пов'язана з пандемією COVID-19 також закінчиться, але наразі важливо підготуватися до негативних наслідків кризи, для зменшення їх масштабів та пом'якшення їх впливу на бізнес та рівень життя населення, а також до нових викликів, які постануть у посткризовий період. Для зведення до мінімуму негативних соціально-економічних наслідків пандемії COVID-19 необхідно передбачати розгортання подій, прогнозувати тенденції та здійснювати аналітичну роботу для отримання даних, які стануть базою для прийняття виважених управлінських рішень в умовах обмежених ресурсів. Подолання кризи вимагає прийняття швидких рішень, які зазвичай мають тактичний характер. Проте необхідним є більш довгострокове бачення. Перед Україною постають виклики боротьби з пандемією COVID-19 в умовах продовження реформ, забезпечення макроекономічної стабільності, стимулювання економічного зростання та відповіді на конфлікт у східних регіонах країни, що триває.

Трансформаційні зміни відбувались у складний для країни час. З одного боку відчувався вплив зовнішніх чинників (тиск військової та торгівельної агресії з боку Російської Федерації), а з іншого – існуючі внутрішні протиріччя уповільнювали темпи (ні економіка, ні влада, ні суспільство не були готовими до швидких змін). Втрати, які економіка понесла від втрат на сході та внаслідок кризи, не були компенсовані зростанням (за підсумком 2019 року фактичний ВВП на 5,6% нижче рівня 2013 року).

Пандемія гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS - CoV-2, стала тим фактором, який змусив весь світ переосмислити своє буття, переглянути не лише свої прогнози розвитку, свою короткострокову економічну та соціальну політику, але і усвідомити, що розпочинається новий трансформаційний етап, на якому необхідно змінити підходи до формування пріоритетів на довгостроковий період. Уроки, винесені людством з цієї пандемії, можуть змінити не лише моделі управління у майбутньому, але і соціальну поведінку людства.

У відповідь на пандемію COVID-19 наразі відбулись суттєві зміни у життєдіяльності багатьох держав світу:

- запровадження надзвичайного стану;
- запровадження майже у всіх країнах санітарно-епідеміологічних заходів (карантинні зони, перевірка температури, скасування масових заходів, закриття навчальних та культурно-розважальних закладів);
- встановлення обмежень виїзду/в'їзду до країн та пересування

всередині країн;

- посилення ролі державного управління в надзвичайних умовах;

- різке скорочення економічної активності внаслідок карантинних заходів та встановлення обмеження трудової діяльності;

- введення нових дистанційних форм праці та освіти.

Такі безпрецедентні кроки спричиняють уповільнення економічного розвитку з прогнозованим падінням ВВП, скорочення споживчої активності населення та скорочення виробництва в усіх країнах, де зафіксовані випадки COVID-19. Відповідно, це негативно впливає на розвиток світового попиту в цілому.

Незважаючи на невизначеність щодо строків пандемії COVID-19 та її наслідків для економіки, Україна має формувати власну антикризову політику. З позиції сьогоднішнього складно оцінити майбутні зміни і ще складніше спрогнозувати тенденції та спланувати відповідні дії на короткострокову перспективу. Наскільки тривалою буде пандемія, наскільки глибоким падіння економіки, як швидко економічні системи зможуть відновитись, які ВЕД найбільше постраждають, на ці і ряд інших питань потрібні конкретні відповіді вже зараз .

У зв'язку зі стрімкими змінами ситуації прогнозуючі організації як у світі, так і в Україні за короткий час переглядали свої прогнози та сценарії кілька разів. У березні 2021 року прогнозні оцінки щодо економічної ситуації в країні були досить оптимістичними: поведінка людей та структура попиту після завершення пандемії (зміна виду

економічної діяльності, здоровий спосіб життя, гігієна та санітарія, глобалізація та активне пересування, відношення до вакцинації) зміниться, але не суттєво. Разом з тим більшість експертів вважає, що процеси діджиталізації, роботизації та використання модальності «віддаленого робочого місця» прискоряться. На думку експертів, криза може відкрити «вікно можливостей» для зміни української економіки у напрямі переходу до нової якості.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1 Стенограма громадської експертної засіданні ради при
Міністерстві економіки URL:
<https://me.gov.ua/old/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=15fc984c-9d40-4538-9a60-fc1f4b38833d&title=EkspertniPropozitsii-PidgotovleniGo-ukrainskaDemokratiia-ZaRezultatomProvedenniaGromadskoiEkspertiziDiialnostiMinekonomrozvitku> (дата звернення: 23.05.2021)

Щаслива Г.П.
*к.е.н, доцент,
доцент кафедри маркетингу,
Заклад вищої освіти
«Міжнародний університет бізнесу і права»,
м. Херсон, Україна*

АНАЛІЗ ВПЛИВУ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА ОРГАНІЗАЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ОТЕЛІВ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ

Рік пандемії приніс багато змін у функціонування всіх економік світу. Стає очевидним, що конкурентоспроможність усіх

галузей і сфер, у тому числі й сфери індустрії гостинності визначаються не тільки розмірами, структурою, системою та формою керівництва, а й принципами формування системи взаємин між співробітниками готелю, побудови й управління системи комунікацій, стратегією поведінки у зовнішньому інформаційному середовищі.

Поширення інфекційного захворювання COVID-19 та карантинні умови спричинили масштабний злам в економіці отельного бізнесу, змусивши пристосуватися до нових, складніших реалій, тому є необхідність дослідження впливу та наслідків, які спричинені світовою кризою на отельний бізнес, зокрема, створення умов для поступового виходу з рівня збитковості отельних підприємств та запобігання стагнації в галузі.

Отельні заклади зіштовхнулися з новими проблемами: відсутність гостей, припинення роботи (suspension of operations), падіння доходів, безпека співробітників і гостей. Шукаючи нові форми співпраці, використовуючи нові технології ведення бізнесу, отельному бізнесу доведеться трансформуватися та розвиватися далі.

Проаналізувавши економічні аспекти чотирьохзіркових отелів США в умовах пандемії на COVID-19, ми можемо визначити шляхи поступового виходу з умов карантину, запропонувати заходи для запобігання стагнації будь-якого отелю, а також, за можливістю, використовувати досвід діяльності американських отелів під час пандемії в Україні.

Так, з початком локдауну стовідсоткове завантаження отелів

катастрофічно знизилось. Якщо, умовно, в отелі близько 1700 кімнат, протягом одного дня завантаження впало до 5%, залишилось приблизно 80 зайнятих кімнат, а всі бронювання скасовані.

За даними BBC News Україна, по всій території країни в середині березня 2020 року у порівнянні з тим самим періодом 2019 року бронювання практично припинилися, скасовано 84% бронювань [1].

Через пандемію COVID-19 та обмежувальні заходи, без попиту на послуги єдиним виходом для отелів було тимчасове припинення функціонування, консервація отелів та, як наслідок, скорочення працівників. Приблизно 80% працівників пішли в неоплачувані відпустки, а згодом втратили роботу.

Аби уявити масштаби негативного впливу COVID-19 варто порівняти середньо-узагальнені показники операційної діяльності отелів у листопаді 2020 року із аналогічним періодом 2018 та 2019 років (табл. 1) [2].

Як видно із табл. 1, різниця між дійсним завантаженням у листопаді 2020 року та завантаженням отелів у листопаді 2018 та 2019 років складає приблизно 45-48%. Кімнати отелів використовуються вкрай мало, але дисперсія до попереднього прогнозу збільшилась на 4%. Аналізуючи вартість кімнат та їх завантаженість, можна дійти висновку, що різниця у доході отелів Сполучених Штатів Америки катастрофічно знизилась і склала майже 80%.

Таблиця 1

Статистичні дані завантаженості отелів США у листопаді 2018, 2019 та 2020 років

	Показники у листопаді 2018 року	Показники у листопаді 2019 року	Попередній прогноз в умовах пандемії на листопад 2020 року	Фактичні показники у листопаді 2020 року
Кількість зайнятих кімнат, %	72	75	23	27
Середньодобова вартість кімнат, у.о.	213	215	114	120
Показник ефективності (RevPAR), у.о.	159	161	26	32

Джерело: сформовано автором

Але варто зазначити, що сформувалось позитивне відхилення коефіцієнту середньої прибутковості одного номера до попереднього прогнозу майже у 7 у.о., що склало 25% від запланованого прибутку у листопаді 2020 року.

Варто зазначити, що завантаженість отелів з початку 2021 року збільшилась, так у лютому ця цифра складала 34% від загальної кількості кімнат, березні – 40%, у квітні – 55%. Аналіз динаміки статистичних даних показників ефективності, кількості зайнятих кімнат та середньодобову вартість кімнат по країні в цілому у грудні 2020 року та у березні і квітні 2021 року, показав, що можна

зафіксувати позитивний тренд отельної економіки та діяльності отелю у першому кварталі 2021 року. American Hotel & Lodging Association (AHLA) прогнозує, що лише у 2022 році наповнюваність отелів наблизиться до допандемічного рівня [3].

Отже, отримання прибутку рентабельності американських отелів є результатом дуже складної роботи всіх співробітників.

При цьому, одним із важливіших факторів споживчої аттрактивності та конкурентоспроможності отелів, особливо в кризовий період, виступає якість отельних послуг, що визначає рівень споживчої привабливості компонентів обслуговування на основі їх відповідності очікуваним стандартам. Зазначимо, що існує необхідність розробки універсальних антикризових стратегій в отельному бізнесі.

Суттєвим кроком у відновленні бізнесу є зниження середньої вартості кімнат (average rate). Перспективними напрямками диверсифікації отельного продукту є підвищення рівня якості та безпеки послуг, збільшення ролі інтернету та соціальних мереж у формуванні споживчих переваг, пошук нових форм співпраці, використання нових технологій ведення бізнесу.

На нашу думку, варто було б запровадити такі складні новітні технології, як штучний інтелект, блокчейн, відкриті програмні інтерфейси, біометричні системи доступу. Такі нововведення підвищують конкурентоспроможність отелів та забезпечує подальший розвиток галузі гостинності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Коронавірус у цифрах: як змінилася світова економіка.
URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-51994936> (дата звернення: 16.12.2020).
2. Що буде зі світовою економікою після пандемії коронавірусу? URL: <https://voxukraine.org/uk/shho-bude-zi-svitovoyu-ekonomikoyu-pislya-pandemiyi-koronavirusu/> (дата звернення: 18.12.2020).
3. Вихід із пандемії: як і коли? URL: <https://bcsexpress.ru/novosti-i-analitika/vykhod-iz-pandemii-kak-i-kogda> (дата звернення: 19.05.2021).

Якубовський Б.В.

здобувач першого

(бакалаврського) рівня вищої освіти

081 «Право»

Заклад вищої освіти

«Міжнародний університет бізнесу і права»,

м. Херсон, Україна

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРИЗОВУ НА ВІЙСЬКОВУ СЛУЖБУ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ

Адміністративно-правове регулювання призову на військову службу громадян України здійснюється шляхом прийняття та застосування відповідних нормативно-правових актів. З метою забезпечення весняного та осіннього призовів Президентом України видається два таких укази на рік.

Проходженню військової служби громадянами України в цілому та просуванню по службі зокрема передує їх вступ на військову службу. Вступ на військову службу або, іншими словами, комплектування військових формувань - це встановлена державою та врегульована правовими нормами система поповнення Збройних Сил України та інших військових формувань підготовленим у військовому відношенні особовим складом. Однак не кожен громадянин може вступити на військову службу і не у кожного громадянина можуть виникнути зазначені вище суспільні правовідносини. Зазначену можливість можна реалізувати лише за умов, визначених законодавством України. Під умовами вступу на військову службу розуміються фактичні обставини, що мають юридичне значення і при наявності та дотриманні яких можуть виникнути військово-службові правовідносини. Зупинимося більш детально на них.

По-перше, згадане стосується порядку підготовки молоді до військової служби, який передбачений і в інших країнах [1] та включає в себе наступні складові: допризовну підготовку; підготовку призовників з військово-технічних спеціальностей; підготовку до вступу у вищі військові навчальні заклади та вищі навчальні заклади, які мають військові навчальні підрозділи; військову підготовку студентів вищих навчальних закладів за програмою офіцерів запасу; фізичну підготовку; лікувально-оздоровчу роботу; підвищення рівня освітньої підготовки; вивчення державної мови; патріотичне виховання [1].

По-друге, стосується відбору та підготовки призовників, їхньої професійної підготовки, тобто сукупність низки заходів, які здійснюються з метою поповнення Збройних Сил та інших військових формувань необхідною кількістю особового складу, моральні якості і фізичний стан якого відповідає встановленим вимогам. Крім того, законодавством встановлено ряд умов, які висуваються до громадян з метою реалізації ними свого конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни і під якими розуміються юридичні вимоги, що висуваються до кандидата на вступ до військової служби. Це, насамперед, громадянство України, яке набувається і припиняється у відповідності до закону [2] і яке є правовим зв'язком між фізичною особою і державою, що знаходить свій вияв у їх взаємних правах, обов'язках та відповідальності.

При вступі на військову службу не допускається встановлення певних обмежень або переваг в залежності від мови, раси, національності, походження, майнового чи посадового становища, переконань, ставлення до релігії. Рівне право доступу кожному до військової служби дає змогу забезпечити в кадровому відношенні військовій формування військово-навченим контингентом. Зазначений принцип відповідає світовій практиці [2]. Так, Міжнародним пактом про громадянські і політичні права [4] передбачається, що кожен громадянин повинен без будь-якої дискримінації допускатися на загальних підставах до державної служби, якою і є військова служба. Однак це не означає автоматичну реалізацію права на вступ на військову службу, а є лише юридичною можливістю, реалізація якої

залежить від багатьох чинників.

По-третє, вік, який для громадян чоловічої статі в Україні законодавчо визначено у 18 років, і зумовлено тим, що з його досягненням юнаки, як правило, здобувають середню освіту, а їхній фізичний розвиток дозволяє справлятися з обов'язками військової служби. У цьому віці громадянин може самостійно здійснювати в повному обсязі свої права та обов'язки. Згідно зі ст.188 Кодексу законів про працю громадянин може бути прийнятий на роботу з 16 років, а тому вік у 18 років пояснюється також специфікою службової діяльності військовослужбовця, його відповідальності за виконання покладених на нього обов'язків щодо захисту Вітчизни.

Із цього загального правила є винятки. Стосуються вони, насамперед, віку громадян, які вступають до Вищих військових навчальних закладів (з 17 років), а також жінок, що вступають на військову службу за контрактом.

По-четверте, наявність у вступаючого на військову службу належного здоров'я. Військовослужбовцями можуть бути лише ті громадяни, які за станом свого здоров'я зможуть забезпечити виконання функцій, що покладені на військові формування, в яких планується проходження ними військової служби. Кандидат повинен відповідати фізично, інтелектуально, психічно цим вимогам, тобто бути здатним зносити тяготи військової служби.

По-п'яте, володіння державною мовою. В Україні державною мовою, тобто загальноприйнятою в державній практиці та діловодстві, визнано українську. У Збройних Силах України та інших

військових формуваннях керівництво, спілкування та ведення діловодства здійснюються українською мовою. Однак ще лишаються невирішеними питання належного рівня знання та користування державною мовою певною категорією військовослужбовців. Ця проблема є гострою, і для її вирішення необхідні воля, бажання та увага як керівних органів держави, так і самих громадян.

По-шосте, наявність професійної підготовки кандидата на вступ до військової служби. Загальний курс і послідовна діяльність держави щодо формування вимог до військовослужбовців різних категорій, їхнього добору, підготовки та раціонального використання проявляються у кадровій політиці держави щодо військовонавчених громадян. Її суть полягає в залученні, підготовці, закріпленні та адекватному використанні на військовій службі підготовлених у військовому відношенні спеціалістів, у створенні умов для реалізації ними свого професійного потенціалу з метою забезпечення ефективного функціонування військових формувань. Головною її метою є формування такого кадрового потенціалу, який у професійному та діловому відношенні уможливував би забезпечення ефективного виконання завдань, що стоять перед військовими формуваннями.

Під кадровим потенціалом слід розуміти здатність військовослужбовців ефективно виконувати посадові обов'язки, що досягається шляхом професійної підготовки, набуття практичних навичок, досвіду тощо. Це ключовий фактор, який визначає ефективність діяльності військових формувань, їхніх органів

управління. Його соціальною базою є весь Український народ, тобто при його формуванні здійснюється опора на все суспільство.

По-сьоме, згадане стосується способу комплектування військових формувань, яке здійснюється як шляхом (способом) призову, так і прийняттям громадян на військову службу за контрактом (на добровільній основі) через військові комісаріати, які є місцевими органами військового управління [4].

Необхідно зазначити, що до осіб, які виявили бажання служити за контрактом, крім загальних вимог, що розглянуті нами вище, висуваються вимоги щодо наявності відповідного рівня освіти, а саме: мати вищу або повну загальну середню освіту, як виняток - базову загальну середню освіту за спеціальністю, спорідненою з військовою, та уміння зберігати державну таємницю. Щодо рівня професійної підготовки, то вони повинні мати відповідну військово-облікову або споріднену їй цивільну спеціальність, переважно з досвідом роботи за вибраною спеціальністю або спорідненою їй цивільною спеціальністю. За морально-психологічними якостями кандидат повинен відповідати вимогам, які визначені відповідними інструкціями і положеннями. Всі кандидати здають нормативи з фізичної підготовки за нормами, визначеними для відповідних категорій військовослужбовців, а також в залежності від роду військ їхнього призначення. Перелік посад, які підлягають заміщенню цими особами, розробляється Міністерством оборони України та іншими військовими формуваннями.

На відміну від цивільної державної служби, комплектування

військової служби здійснюється не одним, а двома шляхами (способами): призову та прийняття громадян на військову службу за контрактом (на добровільній основі).

Адміністративно-правове регулювання призову на військову службу громадян України здійснюється шляхом прийняття та застосування відповідних нормативно-правових актів. Норми цих актів визначають, за яких підстав між державою та її громадянами виникають правовідносини, пов'язані з вступом останніх за призовом на військову службу, та якими правами і обов'язками наділяються сторони цих відносин. Своєрідним поштовхом для їх виникнення служить відповідний указ Президента України, який публікується в засобах масової інформації не пізніше як за місяць до початку призову. Згідно з ним на військову службу призиваються громадяни України чоловічої статі, яким до дня відправки у військові частини виповнилося 18 років і які не мають права на відстрочку, громадяни старшого призовного віку, що втратили право на відстрочку від призову на військову службу, а також офіцери запасу віком до 30 років для проходження військової служби на посадах офіцерського складу. З метою забезпечення весняного та осіннього призовів Президентом України видається два таких укази на рік. Таким чином, можна зробити висновок, що згідно з цим способом вступу на військову службу військово-правові відносини між державою та її громадянами започатковуються на підставі одностороннього, імперативного волевиявлення держави. Тут не потрібна згода другої сторони, тобто громадянина, на їх встановлення. Вони виникають на

підставі дії конституційного принципу щодо обов'язку громадянина захищати свою Вітчизну.

Ще однією особливістю є те, що для проведення призову громадян на строкову військову службу в районах (містах) утворюються призовні комісії, задіюється значна кількість спеціалістів та організацій. У зв'язку із організацією і проведенням призову на військову службу між державою та відповідними фізичними і юридичними особами виникають правовідносини та обов'язки, а також юридична відповідальність останніх. Призовники, у тому числі й ті, які перебувають на тимчасовому обліку, зобов'язані прибути в пункт і термін, зазначені у повістці військовим комісаріатом. У разі ненадходження повістки призовники зобов'язані з'явитися до призовної дільниці у місячний термін з дня оголошення указу Президента України. Ті громадяни призовного віку, які не пройшли строкової військової служби і без законних підстав не перебувають на військовому обліку, а також які тимчасово виїхали з постійного місця проживання в іншу місцевість і не стали там на військовий облік, зобов'язані прибути до військового комісаріату за місцем проживання у семиденний строк. Керівники підприємств, установ і організацій, у тому числі навчальних закладів, зобов'язані відкликати призовників з відряджень для забезпечення своєчасного прибуття їх до призовних дільниць.

Особливістю призову є обов'язковий медичний огляд осіб, які можуть бути призваними на військову службу. За його результатами, а також за даними соціально-психологічного вивчення,

психологічного та психофізіологічного обстеження, а також матеріального і соціального становища призовника та членів його сім'ї районна (міська) призовна комісія виносить і оголошує призовникові одне з наступних рішень:

З наведеного випливає, що започаткування військово-службових відносин між державою і громадянами, які вступають на військову службу за призовом, залежить від настання певних юридичних фактів. Одні з них можуть бути викликані подією, інші - дією як громадянина, так і держави. Так, підстави для відстрочки є правом громадянина для її отримання і, водночас, обов'язком держави її надати. У випадку порушення цих правовідносин громадянин вправі захистити порушені права як в адміністративному порядку, шляхом подання скарги до відповідного вищого органу, так і в суді.

Зазначимо, що відстрочка від призову - це відповідальний і складний процес. Він вимагає від посадових осіб відповідних державних органів як чіткого, глибокого і всебічного знання правових норм чинного законодавства, що регулюють вирішення згаданого питання, так і наявного життєвого досвіду, морально-етичної стійкості, чіткого дотримання законності. Лише наявні законні підстави для звільнення чи надання відстрочки від призову повинні слугувати для таких осіб орієнтиром для вироблення та прийняття відповідного рішення. У випадку недотримання цих вимог посадова особа ставить себе під загрозу застосування щодо неї компетентними органами відповідного заходу та несення

відповідальності за тим чи іншим нормативно-правовим актом.

Після прибуття у військову частину призовники наказом командира зараховуються до списків особового складу, призначаються на відповідні посади і направляються в навчальні підрозділи, де проходять навчальну військову підготовку і складають Військову присягу. Зазначений наказ є юридичним актом, що закріплює момент виникнення військово-службових правовідносин між їх суб'єктами та встановлення правового статусу військовослужбовця. Проте незважаючи на факт юридичного закріплення за громадянином статусу військовослужбовця і виникнення військово-службових відносин, він, на відміну від державного службовця, залишається так званим "не повністю дієздатним" військовослужбовцем. До прийняття ним Військової присяги за ним не закріплюється зброя; його не можна направляти для несення військової служби, крім внутрішньої служби у навчальному підрозділі; він не є спеціальним суб'єктом юридичної відповідальності за військові правопорушення; він має обмежені службові права і обов'язки. Всі окреслені нами ознаки доповнюють особливості військової служби.

Для виникнення та розвитку будь-яких правовідносин (у тому числі і добровільного проходження військової служби) необхідними є декілька передумов, а саме: наявність норм права, які встановлюють можливість певної поведінки осіб; правосуб'єктність осіб на володіння правами та обов'язками; юридичні факти, тобто факти реальної дійсності, з якими норми права пов'язують

виникнення, зміну, припинення юридичних відносин [3].

Юридичні факти, що викликають виникнення суб'єктивних прав, мають самостійне значення серед юридично значущих обставин, оскільки вони, по-перше, виступають засобом переводу правосуб'єктності особи в його суб'єктивне право, а по-друге, є необхідною ланкою в переході від державного нормативного регулювання суспільних відносин до індивідуального регулювання [5].

Укладення контракту про добровільний вступ на військову службу, як і видання відповідного указу Президента України про призов на військову службу, є тим юридичним фактом, з яким і пов'язано виникнення, розвиток та припинення військово-службових правовідносин. Сторонами укладення контракту є громадяни України та держава, від імені якого діє центральний орган виконавчої влади, у підпорядкуванні якого функціонує відповідне військово формування в особі командира військової частини чи начальника відповідного військового органу. При цьому слід зазначити, що ініціатива про укладення контракту може надходити з боку обох сторін.

Порівняно зі вступом громадян на цивільну державну службу, їхній вступ на військову службу за контрактом має певні особливості. Для громадян запроваджено певні обмеження за статевою ознакою, а також встановлено ряд додаткових умов щодо їх вступу на військову службу. Кандидатами із числа жінок, як правило, мають бути незаміжні, бездітні та дружини військовослужбовців, окрім тих, які мають дітей дошкільного віку, придатні за станом здоров'я до

військової служби, з освітою не нижче середньої, морально стійкі, позитивно показали себе за місцем роботи чи навчання, віком від 19 до 30 років включно, а також військовозобов'язані у віці не старше 30 років, які добре володіють військовою спеціальністю, морально стійкі, позитивно показали себе на виробництві, навчанні та відповідають необхідним вимогам щодо служби у відповідних видах Збройних Сил України. При цьому до кандидатів, які відбираються для "режимних" військових частин (Служби безпеки, Державної прикордонної служби тощо), передбачено додаткові вимоги, зазначені у відповідній Інструкції [3].

Існують різні класифікації контрактів. У нашому дослідженні їх класифікацію здійсимо в залежності від категорії військовослужбовців, на посади яких претендують кандидати, та від правового статусу претендентів. Так, відбір кандидатів на військову службу солдатів і матросів, сержантів і старшин за контрактом може здійснюватися:

а) безпосередньо з військовослужбовців строкової служби рядового, сержантського і старшинського складу, які прослужили на строковій військовій службі не менше одного року і мають відповідну професійну підготовку за фахом;

б) з військовозобов'язаних та жінок, які не мають військових звань офіцерського складу, прапорщиків і мічманів, з відповідною спеціальною підготовкою, після закінчення спеціальних курсів, віком від 19 до 30 років.

На військову службу прапорщиків і мічманів можуть бути

укладені контракти:

а) з військовослужбовцями рядового, сержантського і старшинського складу, які прослужили на строковій військовій службі не менше одного року;

б) з військовозобов'язаними, жінками з відповідною освітою та спеціальною підготовкою, які не мають військових звань офіцерського складу, після закінчення спеціальних курсів, віком від 19 до 30 років.

У науковій літературі існують різні класифікації контрактів про проходження військової служби. Досліджуючи контракт як одну із підстав для вступу на військову службу, Макухіна В.М. пропонує наступну класифікацію:

- за складом військовослужбовців;
- залежно від сфери застосування (виду військового формування);
- за строком;
- за статтю військовослужбовця;
- залежно від умов контракту; за формою контракту;
- за правовим статусом громадянина на момент укладення контракту [6].

На відміну від України в багатьох країнах види контрактів визначаються на законодавчому рівні. Так, в Російській Федерації визначені наступні види контрактів про проходження військової служби: про проходження військової служби в кадрах Збройних Сил Російської Федерації, інших військ, органів зовнішньої розвідки чи

федеральних органів державної безпеки; про проходження військової служби в кадрах конкретної частини; про проходження військової служби на конкретній посаді в конкретній військовій частині [1].

Відбір кандидатів на військову службу за контрактом з числа військовослужбовців строкової військової служби здійснюється безпосередньо у військових частинах, а із числа військовозобов'язаних та жінок - військовими комісаріатами, на підставі заявок військових частин, і безпосередньо командирами військових частин. У заявках зазначаються умовне найменування та пункт дислокації військової частини, військово-облікова спеціальність, посада, на яку необхідно відібрати кандидата для проходження військової служби за контрактом, та оклад грошового забезпечення за посадою. Якщо посада, на яку потрібно відібрати кандидата, пов'язана з роботою з документами, що містять державну таємницю, то в заявці вказується форма допуску і вимоги до кандидата [6].

Громадяни, які бажають бути прийнятими на військову службу за контрактом, подають відповідну заяву у районний (міський) військовий комісаріат за місцем перебування на військовому обліку або у військову частину, де бажають служити. Вона має бути розглянута протягом одного місяця і по ній повинно бути прийнято відповідне рішення.

Процес проведення професійного відбору кандидатів для прийняття на військову службу за контрактом здійснюється шляхом вивчення особистих якостей, перевірки фізичної підготовленості,

проведення професійно-психологічного відбору та організації медичного огляду. Кандидати, які відповідають вимогам проходження військової служби за контрактом, з оформленими особовими справами та приписами направляються військовим комісаріатом у військову частину. У разі необхідності командир військової частини забезпечує військовослужбовців документами для проїзду членів їх сімей до нового місця служби та перевезення особистих речей [2]. Після прибуття до місця проходження служби військовозобов'язані і жінки, які виявили бажання вступити на військову службу за контрактом, укладають контракт про проходження військової служби. Остаточне рішення щодо укладення контракту приймається командирами військових частин з урахуванням висновків атестаційних комісій військових частин. Це означає, що при формальній рівності сторін, що укладають контракт, обопільному їхньому волевиявленню, вирішальне значення набуває все-таки рішення представника держави.

Прийняття на військову службу за контрактом осіб офіцерського складу запасу здійснюється аналогічно щодо попередньої категорії осіб.

Наступною особливістю військової служби, пов'язану зі вступом до неї, є те, що, на відміну від цивільної державної служби, для якої, як правило, не здійснюється спеціальна підготовка кадрів (за окремим виключенням спеціальної державної служби), для військової служби підготовка військових кадрів здійснюється у спеціальних (військових і цивільних) навчальних закладах. На

військову службу за контрактом курсантів (слухачів) вищих військових навчальних закладів або вищих навчальних закладів, які мають військові навчальні підрозділи, приймаються призовники віком від 17 до 21 року, в тому числі ті, яким 17 років виповнюється у рік зарахування на навчання, а також військовослужбовці та військовозобов'язані віком від 18 до 23 років, які не мають військових звань офіцерського складу і виявили бажання навчатися. При цьому військовослужбовці жіночої статі приймаються на навчання лише за умови, що вони прослужили на військовій службі не менше року, не мають офіцерських звань та перебувають у віці від 19 до 23 років.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Военна реформа в Україні: старт чи черговий фальстарт? *Національна безпека і оборона*. 2000. № 1. С. 2-16.
2. Воробьев Э., Любошиц Е., Хрусталеv Е., Цымбал В. Варианты перехода российской армии на профессиональную основу. *Національна безпека і оборона*. 2002. № 5. С. 65-68.
3. Гавриленко А. Нужна ли Украине новая Военная доктрина? *Національна безпека і оборона*. 2000. № 1. С. 40-48.
4. Говоруха В.В. Державне управління цивільно-військовими відносинами в Україні: теоретичні засади та механізми : дис. ... канд. наук з держ. управління : 25.00.03. Харків, 2001. 124 с.
5. Гончаренко О.М., Лисицин Е.М. Стратегія національної безпеки України та військова реформа. *Наука і оборона*. Київ : Техніка, 2000. № 4. С.35-38.

6. Дейч Дж. Нові виклики потребують нових підходів до розв'язання проблем національної безпеки. *Національна безпека і оборона*. 2000. № 7. С. 40-42.

Тамерлан Курбан
*Диссертант Центра
судебной экспертизы
Министерства юстиции
Азербайджанской Республики*

ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ БОРЬБЫ С ЭКСТРЕМИЗМОМ В АЗЕРБАЙЖАНСКОЙ РЕСПУБЛИКЕ

В целях усиления уголовно-правовой борьбы с экстремизмом, особенно его одним из самых опасной формы, как религиозный экстремизм, в уголовный Кодекс Азербайджанской Республики включены новые статьи, предусматривающие уголовную ответственность за следующие общественно-опасные деяния (действия):

– умышленное убийство, совершенные по мотиву национальной, расовой, религиозной ненависти или вражды (статья 120.2.12 УК АР);

– принуждение лица к исповедованию какой-либо религии (религиозного течения), в том числе к выполнению религиозных обрядов и церемоний или участию в религиозных обрядах и церемониях, а также к получению духовного образования или принуждение лица к членству в какой-либо религиозной структуре

или препятствование выходу лица из религиозной структуры, в которой он является членом, совершенные на почве религиозной вражды, религиозного радикализма или религиозного фанатизма или финансирование совершения вышеотмеченных деяний на почве религиозной вражды, религиозного радикализма или религиозного фанатизма (статья 167-1.4 и статья 167-1.5);

– изготовление, хранение или распространение религиозных экстремистских материалов, то есть материалов, призывающих к осуществлению религиозной экстремистской деятельности или обосновывающих такую деятельность, либо оправдывающих необходимость такой деятельности, или финансирование вышеотмеченных деяний (статья 167-3.1 и статья 167-3.2);

– создание группы, осуществляющей деятельность под предлогом распространения религиозных конфессий и совершения религиозных обрядов и нарушающей своей деятельностью общественный порядок, либо причиняющей вред здоровью граждан или нарушающей права граждан независимо от формы нарушения, а также отвлекающей граждан от исполнения ими установленных законом обязанностей, а равно руководство такой группой или участие в ней (статья 168);

– проведение обрядов и ритуалов, относящихся к исламу, гражданином Азербайджанской Республики, получившим религиозное образование за рубежом, без согласования с соответствующим органом исполнительной власти в порядке, установленном [Законом](#) Азербайджанской Республики «О свободе

вероисповедания» или ведение религиозной пропаганды иностранцем или лицом без гражданства, за исключением религиозных деятелей, приглашенных религиозным центром (статья 168-1.1 и статья 168.1.2);

– терроризм, то есть совершение взрывов, пожаров или других действий (террористических актов), представляющих угрозу гибели людей, нанесения ущерба их здоровью, причинения значительного имущественного ущерба или других общественно опасных последствий, с целью нарушения общественной безопасности, сеяния паники среди населения или оказания воздействия на принятие решения органами государственной власти или международными организациями, а также угроза совершения подобных действий с той же целью, совершенные на почве религиозной вражды, религиозного радикализма или религиозного фанатизма (статья 214.2.6);

– финансирование терроризма (статья 214-1);

– публичные призывы к терроризму (статья 214-2);

– проведение учений с целью терроризма (статья 214-3);

– совершение действий, направленных на насильственное изменение конституционного строя Азербайджанской Республики, в том числе его светского характера или на нарушение территориальной целостности, либо на насильственный захват власти, на почве религиозной вражды, религиозного радикализма или религиозного фанатизма (статья 278.2);

– создание не предусмотренных законодательством Азербайджанской Республики вооруженных формирований или

групп, а также участие в их создании и деятельности, снабжение их оружием, боеприпасами, взрывчатыми веществами, военной техникой или воинским снаряжением на почве религиозной вражды, религиозного радикализма или религиозного фанатизма (статья 279-1.1);

– действия, направленные на возбуждение национальной, расовой, социальной или религиозной ненависти и вражды, унижение национального достоинства, а равно действия, направленные на ограничение прав граждан, либо установление превосходства граждан по признаку их национальной или расовой, социальной принадлежности, отношения к религии, если эти деяния совершены публично, в том числе с использованием средств массовой информации, а также финансирование указанных деяний, совершенные на почве религиозной вражды, религиозного радикализма или религиозного фанатизма (статья 283.1-1. и статья 283.3);

– привлечение граждан Азербайджанской Республики или лиц без гражданства, постоянно проживающих в Азербайджанской Республике, к вооруженным конфликтам вне пределов Азербайджанской Республики с целью распространения религиозных учений, под видом исполнения религиозных обрядов, либо на почве религиозной вражды, религиозного радикализма или религиозного фанатизма, либо проведение военных учений с этой целью, либо создание действующей с этой целью устойчивой группы или руководство такой группой, участие в указанных группах, учениях

или вооруженных конфликтах, а также публичные призывы к совершению вышеотмеченных действий, а также распространение материалов подобного содержания (статья 283-1).

Активизация усилий государств в борьбе с международным экстремизмом в последние десятилетия выразилась в принятии ряда международно-правовых актов, направленных на противодействие экстремизму, Азербайджанская Республика присоединилась практически ко всем международным договорам в этой сфере.

Вместе с тем, считаем, что для совершенствования организационно-правовых основ борьбы с экстремизмом необходимо:

- создание Центра по противодействию экстремизму, специального подразделения по противодействию киберпреступности экстремистского характера при МВД Азербайджанской Республики, а также отдела судебно-религиоведческой экспертизы в структуре Центра Судебной Экспертизы Министерства Юстиции Азербайджанской Республики;

- создание системы информационного обеспечения деятельности правоохранительных органов в сфере противодействия проявлениям экстремизма, в том числе информационных банков данных; формирование межведомственного интегрированного банка данных по учету методов, средств и форм экстремистской деятельности всех религиозно-экстремистских организаций, действующих как на территории Азербайджана, так и за пределами республики;

– обеспечение взаимодействия правоохранительных органов с общественными объединениями и религиозными организациями в разработке научно обоснованных методик по выявлению экстремистских организаций и тоталитарных сект;

– дальнейшее совершенствование уголовно-правовых механизмов, регулирующих противодействие религиозному экстремизму, подготовку предложений и рекомендаций о внесении изменений и дополнений в нормативно-правовые акты.

В заключении хочется отметить, что еще 2002 году, на церемонии открытия международной конференции на тему «Роль религии и убеждений в демократическом обществе: поиск путей противостояния терроризму и экстремизму», Президент Азербайджанской Республики Гейдар Алиев в своей речи особо подчеркивал: «Человеческое сообщество должно быть способно защитить внутренний мир человека, его мировоззрение, его образовательные, научные, культурные потребности, словом, множество факторов, определяющих само существование и духовный мир человека, в том числе и его права. Но в первую очередь мы несем ответственность за жизнь каждого индивида: если терроризм подвергает опасности жизнь человека, значит, он подвергает опасности и всю нашу цивилизацию. Именно во имя будущего всех людей, во имя будущей человеческой цивилизации все мы во взаимном диалоге культур и религий должны найти общий язык и свести на нет все темные, злые, деструктивные силы, поощряющие экстремизм, терроризм и агрессивный сепаратизм».

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ:

1. Аристархова Т.А. Криминалистическая характеристика и совершенствование методики расследования преступлений против прав и законных интересов человека и гражданина, совершаемых по экстремистским мотива: автореф. дис.... канд. юрид. наук. Ростов-на-Дону. 2015.
2. Наджафов Э. Религиозный экстремизм – чуждый элемент для нашего общества. *Бакинский рабочий*. Баку, 2018. №213. С. 25-31.
3. Осипенко А.Л. Особенности раскрытие преступлений экстремистской направленности, совершаемых в сети Интернет. *Преступность в сфере информационных и телекоммуникационных технологий: проблемы предупреждения, раскрытия и расследования преступлений*. Ростов-на-Дону, 2015. №1. С. 69-74.
4. Салахутдинов А.А. Социальные сети как информационный канал экстремистского материала. *Молодой ученый*. Москва, 2014. №17. С. 159-164.

Josh Gilon

*Professor of crisis management
Los Angeles, USA*

THE GENESIS OF ADMINISTRATIVE OFFENCES

The formation of the Institute of administrative (administrative) offense with determinant features of the legal category is inextricably linked with the emergence of administrative law and administrative

proceedings (administrative justice).

The legal properties of this lie he reduces to this:

a) It can only come from the administration, due to this; its scope is limited, on the one hand, civil untruth, and on the other - criminal untruth;

b) Regardless of the scope and content of the relations that it affects, administrative untruth has a General, public (and not private) value;

c) It always takes the form of a legal administrative act of the administration exercising its powers;

d) It has the character of a potentially ongoing, repeatedly repeated lie.

Administrative (administrative) offenses were called illegal unintentional acts exclusively of the administration (and not citizens) without individualized fault of a particular official, if they were not provided for in criminal law and did not have a civil wrong [6].

Responsibility for administrative offenses was the restoration of the violated right, was provided by a single (at that time) type of administrative penalties-the abolition of the illegal act by the administrative justice authorities. Compensation for material damage caused by this act (action) occurred in the framework of criminal or civil proceedings. Historical analysis shows that the emergence of the concept of "administrative offense" is associated with attempts to improve criminal legislation by distinguishing criminal offenses by the degree of public danger.

The society has a significant number of different kinds of legally binding rules, standards, requirements that are established or authorized by the state. Such rules are intended to regulate public relations, normalize

certain procedures, actions, law enforcement and proper discipline in certain areas of activity. The rules of conduct established by the state directly affect the interests of all or most citizens, enterprises, institutions and the state as a whole [7].

Such mandatory rules include rules of conduct in public places, traffic rules, rules of labor protection and safety, requirements of administrative regimes, sanitary, the procedure for the formation of prices and tariffs, licensing procedures, fire requirements, customs procedures, etc.

Compliance with these rules, norms, standards, requirements and procedures corresponds to the public interest, that is, the interests of everyone and the state as a whole, and their violation contradicts them and causes harmful and socially dangerous consequences.

The laws and by-laws of the subjects of public administration, issued by them within their competence, shall establish all these rules. One of the properties of these rules is that they are protected by administrative sanctions, and their violation is recognized as administrative offenses.

In the scientific literature for more than 50 years, there is a discussion about the concept of which it is necessary to designate the fact of behavior that does not comply with the generally established rules, violates them. The legislator uses two concepts: an administrative offense and an administrative offense (article 9 of the administrative code), which already suggests the idea of the correlation of these concepts. In addition, there is the concept of administrative tort. The existence of these three terms is explained by an attempt to distinguish between administrative and criminal cases, as well as violation of labor discipline [6].

General features and legal characteristics of administrative offenses contained in the administrative Code of Ukraine. The analysis of articles of the code shows that the legislator uses two approaches to fixing of signs of an offense, which is recognized administrative.

In the first case, a list of specific features is provided. Thus, according to article 9 of the administrative Code, an administrative offense is an illegal, guilty (intentional or careless) action or inaction that encroaches on state or public order, property, rights and freedoms of citizens, on the established order of management and for which the legislation provides for administrative responsibility.

In the second case, the legislator uses a term that is a generalized abstraction. Denotes not specific actual actions and their consequences, and the results of the scientific theory of administrative misconduct. This generalized term is the legal composition of an administrative offense. For example, article 247 of the administrative code, "Circumstances precluding the proceedings of an administrative offense" States that the proceedings of an administrative offense cannot be initiated, and started to be closed in the absence in act of structure of an administrative offence.

From this, it follows that the composition of the offense is a set of its features that allow among all manifestations of illegal behavior to distinguish administrative offenses.

Signs characterize the General socio-psychological nature of an act, recognized as an administrative offense.

Elements of the legal composition solve another problem, they allow qualifying the acts as illegal and bringing the perpetrators to

administrative responsibility if the persons are delinquent.

Thus, the signs of an offense are the result of practical activity, empirical knowledge, the truth of fact, and the legal composition is the result of scientific activity, theoretical knowledge, and the truth of reason [1].

Specific types of administrative offenses are grouped in eleven chapters of The special part of the administrative Code of Ukraine and other legislative acts.

As already noted, the basis of such a grouping is based on two criteria, or as scientists believe the object-industry principle.

At the same time, in administrative and legal science, administrative offenses are divided into simple and complex.

A simple act is a single one-time (one-act) action or short-term inactivity (for example, drinking alcohol in public places, theft or stowaway).

Domination of formal structures is directed on prevention of administrative offenses, prevention of approach of real harmful consequences.

In the qualification of material warehouses, the causal link between the wrongful act and the harmful consequences must be clearly traced. In some cases, their size serves as a criterion for the qualification of an illegal act as an administrative offense, or as a crime (for example, theft, violation of currency rules, possession of drugs, smuggling, etc.).

The content of the objective party may include the nature of the repetition of the act:

- Repetition is Commission by the same person within a year of a homogeneous offense for which it was already subjected to administrative penalty;

- Repeated - Commission of two or more homogeneous administrative offenses provided by a specific article of the administrative Code (Art. 178. Excessive drinking beverages in public places and emergence in public places in a drunken state). It qualifies as a single offense;

- Malice characterizes persistence, clearly expressed unwillingness of the offender to obey repeatedly expressed legal requirements, warnings of the authorized person, the representative of the power (malicious disobedience to the lawful order of the serviceman, the militiaman);

- Systematic - Commission of an offense within one year several times (more than three times), and in any one sphere, by the same subjects (for example, systematic violation by drivers of traffic rules).

In the current legislation of Ukraine on admittance, nothing is specifically indicated in relation to the attempt on an administrative offense, as well as complicity in it.

Among the signs of the objective side of individual crimes, the legislator often points to the sign of “another person” (for example, malicious disobedience to the request of a police officer, molestation of foreign citizens, bringing minors to a state of intoxication, etc.).

Sometimes separate legal signs of the objective party are included by the legislator directly in a construction of this or that legal norm and acquire qualifying value. These are signs concerning:

- time of Commission (for example, violation of silence at night,

hunting in the forbidden terms);

- places of its Commission (for example, appearance in public places in a state of intoxication, drinking alcoholic beverages at work, hunting in prohibited places);

- conditions (for example, violation of certain sanitary-quarantine, technical, natural conditions, creation of conditions for holding mass events in violation of the established order);

- methods (for example, cruelty to animals, malicious evasion of appearance in court);

- means of committing an offense (for example, vehicles, prohibited hunting tools, drugs, etc.).

Summary. Offences that today in theory, in practice and in legislation are understood as administrative, in theory, in practice and in legislation pre-revolutionary Russia were understood as unimportant crimes or misdemeanors (police misdemeanors, torts).

Sanctions from their Commission carried out exclusively punitive functions provided in the criminal legislation, and their essence did not change neither from an administrative order of application, nor from establishment by administrative body. In the latter case, the administrative body established the composition of the acts and the punishment for their Commission.

In official sources, they are gradually beginning to be interpreted as synonymous terms, meaning the acts of individuals who violate the prohibitions established by the state and entail an administrative procedure for the application of penalties.

REFERENCE:

1. Administrative law of Ukraine. Academic course: Studies.: / T. Kolomoets. Kyiv: Yurinkom Inter, 2011. 576 PP.

2. Administrative law of Ukraine. Academic course: Studies.: In 2 vols. / Ed. Collegium: V. Averyanov (head). Kyiv: Yuridicheskaya Mysl, 2004. Vol. Common part. 584 PP.

3. Demsky, E. Administrative procedural law of Ukraine: studies. benefit. / E. Demsky. Kyiv: Yurinkom Inter, 2008. 496 s

4. Kolpakov V. Administrative responsibility (administrative-tort law): studies. no. / V. Kolpakov. Kyiv: Yurinkom Inter, 2008. 256 PP.

5. Course of administrative law of Ukraine: Textbook/ V. Kolpakov, O. Kuzmenko, I. Pastukh, V. Sushchenko / ed.. V. Kovalenko. Kyiv: Yurinkom Inter, 2012. 808 PP.

6. Scientific and practical comment of section IV "Powers of police" and V "Police measures" of the Law of Ukraine "on National police" / T. Minka, G. Mironyuk, V. Glukhoverya, etc.; for zag. ed. Kharkiv: Pravo, 2016. 178 PP.

7. National police. A temporary web site. URL: <http://www.npu.gov.ua/uk/>

8. Official website of the Ministry of internal Affairs of Ukraine. URL: <http://www.mvs.gov.ua> Official website of the Ministry of internal Affairs of Ukraine. URL: <http://www.mvs.gov.ua/>.

Ernest Zvi Haimovici
PhD of Law, Professor
Tel-Aviv, Israel

APPEAL PROCEEDINGS

One of the generally recognized international and European legal standards is the possibility of any person convicted of a crime to file a complaint with the Supreme Court with the requirement to review the judgment.

By ensuring that the tasks of criminal proceedings are carried out, the higher courts verify the legality and validity of the sentences and rulings handed down by the court of first instance. Under the new code of criminal procedure of Ukraine, there are four types of judicial review: appeal proceedings; cassation proceedings; proceedings on newly discovered circumstances; proceedings in the Supreme Court of Ukraine.

All four types of judicial review are an integral part of the criminal process, each of them is an independent stage.

The parties and other persons who participated in the case, as well as persons who did not participate in the case, have the right to appeal against court decisions, if the court has decided on their rights and obligations. These persons may appeal the decision of the court of first instance in whole or in part (article 292 of the civil procedure code of Ukraine).

The subjects having the right of appeal, first, are the parties-the plaintiff and the defendant, since the decision on the case affects primarily

their rights and interests. However, if in the court of first instance, the plaintiff is always an active party, as directly on his application, the proceedings are opened, then in the appellate instance, the initiative of the appellate proceedings may belong to the defendant, in the case when he does not agree with the decision and wants it reviewed by a higher court [2].

The co-defendants and co-defendants, who may appeal to the court of appeal both jointly and separately from each other, also enjoy the right of appeal.

Other subjects of appeal may be third parties who claim independent claims on the subject of the dispute, and third parties who do not claim independent claims on the subject of the dispute.

Despite the fact that a third party with independent claims has its own purpose in the case, puts forward its own claims in respect of the subject matter of the dispute between the parties, it can exercise the right to appeal against a decision that does not meet its interests.

A third party without independent claims on the subject of the dispute also has the opportunity to file an appeal. This is due to the fact that although the court decision only indirectly affects its rights, freedoms or interests, but in the future, this decision may affect the legal relationship of a third party with one of the parties, as well as entail undesirable legal consequences for this person (for example, the presentation of a recourse claim).

A judicial representative (lawyer, legal adviser, etc.) may appeal a court decision on appeal only if the person whose interests he represents

has not limited him in this power. Limits of authority to commit certain procedural actions (including on appeal) should be specified in the power of attorney.

Legal representatives (parents, adoptive parents, guardians or other persons defined by law) may perform all procedural actions on behalf of the persons they represent, including appeals against the decision. This means that the legal representative, in contrast to the contractual representative, at its discretion decides on the need to appeal to the court of appeal in order to protect the rights and legitimate interests of the person he represents [8].

Bodies and persons who are granted the right to protect the rights, freedoms and interests of other persons by law (article 45 of the civil procedure code of Ukraine) also have the opportunity to appeal the decision, but on condition that they participated in the consideration of the case by the court of first instance. This restriction does not apply to the Prosecutor.

Unlike other persons listed in Art. 45 of the civil procedure code of Ukraine, the Prosecutor, even if he did not participate in the case, can appeal the decision of the court of first instance on appeal.

The subjects of appeal are also applicants and interested persons in cases of special proceedings, collectors and debtors in cases of writ proceedings.

Civil procedural legislation regulates in detail the requirements for the form and content of the appeal. According to article 295 of the code of civil procedure of Ukraine, the appeal is filed in writing.

In the appeal, complaint shall be specified:

- 1) The name of the court to which the complaint is filed;
- 2) The name (name) of the person filing the complaint, his / her place of residence or location;
- 3) The name (name) of the persons participating in the case, their place of residence or location;
- 4) The decision or decision to be appealed;
- 5) the illegality and (or) the invalidity of the decision or resolution (incompleteness of establishment of circumstances relevant to the case, and (or) the fallacy of establishing the circumstances relevant to the case, due to unjustified refusal to accept evidence, improper investigation or evaluation, failure to submit evidence for valid reasons and (or) incorrect definition according to the established court circumstances of legal relationship);
- 6) new circumstances to be established, evidence to be investigated or evaluated, justification of the validity of the reasons for the failure to submit evidence to the court of first instance, objections to the evidence used by the court of first instance;
- 7) Petition of the person who filed the complaint;
- 8) List of documents and other attached materials.

The person who submits it or a representative of such person signs the appeal.

The power of attorney or other document certifying powers of the representative if these documents were not submitted earlier shall be attached to the appeal filed by the representative.

Copies of the complaint shall accompany the appeal and the attached written materials according to the number of persons involved in the case.

In addition, the appeal must be accompanied by a receipt for payment of the court fee for filing a complaint. The law of Ukraine "About court fee" is determined by that of the appeal court's decision, statement on joining the appeal to the court will be charged 50 percent of the rate payable when submitting the claim, other claims, and in the case of filing a claim of material nature – 50 percent of the rate calculated on the basis of the disputed amount. That is, in this case, the court fee is equal to half the amount of the court fee paid when applying to the court of first instance.

According to the rules of part 1 of article 296 of the civil procedure code of Ukraine, an appeal is filed to the court of appeal through the court of first instance, which adopted the appealed judgment.

The court of first instance shall send the appeal together with the case to the court of appeal the next day after the deadline for filing the appeal. Appeals received after that, not later than the next working day after their receipt. Consideration of the case in the court of appeal is the most important stage of the appeal proceedings, as it directly deals with the essence of the issues outlined by the interested person in the filed appeal.

The session of the court of appeal consists of the following parts:

- 1) Preparatory;
- 2) Consideration of the appeal on the merits;

3) Judicial debate;

4) Adoption and proclamation of the decision by the court of appeal.

Consideration of the appeal on the merits begins with a report of the Judge-Rapporteur, which outlines the content of the appealed decision (ruling) of the court of first instance, the arguments of the appeal, the limits within which must be checked by the decision (order) to establish the circumstances and explore the evidence.

After the report, the presiding judge determines whether the person supports the appeal filed by him or her and whether the parties do not wish to conclude the case with a settlement agreement. Then the explanations of the person who filed the appeal are heard. In the case of an appeal against the decision (determination) of the court by both parties, the plaintiff first gives an explanation. Other persons involved in the case give further explanations.

Having considered the case on appeal against the decision of the court of first instance, the court of appeal has the right:

1) To decide the decision to reject the appeal and leave the decision unchanged;

2) Cancel the decision of the court of first instance and take a new decision on the merits of the claims;

3) To change the decision;

4) To decide on the abolition of the decision of the court of first instance and the closure of proceedings or abandonment of the application without consideration (Art. 307 of the CPC of Ukraine).

Abandonment of the decision without changes, that is rejection of the appeal, can take place in that case when this decision is lawful and reasonable, accepted with observance of norms of material and procedural law on the basis of comprehensive research of the proofs collected on business, their correct assessment and the reasoned conclusions. According to article. 308 of the civil procedure code of Ukraine cannot be canceled in fact correct and fair judgment for only formal reasons [7].

The content of the decision of the court of appeal is determined by article 315 of the civil procedure code of Ukraine, in particular it consists of:

1) The introductory part indicating:

- time and place of its resolution;
- the name of the court;
- names and initials of the presiding officer and judges;
- surnames and initials of the Secretary of court session;
- name of the case and full names (names) of persons participating in the case;

2) Descriptive part indicating:

- summary of the requirements of the appeal and the judgment of the court of first instance;
- generalized arguments of the person who filed the appeal;
- generalized arguments and objections of other persons involved in the case;
- the circumstances established by the court of first instance;

3) The motivational part indicating: the reasons from which the

court of appeal proceeded in the decision of the ruling, and the provisions of the law, which guided it;

4) The operative part indicating:

- conclusion of the court of appeal;
- allocation of court costs;
- The term and procedure for the entry into force of the resolution and its appeal.

The content of the decision of the court of appeal is determined by article 316 of the civil procedure code of Ukraine; in particular, it consists of:

1) The introductory part indicating:

- time and place of its adoption;
- the name of the court;
- names and initials of the presiding officer and judges;
- surnames and initials of the Secretary of court session;
- name of the case and full names (names) of persons participating in the case;

2) Descriptive part indicating:

- review of the content of claims and decisions of the court of first instance;
- summary of the requirements of the appeal;
- generalized arguments of the person who filed the appeal;
- generalized arguments and objections of other persons involved in the case;

3) The motivational part indicating:

- reasons for changing the decision, revoking the decision of the court of first instance and making a new decision;
- established by the court of first instance and not contested circumstances, as well as the circumstances established by the court of appeal, and defined in accordance with them legal relations;
- were and by whom violated, unrecognized or challenged the rights, freedoms or interests, for the protection of which the person appealed to the court;
- title, article, its part, paragraph, sub-paragraph of the law on the basis of which the case was decided, as well as procedural law, which guided the court;

4) The operative part indicating:

- decision of the court of appeal to change or cancel the decision, satisfaction of the claim or refusal of the claim in whole or in part;
- conclusions of the court of appeal on the merits of claims;
- allocation of court costs;
- the term and procedure for the entry into force of the decision and its appeal.

Summary. Appeal proceedings are the stage of the criminal process in which the higher court hears on appeals against judicial decisions of the courts of first instance, which have not entered into force, and can eliminate the shortcomings and judicial errors made during the consideration of the lower court. The law provides for a wide range of subjects of criminal proceedings who have the right to appeal against a court decision of the court of first instance on appeal. The law establishes

mandatory requirements for an appeal. An essential novelty of the appeal proceedings is the possibility of the court of appeal to accept a criminal case for its production, to consider it on the merits and decide its verdict.

REFERENCES:

1. Course of civil procedure: Textbook / V. Komarov, V. Bigun, V. Barankova et al.; ed. Kharkiv: Pravo, 2011. 1352 PP.

2. Civil process of Ukraine: academic course: Ptruck. for students. Yuri. spets. no. Uch. zakl.; for zag. ed. Kyiv: publisher Fursa S.: KNT, 2009. 848 PP.

3. Kroitor V. Civil process: Textbook for preparation for the test and exam. Ed. 3rd, pererab. I DOP. Kharkiv: Espada, 2006.

4. Civil process: the textbook. allowance / per zag. ed. NATs. UN-t EXT. cases'. - Kharkiv: Vid-vo Hark. NATs. UN-t EXT. del, 2009. 266 PP.

5. Civil process: the Textbook. no. / A.Andrushko, Y. Belousov, R. Stefanchuk, O. Ugrinovskaya, et al. Kiev: Precedent, 2005.

6. Civil process of Ukraine: Problems and prospects: Scientific and practical manual. - K.: publisher Fursa S. Ya.: KNT, 2007.

7. Civil procedure code of Ukraine: Scientific and practical commentary: In 2 vols. / For zag. ed. - K.: publisher Fursa S. Y.: KNT, 2007

8. Belousov Y., Ugrinovska O.// civil process: Uch. POS / ed. By Y. Belousov. Kiev: Precedent, 2005.

9. Stefan M. Civil procedural law of Ukraine: Academic course: Textbook. for students. Yuri. spets. no. Uch. zakl. Kiev: Concern

"Publishing House "In Jure", 2005.

10. Stefan O. Claim proceedings in cases of copyright and related legal relations in civil proceedings of Ukraine. Kiev, 2003. 236 PP.

11. Yasinok M., Kroitor V. principles of oral, immediacy and continuity in civil proceedings: monograph. Kharkov.: Espada, 2007. 152 PP.

Sergey Nenko

PhD of Law, Professor

*Rector of the International University
of Business and Law*

PROBLEMS OF LEGAL REGULATION OF THE STATE SERVICE OF UKRAINE

The state service of Ukraine, which ensures the legality of political decisions, the integrity of the state as an institution, the qualitative level of implementation of constitutional guarantees of citizens through stable and continuous provision of public services, has a special role in the construction of a modern European-style legal state, the approval of a democratic model of public administration. Therefore, the problem of creating an effective system of public service is of special importance today.

The essential paradigm of modern public service (to provide and/or provide modern, high-quality legislative and regulatory services to legal entities and individuals, as well as other professional activities of civil servants in the practical implementation of the tasks and functions of

the state; focus on the final result of the activity, not the process; rational organization of the activities of public authorities; increasing the level of profitability of public services; the effectiveness of the functioning of the public service), the state and problems of the current system, the functions and tasks of the public service determine the importance of reforming this public institution, bringing it into line with European standards. These issues are reflected in documentary, scientific and journalistic literature [11; 12].

New approaches to the organization of civil servants' activities should be approved. It is necessary to establish standards of quality of work of public servants and their behavior in relations with citizens. Today, the main task of civil servants should be to ensure human rights and legitimate interests. It is necessary to develop a new management ideology aimed at updating the administrative kulyuri, forming the readiness of management personnel to make decisions and increase personal responsibility with a focus on serving the interests of society [10].

The concept of administrative reform in Ukraine provides that the public service should be based on such principles:

- classification of state bodies and positions of civil servants;
- determination of the scope of public service and the status of civil servants;
- competitiveness, objectivity, transparency and publicity in public service and career;

- improving the administrative culture of civil servants and strengthening public confidence in them;
- legal protection and political neutrality in the public service;
- motivating, stimulating and encouraging public servants;
- professional training for the civil service;
- optimization of the public service management structure [9].

It is necessary to provide for the fullest possible regulation of various types of public service, among which many researchers distinguish: militarized (armed forces) and civil, which has two subspecies: a) civil service in public authorities (that is, what is called public service under the current Law); b) civil service in institutions and organizations (in educational institutions, health care and other budgetary organizations) [6].

It would be best to adopt a generalizing law on public service, which would serve as a methodological Foundation for the legal regulation of public service, and not on its separate form, but for today's "weakness" of the budget, this seems premature.

Therefore, the scope of regulation of the new version of the law on public service should be specified to the public-service relations related to the functioning of public authorities. The main title of the law regulating the issues of public service in its narrow sense can be "on service in public authorities".

Public service is classified into the following types:

- a) service in the legislative, Executive and judicial branches;
- b) on civil and militarized (paramilitary) service;

c) PA civil and specialized service;

d) on the state (in state bodies and military) and civil (municipal service, service in the state organizations and establishments.

The current legislation of Ukraine on public service does not provide for a clear division of public service into types and types. The law of Ukraine "on civil service" (hereinafter - the current Law) applies only to those civil servants who: firstly, serve in the Executive authorities or in the offices of these and other state bodies; secondly, who are assigned the rank of civil servant. That is, the current Law provides for the so-called narrow interpretation of public service.

In a broad sense, civil servants should be considered all persons who: first, work or serve in state bodies or in the apparatus of such bodies; secondly, who are assigned either the rank of a civil servant, or class ranks or military or special ranks; thirdly, who are financed by public funds.

In the context of the need to reform the public service system in Ukraine, the decision on the division of public service into appropriate types and types becomes extremely relevant [2].

Although a clear legislative consolidation of the various types and types of Ukrainian civil service has not yet occurred, this does not mean that in our country there are no different components of the civil service. First, in addition to the current Law, there are other laws that actually regulate public service issues in various areas (diplomatic service, sanitary and epidemiological service, police service, etc.). Secondly, significant parts of the persons who are not directly covered by the current Law are classified as civil servants. Thirdly, there is an urgent need to unify the

current legislation based on the constitutional principle of separation of state power into the relevant branches (legislative, Executive, judicial) and functional components of public administration [8].

It is proposed to apply the principle of division of the entire civil service into three types. In addition, there are two main types - civil service and militarized service. Those components of the public service that they cannot be attributed to these two types should be grouped into an intermediate (third) type-specialized. This approach will make it possible to classify the whole set of legal relations arising in the public service by type and species characteristics.

Implementation of large-scale administrative reform in Ukraine, including improvement of the civil service system, will not give the desired positive result if new approaches to the legal regulation of the behavior of civil servants are not introduced.

The need for legislative regulation of the behavior of civil servants. In the current Law of Ukraine "on civil service" (hereinafter - the current Law), a separate article is devoted to the behavior of civil servants: "Article 5. Ethics of conduct of a public servant", according to which a public servant must:

- conscientiously to forge official duties;
- respect citizens, managers and employees, adhere to a high culture of communication;
- to prevent actions and actions that may harm the interests of the public service or adversely affect the reputation of the public servant [3].

It is clear that the tightening of requirements to the behavior of civil servants should be carried out simultaneously both by the state - by means of law and by society - by means of morality. Therefore, the successful solution of these problems is possible by establishing certain, accurate, understandable and, most importantly, acceptable to modern Ukrainian society moral and ethical requirements for permissible manifestations of behavior of civil servants and their legislative consolidation. The complexity of the practical implementation of this task lies primarily in the identification of those rules of conduct of civil servants that are generally recognized, as well as in solving the problem of the ratio of legal norms and moral and ethical requirements.

Now requirements to behavior exist, but they are scattered on different, mainly by-laws, acts. It seems that it is necessary to focus all the requirements for the behavior of civil servants in one legal act of a codified type [2].

Summary. Since the entire system of public service of Ukraine is subject to reform, we focus only on the main unresolved problems that need to be eliminated because of codification.

First, the scope of the institution of public service in Ukraine requires a clear definition. For this purpose, it is necessary, at last, to get rid of terminological uncertainty and as soon as possible legislatively to fix concept "the civil servant", "the state position of public service", and to specify value of the basic term "public service". At the same time, it is necessary to take into account the terminological divergence of the content of the concepts of "work" and "service". This will help to determine the

broad and narrow understanding of the concept of "public service" in favor of one of them. In particular, we propose to choose a narrowed approach. That is to consider as civil servants only those persons who professionally and for the state means carry out tasks of public administration and state regulation on positions of public service in public bodies of their office. It should also be borne in mind that the terms "public service", "public sector", "public sector" cannot coincide.

Secondly, it is necessary to move to the legal regulation of public service and legal relations arising in connection with its passage by civil servants of state bodies and their apparatuses, methods of public law inherent in administrative, constitutional and other public branches of law, and at the same time to stop the use of private law methods inherent in civil and labor law. That is, the legal relations of the civil service should be regulated not by labor, but by administrative law.

The main directions of reforming the civil service at the present stage. Types of public service: problems of classification. Problems of legal regulation of behavior and disciplinary responsibility of civil servants. Problems of systematization of legislation on public service.

REFERENCES:

1. Constitution of Ukraine: Adopted by the Verkhovna Rada of Ukraine on June 28, 1996. 1996. No. 30. Pp. 141.
2. Code of Ukraine on administrative offences: Enacted by the Supreme Council Of the Ukrainian SSR from 07.12.1984. Bulletin of the Supreme Rada of the Ukrainian SSR. 1984. Annex to No. 51. Pp. 1122.
3. About public service: the Law of Ukraine of 10.12.2015. Sheets

Of The Verkhovna Rada. 2016. No. 4. Pp. 43.

4. On the Cabinet of Ministers of Ukraine: Law of 07.10.2010. Sheets of the Verkhovna Rada of Ukraine from 04.03.2011. No. 9, page 429, article 58

5. On the Central bodies of Executive power: the Law of 17.03.2011. Official Visnik Ukrainy vid 18.04.2011. No. 27, p. 3 20, article 1123

6. About local state administrations: the Law of Ukraine of 09.04.1999. Sheets of the Verkhovna Rada of Ukraine of 28.05.1999. No. 20, article 190

7. About measures for introduction Of the concept of administrative reform in Ukraine: the Decree of the President of Ukraine No. 810 of 22.07.1998. Official journal of Ukraine. 1999. No. 21. Pp. 943.

8. Administrative law of Ukraine. Academic course: Textbook: in 2 t. / Vidpovid. ed. Averyanov: Vol. 1: General part. Kyiv: legal opinion, 2007. 591c. T. 2: special part. Kyiv: Yuridichna Dumka, 2009. 600s.

9. Bityak Y. Civil service in Ukraine: organizational and legal basis. Kharkiv: Pravo, 2005. 304s.

10. Kolpakov V. Administrative law of Ukraine: Textbook., 3rd edition, augmented. Kiev, Yurinkom Inter, 2001. 752 PP.

11. Kravchenko S. state-management reforms: theoretical and methodological justification and directions of implementation: monograph. Kyiv: NAGU, 2008. 296c.

12. Tsurkan M. legal regulation of public service in Ukraine. Features of litigation disputes: monograph. Kharkiv: Pravo, 2010. 216 PP.

Dr. Roffeh Shani, Adv
International Law Expert in Digital Evidence
Israel, Jerusalem

SOCIAL AND LEGAL ASPECTS ON THE TOPIC OF VIRTUAL RAPE

In this article, author seek to examine the full range of social and legal aspects in the topics of virtual rape – the social influences as a result of the difference between physical rape and virtual rape and consequently whether it is more correct to include the topic of “virtual rape” in the framework of the Sexual Harassment Prevention Law or whether it was correct to amend article 345 of the Penal Law.

In addition, author examine the following questions. What is the definition of the term virtual rape. What are the difference between offenses that should be included in the framework of sexual harassment in the Internet space and offenses that should be included in the framework of the offense of rape in the Penal Law. What is the correct way of integrating the term virtual rape in frameworks of common law, and what is the correct category for crimes of this type. What is the issue of regulation and arrangement in practice under criminal law, assuming that the existing protections are not enough. What are the issues in the framework of virtual rape that occurs in the setting of a game, including the obligation to report, and does the obligation fall on the users and if not who. What laws or regulations exist and/or can be amended to enforce the issues of virtual rape.

The offense of rape is a behavioral offense that is established in section 345 of the Penal Law, 1977, which defines clearly what the offense is and what are the factual components required for conviction. The legislature in Israel determined for this offense a severe punishment of up to 16 years or 20 years under aggravating circumstances, punishment that is similar to the charge of manslaughter.

The factual basis required for rape is defined in article 345(c) of the Penal Law as sexual intercourse, which is “the penetration of an organ of the body organs or an object into the woman’s sex organ.” In other words, to convict a person of rape, it is necessary to have a physical sexual act – and this does not exist in virtual rape.

Given this obstacle, how is it possible to deal with the offense of virtual rape through existing law?

One of the possibilities is to establish the indictment on the basis of 350 of the Penal Law, the definition of which is the cause of the action. Here it is possible to convict for rape also if the person who is accused by law did not commit an act of rape physically but caused another to do this, as the law says, “One is if the person did the act or caused the act to be done to him or another person.” Accordingly, a person who causes the other to perform a sexual act on himself, even if through the virtual medium, can be convicted by rape.

Despite the desire to establish the aggravated virtual rape under the offense of rape determined in the book of laws, it is important to emphasize the transition from the real arena to the virtual arena with the accusation of rape, also regarding the social-moral attitude towards the

phenomenon and the factual requirements of the offense. On the factual level, the application of the article of rape that was intended to deal with real sexual offenses of rape in the virtual sphere raises difficulties and it is necessary to have the courts hold a meaningful discussion to carry out the desired adjustment in the established law. On the moral social level, while physical rape is morally condemned nearly completely and therefore the legislature has determined a severe punishment for this offense, virtual rape still remains a controversial issue that is not appropriately addressed in society. Therefore, other legal alternatives for the prevention of and struggle against this phenomenon can and should be examined.

Sexual Harassment Including the Relationship and Difference between Rape in the Physical Space and Virtual Rape.

The factual basis required in rape is defined in article 345 (C) of the Penal Law as sexual intercourse, which “the penetration of an organ of the body organs or an object into the sex organ of the woman”. In other words, to convict a man of rape, and referring to what is written in the words of explanation on the issue of sexual harassment and in analogy to the offense of virtual rape, there is the physical sexual act, and thus it is possible to complete the "missing link" that connects the virtual environment to the physical environment.

In actuality, and despite the absence of the ability of use of physical force because of the geographic distance, victims may interpret threats and imposition of authority as real physical force – exactly like in face-to-face situations.

To understand the depth of this matter, I was recently exposed to an

article titled “The Rape Incident in Cyprus: Don’t Blame Just the Tourist” which was written by Rabbi Yoni Levi on July 28, 2019 on the Serugim Website. There it said:

In addition, you know what, forget about Aya Napa. The incident there made the main headlines, but here is another story that was published on the same day and was pushed aside: a 12-year-old girl from Ramlah who twice suffered gang rape at knifepoint by a group of boys in seventh and eighth grades from her school who filmed and disseminated the films in the school. The girl has been hospitalized for already four months in a closed institution with a terrible mental situation and her family has received threats to her life if she files a complaint ... and this is one of many examples ... let’s not close our eyes and not cover this up. Leave these youths alone. They are not the point. Since Cyprus is here. Really here.”

In actuality, sexual harm with the Internet occurs every day. About 35% of the youths noted that during the past year they were sent materials of a sexual character through the social networks. About 40% reported that they receive verbal requests of a significantly sexual character on the Internet.

Further sexual harm that occurs on the Internet is virtual rape in multi-user computer games with figures of high quality animation that distort the perception of the difference between the virtual sphere and the physical sphere and has created more than once a feeling of legitimacy even after the departure from the game. In these games it is possible to view especially violent virtual rape. Players who have experienced this

type of rape have reported symptoms of post-trauma, which require more than once medicinal treatment over time [14].

As known, many relationships begin through the use of the Internet and the normative relationship leads more than once to friendship, business relationships, romantic relationships, and so on. However, also as known, some relationships lead to the harm to another, to sexual exploitation, and to rape in the virtual space.

To better understand, it is necessary to perform a comparison on the differences and similarities between sexual assault and virtual rape, in the attempt to identify themes of similarities and differences between the two. To illustrate these themes of similarities and differences, the following table (not comprehensive) was built.

Furthermore, real rape has a tendency to occur in the private spaces, since the attacker is not interested in being seen or caught (rape drugs even prevent the victim from remembering the attacker). However, virtual rape can occur publicly or privately since there are very few outcomes, if any, in a case where the attacker is seen or caught.

To understand the depth of the influence of acts of virtual rape on the victims, both in the computerized space and in reality, and to understand about the relationship the concepts described above, the following is an example of a virtual rape in the Internet space, during a computer game [8].

Many questions can be asked on this issue, and the main ones are how does this happen and who may become a victim? What makes virtual rape so real and true for the victims? Is this the embodiment of the user

into the avatar or the vitality of the environment? Is virtual rape only a non-harmful type of sexual harassment or does it require real enforcement – far more than the Sexual Harassment Prevention Law provides?

To answer these questions, it is necessary to understand about the interaction between avatars (the fictive character created by the user for the purpose of the game) and the virtual environments as a whole.

According to common law, the components of the offense of rape include the characteristic of the physical harm or sexual penetration, so as to be considered this type of offense. Indeed, the Internet and the virtual environments lack of the ability to provide a sense of physical contact, but nevertheless with emphasis on the space in computer games, including three dimensional glasses, these means bridge the dimension of virtuality and through them the participants achieve a sense of reality.

For many years, in the United States the difficulty in the definition of the term virtual rape derived from the fact that this is an unclear or vague idea, since in the real life the definition of the offense of rape was not agreed upon in a way that is undeniable. I will note that definitions and laws associated with rape differ from one state to another, and therefore I will attempt to learn from the article authored by Kilpatrick already in the year 2000 for the National Violence against Women Prevention Research Center, which analyzed the issue of sexual assault, including the offense of rape. I learned from his statements that the abstract definition was significantly changed in comparison to the common definition according to law (and before the 1960s) to a more detailed and comprehensive definition in the year 1962 which was based on the model of punishment

in the United States and that today the federal definition is detailed and comprehensive [2].

According to the federal definition, the offense of rape fundamentally addresses the issue of sexual contact of any time that was carried out without consent and unwillingly, out of clear awareness. I will note that the definition does not differentiate between the attacker's sex and does not differentiate between sexual assault achieved through threat or by force or any other means. Given this fact and on the basis of the social structure that makes great use of the internet, computer games, and other instruments at its disposal in the technological environment, the same environment that enables any other type of attack, the violent nonconsensual sexual attack of the individual by definition is virtual rape.

This petition makes no requirement on mediators that they recommend expulsion in every incident; if circumstances dictate, a lesser action may be designated. But if, after due consideration, the opinion of the mediator is that the situation was extreme enough to warrant expulsion, the effect of this petition is to confirm that the community thinks that expulsion is within the scope of reasonable penalties for an act of this kind.

Therefore, virtual rape fundamentally constitutes the simulated sexual nonconsensual violation of the attacker and/or the avatar against the victim. Namely, this is the visual and/or textual representation of the user, on the part of the avatar that attacks through the online interaction.

Virtual rape as a result of the victim's curiosity or inexperience appears at first to be a strange comment, and/or curiosity is considered a

very human attribute and can lead Internet users to situations that may be dangerous in the circumstances of the matter.

As I understand, this is a problematic description, in light of the fact that also in our physical world going to a nudist beach leads necessarily to the removal of the clothing and hence it is reasonable that the male sex organs will be exposed – more than one. If this causes a person to feel discomfort, then the person should not go to a nudist beach. Conversely, some maintain that in this event it is possible to see the abundance of tempters in the virtual space, as well as the danger for these new users who are not aware of what can happen and are convinced that in the virtual sphere the virtuality will not allow the other users to hurt them [11].

From another angle, it can be said that the lack of technological understanding is a barrier before the new users who are not aware of the strength of the technology on the issue of the almost infinite possibilities. Hence, they are not aware that actions as described can indeed occur. In other words, many users are convinced that the geography is their defense, and this provides them with a sense of confidence that naturally lowers the personal defense systems. Thus, a situation is created in which the attacker can act in this space without interference. In actuality, the same new users are emotionally manipulated to engage in simulated sex activity (cybersex) without their consent and/or innocently trust their attackers, and they may serve as easy targets in the virtual communities.

Needless to say, in most cases in the preliminary stages this is the lack of understanding of the victim about the deeds of the attacker and/or

attackers. This lack of understanding enables the event to occur.

Sexual harassment, consequently, is one of the links that connect between the rapist's intention and his awareness of the commission of the offense, namely actions that will contribute to the carrying out of the offense of virtual rape.

In the year 1999 the vice president of the United States, Al Gore, identified growth in certain types of online behaviors that are used to harass and frighten others and demanded to receive a report from the Attorney General. The report of the U.S. Department of Justice defined the "use of the Internet, E-Mail, or other electronic communications to track another person" as cyberstalking. Some scholars agree with this simpler definition.

Actions of surveillance of any type are harassing and have definite psychological and physiological influences on the victims, which may cause emotional responses similar to fear, anxiety, nightmares, powerlessness, excessive readiness, changes in eating and sleeping habits, increased levels of distress, feeling of lack of control, and feeling of loss of self-confidence.

It is possible to learn from the statements of the Israeli legislature that these issues in the material world indeed are included in the framework of the Sexual Harassment Prevention Law but are not interpreted to the Internet space and that all reference to actions of surveillance in this space are absent. In other words, as I understand, explanatory action, namely the generalization of these actions through the use of technological means, as described above, certainly can lead to

increased awareness, as well as the creation of a threat against the people undertaking these actions themselves.

In actuality, the simulated reality and the material world are two overlapping realities, and more than once the feeling of reality in the virtual space, during the computer game, and the emotional strengths in it blur the boundary between them and enable metaphorically the same person to project the simulated reality into the physical space.

As known, the virtual communities themselves do not exist in the physical sense or in the geographic sense but are built in social terms in an online environment that is provided by people who are situated in a geographically dispersed manner with the same areas of interest. In other words, virtual communities are not generally located in the same geographic region in the physical world; but the virtual community itself is found at a certain network address where the members of the community are allowed to unite. In other words, the virtual community is a social cooperative with its own organization, which is created and preserved using technological means and regardless of a geographic or socioeconomic connection, age, religion, and/or race. Namely, it is a multiplicity of individuals connected to one another only electronically.

Returning to the issue of cyberstalking, this environment allows the collection of considerable data about the harassment victim and her refusal to the harasser's demands to perform activity of some type may fundamentally cause the harasser to feel the desire for revenge and the shift of the emotions to outside of the framework of the virtual game. Thus, it is necessary to understand these actions and to include them in the

framework of the Sexual Harassment Prevention Law.

Summary. On the basis of what is written here, the following question is therefore asked: What is the normative framework for the establishment of the offense of virtual rape, which, as aforementioned, constitutes a traumatic injury to the victimized women, which essentially does not lessen the sexual harm that occurs in the physical world?

As known, in the past, to prove the constellation of the components of the offense of rape, the accuser must prove that the rapist acted through violence and threats, alongside the rest of the components of the offense, and as a result of the constellation of laws. Today, under the change of the circumstances and a new environment, some of these components have been neglected, and the law must go through an essential change and as a part of the broader social changes.

The changes that the virtual spaces have created in society and in the ability to commit the offense also, in my opinion, obligate a change in the framework of the law, a change that will express the serious harm that can occur not only in the real world and through direct contact. However, until the legislature internalizes the need for this, the most effective instrument for dealing with virtual rape that occurs today is the broad offense of an indecent act, which can be easily tailored to sex offenses in the virtual space.

I hope that my statements indeed will bring about the desired change in the laws of the State of Israel, in the issues of virtual rape, as well as in other/additional issues associated directly and/or indirectly with technology. Moreover, I hope that this article, as derived from my

research, will strengthen the awareness of the constellation of offenses committed in the virtual space. As known, explanation is one of the means that create awareness, alongside the duty to report.

REFERENCES:

1. Benedikt, M. 1992. Cyberspace: Some proposals. In *Cyberspace: First Steps*, ed. M.Benedikt. Cambridge , MA : The MIT Press.
2. Bourque, L. B. 1989. *Defining Rape*. Durham and London : Duke University Press.
3. Carey, J. T. 1975. *Sociology and Public Affairs: The Chicago School*. Beverly Hills , CA : Sage.
4. Carter, J. M. 1985. *Rape in Medieval England: An Historical and Sociological Study*. Lanham , Maryland : University Press of America, Inc.
5. Chayko, M. 1993. What is real in the age of virtual reality?'Reframing' frame analysis for a technological world. *Symbolic Interaction*. 16(2): 171–181.
6. Groth, A. N. 1979. *Men who Rape: The Psychology of the Offender*. New York : Plenum.
7. Harvey, D. 1989. *The Condition of Postmodernity*. Oxford : Blackwell.
8. Hilberman, E. 1976. Rape: 'The ultimate violation of the self. *American Journal of Psychiatry*. 133: 436.
9. Holzner, B. 1972. *Reality Construction in Society*. Cambridge , MA : Schenkman Publishing Co., Inc.
10. Kramarae, C. 1995. A backstage critique of virtual reality. In

CyberSociety: Computer-mediated Communication and Community, ed. S.Jones. Thousands Oaks , CA : Sage Publications. Web of Science®

11. Kelly, L. 1988. *Surviving Sexual Violence*. Cambridge , UK : Polity Press.

12. Konner, M. 1982. *The Tangled Wing*. New York : Holt, Rinehart and Winston.

13. LeGrande, C. E. 1973. Rape and rape laws: Sexism in society and law. *California Law Review*, 61: 919–941. CrossRef,

14. Malamuth, N. M. 1981. Rape proclivity among males. *Journal of Social Issues*, 37: 138–157.

Kate Shchaslyva

*Assistant Director of Operations
HYATT REGENCY ORLANDO, Florida, USA*

**ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC ASPECTS OF HOTELS’
ORGANIZATIONAL ACTIVITIES IN THE STATE OF FLORIDA,
USA DURING THE COVID-19 PANDEMIC**

By analyzing the socio-economic aspects of the hotel industry 4-star hotels in Florida, USA during COVID-19 pandemic, we can identify ways to gradually get hotels out of quarantine, to propose measures to prevent stagnation of hospitality.

The transition of the state of Florida to quarantine on March 18, 2020 was the beginning of the stagnation of the hotel. Hotel occupancy,

for example from 1,500 rooms, dropped to 5% in one day, leaving 75 occupied rooms and all bookings canceled.

Due to the COVID-19 pandemic and restrictive measures, without the demand for services, the only way out for hotels was to suspend operations, preserve hotels and, as a result, reduce staff. Thus, in Florida hotels, conditionally, only 1000 people worked, at the beginning of the quarantine 800 employees, which is 80%, went on unpaid leave, and later lost their jobs [1].

Let's analyze the generalized statistics of hotels' profit of the state of Florida, USA (tab. 1) [2].

Table 1

Statistics of operating profit of hotels in Florida, USA in November 2018, 2019, 2020, thousand US dollars

Name of Department	November 2018	November 2019	Forecast during pandemic for November 2020	Actuals November 2020
Rooms Division	5900	5950	820	1200
F&B division	3500	3520	160	85
Other departments	330	335	120	95
Other income sources	600	625	150	340
Total Profit	10330	10430	1250	1720

Created by author based on the statistics from a source [2]

As you can see, the profitability of hotels is obvious thanks to the customer service departments. Thus, in the period before the COVID-19 pandemic, the profit of such guest service departments in November 2018

and 2019 was about 75% higher. Obviously, as already mentioned, the pandemic has sharply reduced the occupancy of hotels, but it is worth noting the positive changes in actual profits from the forecasted in November 2020 by 1.5 times. The profit of the restaurant complex in previous years was more than 50%, but with epidemiological restrictions in the restaurant establishments of hotels there is a decrease in profit by 75 thousand US dollars, which is 15% of the forecasted.

After quarantine, but still with restrictions on the epidemic, despite the ban, the hotels are emerging from the economic crisis. Thus, according to the average data of 4-star hotels in Florida, USA, the profit in November 2020 amounted to 1720 thousand US dollars.

A significant step in rebuilding the business is to reduce the average cost of rooms (average rate). For example, in November 2019, the average cost of rooms in such 4-star hotels was 200-220 US dollars per night, in the same period in 2020, the average cost of a room was 100-120 US dollars, which is 50% less than the established rates.

Promising areas for diversification of the hotel product are improving the quality and security of services, increasing the role of the Internet and social networks in shaping consumer preferences, finding new forms of cooperation, the use of new business technologies.

REFERENCES:

1. Коронавірус в цифрах: як змінилася світова економіка. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-51994936> (дата звернення: 16.12.2020).

2. Щаслива Г.П. Соціально-економічні аспекти організації діяльності отелю HYATT REGENCY ORLANDO під час пандемії COVID-19. *Бізнес-навігатор*. 2021. 2 (63) 2021. С.23-27

Munarov Viacheslav

Senior English teacher

Anikanova Tetiana

student of group 106

«International Economic Relations»

Institution of higher education

«International University of Business and Law»,

Kherson, Ukraine

THE IMPACT OF COVID-19 ON EDUCATION AND SOCIAL- ECONOMIC ASPECT OF DEVELOPMENT

The COVID-19 pandemic has led to the largest crisis on education in the entire history not now just about wearing masks, keeping social distance and lockdowns. As of May 2021, schools in 26 countries were closed country-wide, and schools were only partially open – either just in some locations or only for some grade levels – in 55 countries. An estimated 90 percent of the world’s school-aged children have had their education disrupted by the pandemic, according to UNESCO. UNESCO estimates that over 1.5 billion students in 165 countries are unable to attend classes due to COVID-19. It’s include children living in or near poverty; children with disabilities; ethnic and racial minorities in a country; girls in countries with gender inequalities; It’s includes lesbian, gay, bisexual, and transgender (LGBT) children. It’s includes children in

rural areas or areas affected by armed conflict; and displaced, refugee, migrant, and asylum-seeking children. One year into the COVID-19 pandemic, close to half the world's students are still affected by partial or full school closures, and over 100 million additional children will fall below the minimum proficiency level in reading as a result of the health crisis. At the moment education is undergoing global changes and sadly not always for the better. For children and students for whom the risk of death from COVID is almost zero and the risks of long-term effects are thought to be very low, it is easier to weigh up the negative effects of not going to school or of being trapped in households with rising domestic abuse.

So the question arises «Is the cure worst than disease?»

Virtual public schools that offer full education have already sprung up in some parts of the world. The question arises about the need for online higher education. The pandemic has forced the global academic community to turn to new teaching methods, including distance and online learning. In my opinion This has proven challenging for both students and teachers who have to cope with negative emotional, physical and economic consequences. Schools and universities are closed, exams and events have been postponed, routine medical information services are limited, communication with friends and family is highly discouraged, and in some places even punishable, and this is very bad for today's youth. Children and adolescents cannot receive knowledge at a normal level in educational institutions.

We have to admit- Life and education after pandemic will never

be the same but there is a silver lining.

This year the level of digital competence of children and teachers has grown more than ever! So hopefully that COVID-19 is not only a problem, but also an opportunity.

SOURCES:

1. UNESCO Report – COVID-19 impact on education. URL : <https://www.google.com/search?q=UNESCO+Report+%E2%80%93+COVID-19+impact+on+education&oq=UNESCO+Report+%E2%80%93+COVID-19+impact+on+education&aqs=chrome..69i57j0j15&sourceid=chrome&ie=UTF-8> (дата звернення 24.05.2021)

**РЕКОМЕНДАЦІЇ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-
КОНФЕРЕНЦІЇ «УПРАВЛІННЯ СУЧАСНИМИ
ГУМАНІТАРНО-ЕКОНОМІЧНИМИ ТА ПРАВОВИМИ
ПРОЦЕСАМИ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНОГО
РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ»**

Заслухавши та обговоривши доповіді та виступи учасників і гостей Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Управління сучасними гуманітарно-економічними та правовими процесами в умовах трансформаційного розвитку держави»:

конференція постановляє:

1. Підготувати рекомендації та пропозиції конференції державним і приватним органам та установам, правоохоронним структурам з метою їх застосування в управлінській сфері та практичній діяльності.
2. Активно застосовувати нароби конференції при викладенні лекційних і практичних занять в університеті, при написанні кваліфікаційних магістерських робіт.
3. Розглянути можливість включення матеріалів до друку тез Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Управління сучасними гуманітарно-економічними та правовими процесами в умовах трансформаційного розвитку держави».
4. Розмістити на WEB-сайті університету матеріали конференції.

ЗМІСТ

Адвокато́ва Н.О. АНАЛІЗ РОЗМІРУ ПРОЖИТКОВОГО МІНІМУМУ В УКРАЇНІ	5
Арцибашева К.О. АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЕПІДЕМІЇ COVID-19	11
Бородіна О.М. ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ НА РОЗВИТОК ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	16
Григорак А.І. АДМІНІСТРАТИВНО – ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МЕДИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	20
Завгородній А.В., Шаповалова І.О. ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК У ФОРМУВАННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ	23
Костенко В.М., Кононенко В.Г. ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ТА СУЧАСНИЙ СТАН ВИНОГРАДАРСТВА ТА ВИНОРОБСТВА УКРАЇНИ	30
Лепьохіна О.В., Двойневський І.В., Крінціленко В.С. ІННОВАЦІЇ У ТУРИЗМІ РЕГІОНУ	45
Лагодієнко В.В., Печка С.С., Літвінов Д.О. ІННОВАЦІЇ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ	50
Лісін Р.Р. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТЛОВИХ ПРАВ	55
Льгов В. С. СУЧАСНІ АСПЕКТИ КІБЕРПОЛІЦІЇ	63
Мамчур К.Е. ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ КОРОНАВІРУСУ НА УКРАЇНУ: ЕКОНОМІЧНІ, СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВІ ТА ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ	69
Отвага М.О. ЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВІДНОСИН ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ І ГРОМАДЯН	79

Предместніков О. Г. СУТНІСТЬ ДЖЕРЕЛ ПРАВА У СФЕРІ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ПУБЛІЧНОГО МАЙНА	84
Прохорчук С.В. ВПЛИВ КРИПТОВАЛЮТИ НА РОЗВИТОК СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ	101
Руснак А.В. КРИПТОВАЛЮТА ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ МІЖНАРОДНИХ РОЗРАХУНКІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	106
Сасько С.А., Каравасва Н. АНАЛІТИЧНА ТАКСАЦІЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ФУНКЦІОНУВАННЯ АВТОСЕРВІСНОГО ПІДПРИЄМСТВА В ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ	110
Соколова Л. В. ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТУРИСТИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ПОДОЛАННЯ КРИЗИ ГАЛУЗІ	114
Соколовський А.В., Пеший В.В. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ	118
Степанова І.В. АНАЛІЗ ЕКСПЕРТНИХ СТРАТЕГІЙ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КОМПАНІЙ УКРАЇНИ	126
Тарахтей М.А. ПАНДЕМІЯ COVID-19 ЯК КАТАЛІЗАТОР СФЕРИ ДОЗВІЛЛЯ	130
Федорчук О.М. Федорчук Є.М. КОНЦЕПТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	139
Фокіна-Мезенцева К. В. РИЗИКИ МІЖНАРОДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	145
Чабан В.О. ГЛОБАЛЬНЕ ЗАБРУДНЕННЯ СВІТОВОГО ОКЕАНУ ТА ШЛЯХИ ЗНИЖЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ЛИХА	149
Шевченко О.В. ПАНДЕМІЯ ЯК ЗАСІБ ДЛЯ ЗМІНИ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ У НАПРЯМІ ПЕРЕХОДУ ДО НОВОЇ ЯКОСТІ	156

Щаслива Г.П.	
АНАЛІЗ ВПЛИВУ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА ОРГАНІЗАЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ОТЕЛІВ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ	159
Якубовський Б.В.	
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРИЗОВУ НА ВІЙСЬКОВУ СЛУЖБУ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ	164
Тамерлан Курбан	
ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ БОРЬБЫ С ЭКСТРЕМИЗМОМ В АЗЕРБАЙЖАНСКОЙ РЕСПУБЛИКЕ	180
Josh Gilon	
THE GENESIS OF ADMINISTRATIVE OFFENCES	186
Ernest Zvi Haimovici	
APPEAL PROCEEDINGS	194
Sergey Nenko	
PROBLEMS OF LEGAL REGULATION OF THE STATE SERVICE OF UKRAINE	204
Dr. Roffeh Shani, Adv	
SOCIAL AND LEGAL ASPECTS ON THE TOPIC OF VIRTUAL RAPE	212
Kate Shchaslyva	
ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC ASPECTS OF HOTELS' ORGANIZATIONAL ACTIVITIES IN THE STATE OF FLORIDA, USA DURING THE COVID-19 PANDEMIC	224
Munarov Viacheslav, Anikanova Tetiana	
THE IMPACT OF COVID-19 ON EDUCATION AND SOCIAL-ECONOMIC ASPECT OF DEVELOPMENT	227

Заклад вищої освіти

«Міжнародний університет бізнесу і права»

проводить набір в аспірантуру за спеціальностями:

051 Економіка

спеціалізація: розвиток продуктивних сил і регіональна економіка;

073 Менеджмент

спеціалізація: економіка та управління національним господарством;

075 Маркетинг

спеціалізація: економіка та управління підприємствами

081 Право

спеціалізація: адміністративне право; інформаційне право; фінансове право

тел.: +38(0552) 43-03-06

завідувач аспірантурою та докторантурою,
Імшеницька Ірина Гергіївна

Видаються фахові науково-виробничі видання

«Бізнес-навігатор»

Свідоцтво про реєстрацію ЗМІ:

КВ №15586-4058ПР від 03.09.2009 року.

Фахова реєстрація (категорія «Б»):

Наказ МОН України від 2 липня 2020 року № 886

Реферативні бази даних: Index Copernicus;
Google Scholar; Crossref

«Правові новели»

Свідоцтво про державну реєстрацію ЗМІ:

КВ № 21144-10944 Р від 31.12.2014 р.

Фахова реєстрація: внесено до категорії "Б"

(спеціальність 081 – Право) переліку наукових фахових видань, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук відповідно до Наказу МОН України від 17.03.2020 № 409

Реферативні бази даних: Index Copernicus

Страна: Національний професійний університет України «ІУБП»

**МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІЗНЕСУ І ПРАВА**
International University of Business and Law

Вступимо на навчання заступником молодшого спеціаліста (1-3 роки), бакалавра (1-4 роки), магістра (1.5 роки) за спеціальностями:

- *Облік і податкування*
- *Фінанси, банківська справа і страхування*
- *Маркетинг*
- *Менеджмент*
- *Публічне управління і адміністрування*
- *Міжнародні економічні відносини*
- *Право*

**МОЖЛИВІСТЬ НАВЧАННЯ
ЗА КОРДОНОМ**

73030 Україна, м. Херсон, вул.
49-й Гвардійської дивізії, 37а
Тел.: (0552) 390-382 (0552) 36-20-25
(097) 3951650 (097) 2665102
(066) 0504756
www.iubp.org.ua;
e-mail: iuba_49d7@ukr.net
Будемо раді зустріти і Вами!

ЗБІРНИК ТЕЗ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-
КОНФЕРЕНЦІЇ «УПРАВЛІННЯ СУЧАСНИМИ
ГУМАНІТАРНО-ЕКОНОМІЧНИМИ ТА ПРАВОВИМИ
ПРОЦЕСАМИ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНОГО
РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ»

Заклад вищої освіти
«Міжнародний університет бізнесу і права»
27 травня 2021 року

(мовою оригіналу)

Підписано до друку 26.05.2021
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Друк цифровий.
Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк. арк. 6,51 Наклад 200 примірників
Редакційно-видавничий центр ЗВО «МУБіП»
вул. 49 Гвардійської Херсонської дивізії, б. 37-а,
Україна,
73039, м. Херсон
Тел.: +38(0552) 43-03-06
E-mail:
mubip@ mubip.org.ua